

รายงานฉบับสมบูรณ์

(ระหว่างเดือน กันยายน 2552 – เดือนธันวาคม 2555)

โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการ กิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม

คณะผู้วิจัย

1.	นางสาวอุษา	เทียนทอง	หัวหน้าทีมงานวิจัย
2.	นางรมย์ธิดา	น้อยประเสริฐ	นักวิจัย
3.	นายสำรวย	อมรสันต์	นักวิจัย
4.	นายอโนชา	หลี่สุวรรณ	นักวิจัย
5.	นางฐิติมา	แดงสกุล	นักวิจัย
6.	นายสุพัฒน์	ระจับพิณ	นักวิจัย
7.	นางสาวอรจิรา	ชมพูทอง	นักวิจัย
8.	นางสาวชุติมา	เฟื่องฟู่ง	นักวิจัย
9.	นายธนภูมิ	สุขเกษม	นักวิจัย
10.	นายชัยฉัตร	เม้นมณ	นักวิจัย
11.	นางสาวแก้วใจ	จิเจริญ	นักวิจัย
12.	นายทรงกลด	วัชรเสถียร	นักวิจัย
13.	นายเจริญศักดิ์	เกียรติสกุลเดชา	นักวิจัย
14.	นางสาวจอมเทียน	พวงดอก	นักวิจัย
15.	นายเกรียงศักดิ์	สันธนาภทรพงศ์	นักวิจัย

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

รายงานฉบับสมบูรณ์

(ระหว่างเดือน กันยายน 2552 – เดือนธันวาคม 2555)

โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการ กิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม

คณะผู้วิจัย

1.	นางสาวอุษา	เทียนทอง	หัวหน้าทีมงานวิจัย
2.	นางรมย์ธรา	น้อยประเสริฐ	นักวิจัย
3.	นายสำราญ	อมรสันต์	นักวิจัย
4.	นายอโนชา	หิสีสุวรรณ	นักวิจัย
5.	นางฐิติมา	แดงสกุล	นักวิจัย
6.	นายสุพัฒน์	ระงับพิษ	นักวิจัย
7.	นางสาวอรจิรา	ชมพู่ทอง	นักวิจัย
8.	นางสาวฐิติมา	เฟื่องฟู่ง	นักวิจัย
9.	นายชนภูมิ	สุขเกษม	นักวิจัย
10.	นายชัยภัทร	แม่นัณณ	นักวิจัย
11.	นางสาวแก้วใจ	จิเจริญ	นักวิจัย
12.	นายทรงกลด	วัชรเสถียร	นักวิจัย
13.	นายเจริญศักดิ์	เกียรติสกุลเดชา	นักวิจัย
14.	นางสาวจอมเทียน	พวงคอก	นักวิจัย
15.	นายเกรียงศักดิ์	สันธนาภัทรพงศ์	นักวิจัย

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

สารบัญ

บทที่ 1	ความเป็นมา	หน้า
1.1	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2	คำถามการวิจัย	1
1.3	วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	2
1.4	พื้นที่ศึกษาวิจัย	2
1.5	ระยะเวลาการดำเนินงานวิจัย	2
1.6	วิธีดำเนินการวิจัย	2
1.7	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.8	ทีมงานวิจัย	3
บทที่ 2	บริบทจังหวัดสมุทรสงคราม	4
บทที่ 3	ขั้นตอนการดำเนินงาน	14
บทที่ 4	ผลการวิจัย	
4.1	สถานการณ์ และปัจจัย เงื่อนไข ของการดำเนินกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ของหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ตำบลเป่าหมาย	29
4.2	บทเรียน ปัจจัย เงื่อนไข ในการส่งเสริมกิจกรรมผู้สูงอายุของแต่ละหน่วยงาน ในพื้นที่เป่าหมาย	41
4.3	กระบวนการที่ทำให้เกิดการบูรณาการกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุของชุมชน ในตำบลเป่าหมาย	43
4.4	รูปแบบกิจกรรมที่ทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขในการดำเนินชีวิตได้ในระยะยาว อย่างต่อเนื่อง	46
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล	
5.1	สรุปผลการวิจัย	48
5.2	บทเรียนการวิจัย	49
5.3	ปัญหาการวิจัย	54
5.4	ข้อเสนอแนะต่อชุมชน นโยบาย และการวิจัยในอนาคต	55
ภาคผนวก		
ก.	สรุปรายงานการประชุม	57
ข.	รูปภาพกิจกรรมของโครงการ	89

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 - 5 มีนโยบายด้านการวางแผนครอบครัว โดยครอบครัวหนึ่งมีบุตรไม่เกิน 2 คน ส่งผลให้โครงสร้างประชากรปัจจุบันมีกลุ่มผู้สูงอายุมากขึ้น จังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีผู้สูงอายุจำนวนมาก ประกอบกับในช่วงเวลาดังกล่าวการพัฒนาประเทศที่มุ่งส่งเสริมภาคอุตสาหกรรม มีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้นในจังหวัดสมุทรสาครและมีความต้องการคนวัยแรงงานไปทำงาน คนวัยแรงงานเหล่านั้นจึงทิ้งอาชีพเกษตรไปสู่อาชีพรับจ้างในภาคอุตสาหกรรม ทั้งให้ผู้สูงอายุต้องอยู่ตามลำพังหรือมักพบภาพผู้สูงอายุต้องรับหน้าที่ดูแลเลี้ยงหลานมากขึ้น จากสถานการณ์เช่นนี้จึงมีหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น มีโครงการที่ดำเนินการเกี่ยวกับผู้สูงอายุมากขึ้นและมักพบว่าแต่ละหน่วยงานต่างคนต่างทำ บางกิจกรรมจึงมีความซ้ำซ้อนกัน เป็นการให้ผ่านวัสดุสิ่งของและเป็นตัวเงิน (สงเคราะห์) เช่น อบต. ให้เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นรายหัว สาธารณสุขจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย ตรวจสุขภาพให้ผู้สูงอายุ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้งบประมาณกลุ่มผู้สูงอายุไปจัดกิจกรรมวันผู้สูงอายุ ซึ่งมักจะหมดไปกับการจัดอาหารเลี้ยงผู้สูงอายุ อบจ. ซื้อของแจกผู้สูงอายุ เป็นต้น ถึงแม้ว่ากิจกรรมส่วนมากเหล่านี้เป็นการสร้างความสุขได้ แต่เป็นความสุขระยะสั้นไม่ยั่งยืนและเป็นการสร้างกระบวนการที่ทำให้ผู้สูงอายุรอความช่วยเหลือ แต่แท้ที่จริงแล้วผู้สูงอายุเป็นกลุ่มคนที่มีคุณค่าต่อสังคมเพราะผู้สูงอายุเป็นผู้ซึ่งมีภูมิปัญญาด้านต่างๆ ของชุมชน เป็นผู้มีประสบการณ์ชีวิตที่หลากหลาย หากมีการสร้างการเรียนรู้ให้แก่นำระดับตำบล หน่วยงานภาคีทั้งภาครัฐ เอกชนและชุมชนได้มีความรู้ความเข้าใจมีความสามารถในการบูรณาการกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องดำเนินการให้กับผู้สูงอายุ จะทำให้กิจกรรมนั้น สร้างการเรียนรู้ให้กับผู้สูงอายุในการใช้ชีวิตมีความสุขและลดความซ้ำซ้อนในกระบวนการทำงานร่วมกันในชุมชน ทีมผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการสร้างกระบวนการเรียนรู้ การบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของหน่วยงานภาคี ภาครัฐ เอกชน และชุมชนโดยกำหนดพื้นที่นำร่องเพื่อสร้างการเรียนรู้อำเภอละ 1 ตำบล ของจังหวัดสมุทรสงคราม โดยการคัดเลือกตำบลที่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผ่านแกนนำชุมชนและตัวแทนหน่วยงานภาครัฐที่ลงไปทำงานระดับตำบล การคัดเลือกตำบลได้พิจารณาจากความพร้อมในด้านการมีส่วนร่วมและเป็นตำบล ตัวแทนที่มีหมู่บ้านอยู่ในเขตตัวเมืองและหมู่บ้านที่อยู่นอกเขตเมือง เพื่อนำมาวิเคราะห์สภาพการจัดกิจกรรมของหน่วยงานในพื้นที่ และสร้างความเข้าใจการบูรณาการ ผ่านการพิจารณาร่วมกันของตัวแทนแกนนำตำบลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากการพิจารณาได้เลือกตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที ตำบลแควอ้อม อำเภออัมพวา ซึ่งเป็นชุมชนอยู่นอกเขตเมืองและตำบลลาดใหญ่อำเภอเมือง ฯ เป็นตำบลในเขตเมืองเป็นพื้นที่นำร่องในการวิจัย ให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในตำบล และเกิดรูปแบบการบูรณาการกิจกรรมการผู้สูงอายุที่สามารถขยายผลสู่ตำบลอื่นๆ ของจังหวัดสมุทรสงครามต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1. ลักษณะกิจกรรม กระบวนการ/วิธีการจัดกิจกรรม และผลกระทบจากการจัดกิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ ที่เคยจัดเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
2. กระบวนการสร้างการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลเป้าหมาย ควรเป็นอย่างไร

3. รูปแบบกิจกรรมที่จัดแล้วทำให้ผู้สูงอายุมีการปฏิบัติวิถีชีวิตที่มีความสุขทั้งกาย ใจ ในระยะยาวและต่อเนื่อง ควรเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ และปัจจัย เงื่อนไข ของการดำเนินกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุของหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ตำบลเป้าหมาย
2. เพื่อศึกษากระบวนการที่ทำให้เกิดการบูรณาการกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุของชุมชนในตำบลเป้าหมาย
3. เพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมที่ทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขในการดำเนินชีวิตได้ในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง

1.4 พื้นที่ศึกษาวิจัย

3 ตำบล ครอบคลุม 3 อำเภอ ได้แก่ ตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมืองสมุทรสงคราม ตำบลแควอ้อม อำเภออัมพวา และตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที

1.5 ระยะเวลาการดำเนินงานวิจัย

20 เดือน (1 กันยายน 2552 – 31 พฤษภาคม 2554)

1.6 วิธีการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 (1 ตุลาคม 2552 – 30 กันยายน 2553)

1. เสรียมความพร้อมผู้เข้าร่วมกระบวนการวิจัยทั้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและแกนนำที่มาจากตำบล เป้าหมาย ให้เข้าใจในกระบวนการเรียนรู้และบทบาทหน้าที่ของนักวิจัย
2. จัดเวทีเก็บรวบรวมข้อมูลปัจจัย เงื่อนไข และสถานการณ์ดำเนินกิจกรรมผู้สูงอายุของหน่วยงานต่างๆ ที่จัด ในพื้นที่ของตำบลเป้าหมายตั้งแต่ปี 2546 จนถึงปัจจุบัน
3. เวทีวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลจัดหมวดหมู่ข้อมูลสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา
4. จัดเวทีสะท้อนความรู้ที่ได้จากการศึกษาให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องและคนในตำบลพื้นที่เป้าหมายแต่ละตำบลได้เรียนรู้
5. นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุที่ผ่านมา มาออกแบบการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการบูรณาการกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในตำบลเป้าหมาย
6. เขียนรายงานความก้าวหน้าของโครงการ

ระยะที่ 2 (1 ตุลาคม 2553 – 31 พฤษภาคม 2554)

7. จัดกิจกรรมเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการบูรณาการกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในตำบล เป้าหมาย
8. เวทีวิเคราะห์ผลที่ได้จากการเรียนรู้การบูรณาการกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุและกิจกรรมที่ทำให้ผู้สูงอายุเกิด การดำเนินชีวิตที่ทำให้ตนเองมีความสุขทั้งกายและใจ
9. จัดเวทีนำเสนอผลการวิจัยต่อสาธารณชน
10. เขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ของโครงการ

1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เชิงวิจัย

1. ได้องค์ความรู้ด้านปัจจัย เงื่อนไข สถานการณ์และผลการดำเนินงานกิจกรรมในพื้นที่จังหวัดลำปางเป้าหมาย
2. ได้องค์ความรู้ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคท้องถิ่น และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม
3. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมและการบูรณาการงานผู้สูงอายุเชิงพื้นที่

เชิงพัฒนา

1. ผู้สูงอายุในชุมชนมีความสุขและเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น ส่งผลต่อการพัฒนาของชุมชน
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกิดกระบวนการเรียนรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ ตลอดจนใช้ทักษะการวิจัยในการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ในชุมชน
3. เกิดการพัฒนาศักยภาพในการทำงานร่วมกันของชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

1.8 ทีมงานวิจัย

1	นางสาวอุษา เทียนทอง	หัวหน้าทีมงานวิจัย
2	นางรมย์ธีรา น้อยประเสริฐ	นักวิจัย
3	นายสำรวย อมรสันต์	นักวิจัย
4	นายอโนชา หลีสวรรณ์	นักวิจัย
5	นางฐิติมา แดงสกุล	นักวิจัย
6	นายสุพัฒน์ ระงับพิษ	นักวิจัย
7	นางสาวอรจิรา ชมพุดทอง	นักวิจัย
8	นางสาวชุติมา เพื่องฟู่ง	นักวิจัย
9	นายธนภูมิ สุขเกษม	นักวิจัย
10	นายชัยฉัตร แม้นเมฆ	นักวิจัย
11	นางสาวแก้วใจ จิเจริญ	นักวิจัย
12	นายทรงกลด วัชรเสถียร	นักวิจัย
13	นายเจริญศักดิ์ เกียรติสกุลเดชา	นักวิจัย
14	นางสาวจอมเทียน พวงคอก	นักวิจัย
15	นายเกรียงศักดิ์ สันธณภัทรพงศ์	นักวิจัย

บทที่ 2

บริบทจังหวัดสมุทรสงคราม

จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย บริเวณริมฝั่งทะเลอ่าวไทยด้านตะวันตก บริเวณปากแม่น้ำแม่กลอง มีพื้นที่ทั้งหมด 416.707 ตารางกิโลเมตร หรือ 260,442 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล คือเป็นที่ราบต่ำที่อุดมสมบูรณ์จากการทับถมของดินตะกอนที่พัดพามาจากลุ่มน้ำดอนบน ตะกอนทะเล รวมทั้งผืนป่าโกงกาง ป่าแสมตลอดแนวชายฝั่งทะเล ยาวกว่า 23 กิโลเมตร และป่าจากบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ ไม่มีภูเขาและเกาะ มีแม่น้ำแม่กลองไหลผ่านจากทิศเหนือสู่ทิศใต้ ผ่านอำเภอบางคนที อำเภออัมพวา และลงสู่อ่าวไทยที่ อำเภอเมืองสมุทรสงคราม โดยสามารถแบ่งพื้นที่ออกเป็นสองส่วน คือพื้นที่ฝั่งตะวันออกและพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำแม่กลอง โดยในส่วนของพื้นที่ด้านฝั่งตะวันตกจะสูงกว่าพื้นที่ด้านฝั่งตะวันออกเล็กน้อย และมีลำคลองน้อยใหญ่ ประมาณ 391 คลอง และถูกซอยแบ่งเป็นแพรง ลำราง และลำประโดง ซึ่งเป็นเครือข่ายทางน้ำอีก กว่า 2,000 สาย ที่ทำหน้าที่ระบายน้ำระหว่างพื้นที่ส่วนบนกับฝั่งทะเล ซึ่งนอกจากลำคลองเหล่านี้จะทำหน้าที่ระบายน้ำออกจากแผ่นดินสู่ทะเลแล้ว ด้วยสภาพพื้นที่ซึ่งตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลในแต่ละวันจะมีน้ำขึ้นและน้ำลงจากอ่าวไทยวันละ 2 ครั้ง ส่งผลให้เกิดน้ำทะเลหนุนเข้ามาตามแม่น้ำลำคลองต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงครามทำให้เป็นจังหวัดที่มีระบบนิเวศสามน้ำ คือน้ำจืด น้ำกร่อยและน้ำเค็ม

ที่ตั้ง

ทิศเหนือ	ติดต่อ	จังหวัดราชบุรีและจังหวัดสมุทรสาคร
ทิศใต้	ติดต่อ	จังหวัดเพชรบุรี (อำเภอเขาชัย และอำเภอบ้านแหลม)
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	จังหวัดราชบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	อ่าวไทยชั้นใน (พื้นที่เขตจังหวัดสมุทรสงครามทางทะเลติดต่อจังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดเพชรบุรี)

ลักษณะทั่วไป

ข้อมูลประชากร

จังหวัดสมุทรสงครามมีประชากรรวมทั้งสิ้น 194,057 คน (กรมการปกครอง, 2553) เป็นผู้มีเชื้อชาติไทยเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาเป็นคนจีน และมอญ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมานับถือศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม

สภาพทางสังคม

การปกครอง

การปกครองแบ่งออกเป็น 3 อำเภอ (เมืองสมุทรสงคราม บางคนที อัมพวา) 36 ตำบล 284 หมู่บ้าน 1 เทศบาลเมือง 8 เทศบาลตำบล 25 องค์การบริหารส่วนตำบล

การปกครองส่วนท้องถิ่น

อำเภอเมืองสมุทรสงคราม ประกอบด้วย เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม องค์การบริหารส่วนตำบลบางขันแตก องค์การบริหารส่วนตำบลลาดใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก องค์การบริหารส่วนตำบลบางแก้ว องค์การบริหารส่วนตำบลท้ายหาด องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเงิน องค์การบริหารส่วนตำบลคลองโคน องค์การบริหารส่วนตำบลนางตะเคียน เทศบาลตำบลบางจะเกร็ง

อำเภอบางคนที่ ประกอบด้วย เทศบาลตำบลกระดังงา เทศบาลตำบลบางนกแขวก เทศบาลตำบลบางช้างรัง เทศบาลตำบลบางกระบือ องค์การบริหารส่วนตำบลกระดังงา องค์การบริหารส่วนตำบลบางสะแก องค์การบริหารส่วนตำบลโรงหีบ องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ องค์การบริหารส่วนตำบลคอนมะโนรา องค์การบริหารส่วนตำบลบางพรหม องค์การบริหารส่วนตำบลจอมปลวก

อำเภออัมพวา ประกอบด้วย เทศบาลตำบลอัมพวา เทศบาลตำบลเหมืองใหม่ เทศบาลตำบลสวนหลวง องค์การบริหารส่วนตำบลท่าคา องค์การบริหารส่วนตำบลวัดประดู่ องค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ องค์การบริหารส่วนตำบลบางช้าง องค์การบริหารส่วนตำบลแควอ้อม องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพรงพง องค์การบริหารส่วนตำบลบางแค องค์การบริหารส่วนตำบลแพรกหนามแดง องค์การบริหารส่วนตำบลยี่สาร องค์การบริหารส่วนตำบลบางนางลี่

ทรัพยากรน้ำ

จังหวัดสมุทรสงครามเป็นเมืองสามน้ำ คือ น้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม แหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม ได้รับน้ำส่วนใหญ่จากแม่น้ำแม่กลอง คลองสุนัขหอน เป็นคลองเชื่อมระหว่างแม่น้ำท่าจีนกับแม่น้ำแม่กลอง ไหลเริ่มจากอำเภอเมืองสมุทรสาคร ออกสู่แม่น้ำแม่กลองที่จังหวัดสมุทรสงคราม และคลองดำเนินสะดวก ไหลผ่านอำเภอบ้านแพ้ว ผ่านอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และผ่านอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม

การคมนาคม

ทางบก

รถยนต์ มีทางหลวงแผ่นดินทั้งหมด 2 สาย ประกอบด้วย

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 35 เป็นเส้นทางรถยนต์ สายธนบุรี-ปากท่อ ระยะทางจากกรุงเทพฯ - สมุทรสงคราม ประมาณ 65 กม.

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 325 เป็นทางหลวงแผ่นดิน สายสมุทรสงคราม - ดำเนินสะดวก-บางแพ เริ่มจาก กม.ที่ 28 ของถนนเพชรเกษมผ่าน อ.บางแพ และ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรีไปยัง อ.บางคนที่ จ.สมุทรสงคราม ระยะทาง 42 กม.

รถไฟ ปัจจุบันเป็นสายแม่กลอง - วงเวียนใหญ่ ส่วนใหญ่จะใช้สำหรับการสัญจร และขนส่งเสบียงอาหารของประชาชน การคมนาคมทางรถไฟ แบ่งเป็น 2 ตอน จากสถานีรถไฟแม่กลอง อ.เมือง - สถานีรถไฟบ้านแหลม อ.เมืองสมุทรสาครระยะทาง 33.10 กม. แล้วลงเรือข้ามแม่น้ำท่าจีนไปขึ้นรถไฟตอนที่ 2 ที่สถานีรถไฟมหาชัย จ.สมุทรสาคร จากสถานีรถไฟมหาชัย อ.เมือง - สถานีรถไฟวงเวียนใหญ่ ระยะทาง 33.80 กม.

ทางน้ำ จังหวัดสมุทรสงครามมีแม่น้ำแม่กลองไหลผ่านทั้ง 3 อำเภอ เป็นระยะทางประมาณ 30 กม. ออกสู่ปากอ่าวแม่กลอง มีคลองเล็ก ๆ อีกประมาณกว่า 300 คลอง การคมนาคมในจังหวัดจึงใช้เรือเป็นสำคัญ ซึ่งโดยมากได้แก่ เรือยนต์ เรือหางยาว เรือแจว และมีท่าเทียบเรืออีก 7 แห่ง การติดต่อกันระหว่างจังหวัดก็มีทางเรือ คือ

จังหวัดสมุทรสงคราม - จังหวัดราชบุรี ใช้แม่น้ำแม่กลองเป็นเส้นทางคมนาคม

จังหวัดสมุทรสงคราม - อำเภอบ้านแหลมจังหวัดเพชรบุรี ใช้เส้นทางทะเล

การขนส่งระหว่างจังหวัดสมุทรสงคราม - กรุงเทพฯ แต่เดิมใช้ลำคลอง เช่น คลองแม่กลอง คลองภาษีเจริญ ฯลฯ ปัจจุบันนิยมใช้เรือเดินทะเลขนส่งสินค้าขึ้นตามแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งมีเป็นประจำทุกวัน

การศึกษา

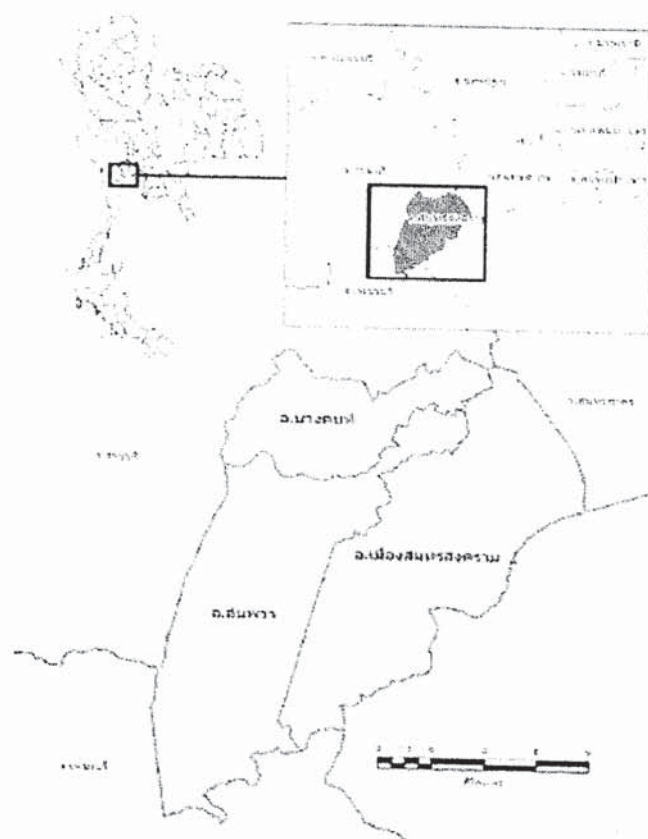
สถาบันอุดมศึกษา

จังหวัดสมุทรสงคราม มีสถาบันอุดมศึกษาเพียงแห่งเดียว คือ สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2553 จัดการเรียนการสอนด้านการพัฒนาท้องถิ่นและการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน ทั้งในระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีห้องสมุดอำเภอ ทุกอำเภอและห้องสมุดเฉลิมราชกุมารี อำเภอ

สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและการประมง ส่วนอุตสาหกรรมนั้นส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก โดยอุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตน้ำตาล อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ อุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และมีโรงงานทั้งสิ้น 270 โรงงาน ทุนจดทะเบียนรวม 5,068,084,947 บาท จำนวนการจ้างงาน 7,099 คน สภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดสมุทรสงครามขยายตัวเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย และการประมงเป็นสาขาการผลิตในภาคเกษตรที่ทำรายได้สูงสุดของจังหวัด รองลงมาคือ กสิกรรม และการแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย

ภาพที่ 1 จันทน์วัดสุทัศนเทพวราราม

สำหรับพื้นที่การดำเนินงานวิจัยโครงการเลือกพื้นที่ดำเนินงานใน 3 พื้นที่ ได้แก่ ตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมือง
ตำบลแควอ้อม อำเภออัมพวา และตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งมีบริบทพื้นที่ที่มีความ
แตกต่างกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมืองสมุทรสงคราม

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

ตำบลลาดใหญ่ อยู่ห่างจากอำเภอเมืองสมุทรสงคราม ประมาณ 3 กิโลเมตร มีระยะทางไปตามถนนพระราม 2 ประมาณ 2.5 กิโลเมตร พื้นที่ตำบลลาดใหญ่ส่วนใหญ่เป็นสวนมะพร้าวและนาเกลือ ประกอบด้วยทั้งหมด 12 หมู่บ้าน อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลาดใหญ่ ประชาชนมีที่อยู่อาศัยและสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม มีคลองแม่กลอง คลองลำกระโดงหลายสายที่ส่วนใหญ่เหมาะแก่การประกอบอาชีพทางการเกษตร บางส่วนเป็นสวนมะพร้าว และนาเกลือ พื้นที่บางส่วนเลี้ยงกุ้งกุลาดำและปลูกคันมะขามเทศ อุตสาหกรรมครัวเรือนทำน้ำตาลมะพร้าว และการแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย มีตลาดนัดสินค้าทางการเกษตร แหล่งท่องเที่ยวมี อนุสรณ์สถานแผ่นดิน-จัน มีคลองแม่กลอง เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางน้ำที่สำคัญ อาณาเขตติดต่อกับตัวเมืองทำให้การเดินทางสะดวก

ที่ตั้ง

ทิศเหนือ	ติดต่อ	ตำบลนางตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
ทิศใต้	ติดต่อ	ตำบลบางแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	ตำบลแม่กลอง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	ตำบลนาโคก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

ลักษณะทั่วไป

ข้อมูลประชากร

ตำบลลาดใหญ่มีประชากรทั้งสิ้น 14,296 คน เป็นชาย 6,976 คน หญิง 7,320 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 548 คน / ตารางกิโลเมตร

รูปแสดงการแบ่งเขตหมู่บ้านของตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมืองสมุทรสงคราม

2. ตำบลแควอ้อม อำเภออัมพวา

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

ตำบลแควอ้อมมีสภาพทางกายภาพเป็นที่ราบลุ่ม พื้นดินอุดมสมบูรณ์เหมาะกับการเกษตรกรรมเกือบทุกชนิด มีแม่น้ำแม่กลองไหลผ่านและมีคลองแควอ้อมเป็นแหล่งน้ำเพื่อทำการเกษตรและเป็นทางคมนาคมทางน้ำ ซึ่งในปัจจุบันการคมนาคมทางบกได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น มีการตัดถนนทั้งลาดยางและถนนลูกรังเข้าไปในหมู่บ้านมากขึ้น

ที่ตั้ง

ทิศเหนือ	ติดต่อ	คลองแควอ้อม และอำเภอบางคนที
ทิศใต้	ติดต่อ	แม่น้ำแม่กลองและตำบลสวนหลวง อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	ต.เหมืองใหม่ อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	ต.บางแค อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม

ลักษณะทั่วไป

ข้อมูลประชากร

ตำบลแควอ้อม มีประชากรรวมทั้งสิ้น 2,560 คน เป็นชาย 1,322 คน และหญิง 1,238 คน

สภาพทางสังคม

การศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา 1 แห่ง คือ โรงเรียนวัดปากน้ำ ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 6 บ้านปากน้ำ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีนักเรียน จำนวน 59 คน ข้าราชการครู จำนวน 10 คน
- การศึกษาอื่นๆ ได้แก่ ศูนย์อบรมเด็กก่อนวัยเรียน 1 แห่ง
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 9 แห่งดังนี้
 1. ศาลาประชาคม หมู่ที่ 1 บ้านปลายคลองอ้อม อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
 2. ศาลาประชาคม หมู่ที่ 2 บ้านคลองอ้อม อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
 3. ตั้งอยู่ที่ศาลาที่พักผู้โดยสาร หมู่ที่ 3 บ้านปากคลองอ้อม ตำบลแควอ้อม อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
 4. ศาลาประชาคม หมู่ที่ 4 บ้านคลองเชิงกราน ตำบลแควอ้อม อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
 5. ที่อ่านหนังสือพิมพ์วัดบางเกาะเทพศักดิ์ หมู่ที่ 5 บ้านบางเกาะ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
 6. ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 บ้านปากน้ำ ตำบลแควอ้อม อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
 7. ที่ทำการตำรวจชุมชน หมู่ที่ 7 ตำบลแควอ้อม อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
 8. ศาลาประชาคม หมู่ที่ 8 บ้านคลองบางแค อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
 9. ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลแควอ้อม

สถาบันและองค์กรทางศาสนา

วัด จำนวน 4 แห่ง

1. วัดบางเกาะเทพศักดิ์ ตั้งอยู่ที่หมู่ 5 บ้านบางเกาะ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. วัดปากน้ำ ตั้งอยู่ที่หมู่ 6 บ้านปากน้ำ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

3. วัดบางแคน้อย ตั้งอยู่ที่หมู่ 7 บ้านบางแคใหญ่ อำเภอมัปพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
4. วัดบางแคใหญ่ ตั้งอยู่ที่หมู่ 7 บ้านบางแคใหญ่ อำเภอมัปพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ศาลเจ้า จำนวน 2 แห่ง

1. ศาลเจ้าแม่อาม่า (เจ้าแม่ทับทิม) ตั้งอยู่ที่หมู่ 6 บ้านปากน้ำ อำเภอมัปพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. ศาลเจ้าแซ่ซิม ตั้งอยู่ที่หมู่ 7 บ้านบางแคใหญ่ อำเภอมัปพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

โรงเจ จำนวน 1 แห่ง

1. โรงเจชีวกคิ้ว ตั้งอยู่ที่หมู่ 7 บ้านบางแคใหญ่ อำเภอมัปพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

สาธารณสุข

โรงพยาบาลของรัฐ จำนวน 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลอัมพวา เป็นโรงพยาบาลของรัฐ ขนาด 30 เตียง ตั้งอยู่ที่หมู่ 7 บ้านบางแคใหญ่ อำเภอมัปพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

1. จุดสกัดหน้าโรงพยาบาลอัมพวา จำนวน 1 แห่ง เป็นที่ทำการตำรวจชุมชนตำบลแควอ้อม ตั้งอยู่ที่หมู่ 7 บ้านบางแคใหญ่ อำเภอมัปพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เสี่ยงตามสายข่าว จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่หมู่ 5 บ้านบางเกาะ อำเภอมัปพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

สถาบันทางการเมือง

1. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเมืองการเกษตร ประจำตำบลแควอ้อม จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่หมู่ 7 ตำบลแควอ้อม อำเภอมัปพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. ศูนย์จำหน่ายสินค้าทางการเมืองการเกษตร ตั้งอยู่ที่หมู่ 7 บ้านบางแคใหญ่ ตำบลแควอ้อม อำเภอมัปพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

สภาพทางเศรษฐกิจ

1. อาชีพ

- รับราชการ
- เกษตรกรรม (ทำสวนมะพร้าว ส้มโอ ลิ้นจี่ และสวนผสม)
- ค้าขาย
- รับจ้างทั่วไป

2. หน่วยงานธุรกิจและองค์การบริหารส่วนตำบลแควอ้อม

1. บั๊มน้ำมันขนาดเล็ก จำนวน 3 แห่ง
 - สถานที่ตั้ง 1.1 ตั้งอยู่ที่หมู่ 3 บ้านปากคลองอ้อม 1 แห่ง
 - 1.2 ตั้งอยู่ที่หมู่ 6 บ้านปากน้ำ 1 แห่ง
 - 1.3 ตั้งอยู่ที่หมู่ 7 บ้านบางแคใหญ่ 1 แห่ง
2. ร้านตัดผม - เสริมสวย 6 แห่ง
3. ร้านขายปลีก 9 แห่ง
4. ร้านอาหาร 14 แห่ง
5. โฮมสเตย์ 6 แห่ง

รูปแสดงการแบ่งเขตหมู่บ้านของตำบลแควอ้อม อำเภอยัมพวา

3. ตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที

ตำบลจอมปลวก อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอบางคนทีไปทางทิศตะวันออก 5 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 6 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,750 ไร่

ที่ตั้ง

ทิศเหนือ	ติดต่อ	ตำบลขุนพิทักษ์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
ทิศใต้	ติดต่อ	ตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	ตำบลคอนมะโนรา อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	ตำบลศาลหลวง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และตำบลยายแพ่ง อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม สภาพดินเป็นดินเหนียวมีน้ำหล่อเลี้ยงตลอดทั้งปีเหมาะแก่การเพาะปลูก มีลำคลอง (เล็ก-ใหญ่) เชื่อมโยงกันได้ทุกลำคลองประมาณ 24 ลำคลอง แต่ในปัจจุบันบางคลองตื้นเขินและมีขยะสะสมเป็นจำนวนมากเนื่องจากการขาดการดูแลอย่างจริงจัง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรม ปลูกมะพร้าวถึง 85% และเป็นแหล่งผลิตน้ำตาลมะพร้าวคุณภาพดีเป็นอันดับต้นๆ ของจังหวัดสมุทรสงคราม นอกนั้นเป็นการปลูกไม้ผลไว้กินเองภายในครัวเรือนหรืออาจจะเหลือไปขายบ้างเล็กน้อย เช่น มะม่วง ส้มโอ มะละกอ กุ้ง ถั่วลิสง ลำไยและพืชผักสวนครัว

ลักษณะทั่วไป

ข้อมูลประชากร

ตำบลจอมปลวก มีทั้งหมด 7 หมู่บ้าน 875 ครัวเรือน มีประชากรรวม 2,746 คน (ชาย 1,299 คน หญิง 1,447 คน) ความหนาแน่นต่อพื้นที่เฉลี่ย 563 คน/ตารางกิโลเมตร มีผู้สูงอายุจำนวน 651 คน มีกำนัน 1 คน และผู้ใหญ่บ้าน 6 คน

ตารางที่ 1 จำนวนหลังคาเรือนและประชากรที่อยู่จริงจำแนกรายหมู่บ้านปี 2553

ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนหลังคาเรือน	จำนวนประชากร(คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
หมู่ที่ 1 บ้านบางน้อยใน	120	214	250	464
หมู่ที่ 2 บ้านบางน้อยใน	110	208	209	417
หมู่ที่ 3 บ้านคลองเม้ง	143	257	297	554
หมู่ที่ 4 บ้านจอมปลวก	146	254	270	524
หมู่ที่ 5 บ้านคลองบ้านไค้	75	126	143	269
หมู่ที่ 6 บ้านคลองหลอด	84	137	156	293
หมู่ที่ 7 บ้านคลองสารภี	70	103	122	225
รวม	748	1,299	1,447	2,746

แหล่งที่มา : จากการสำรวจข้อมูล 1 กรกฎาคม 2552

สภาพทางสังคม

การศึกษา

▪ โรงเรียนประถมศึกษา	1	แห่ง
▪ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	1	แห่ง
▪ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	3	แห่ง
▪ หอกระจายข่าว	7	แห่ง
▪ เสี่ยงตามสาย (หมู่ 2,3,4,6)	4	แห่ง
▪ ศูนย์การเรียนรู้ตำบล (กสน.)	1	แห่ง
▪ ศูนย์การเรียนรู้ (ICT)	1	แห่ง
▪ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1	แห่ง

สถาบันและองค์กรทางศาสนา

▪ วัด (วัดบางน้อย)	1	แห่ง
▪ ศาลเจ้า	2	แห่ง

ด้านสาธารณสุข

▪ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล	1	แห่ง
▪ การใช้ส่วนรำน้ำของครัวเรือน	100%	

ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน

▪ ถนนลาดยาง	15	สาย
▪ ถนนหินคลุก	10	สาย
▪ ถนน ค.ส.ล.	4	สาย

ด้านคมนาคม

▪ โทรศัพท์ตามครัวเรือน	121	คู่สาย
▪ ตู้โทรศัพท์สาธารณะ	9	ตู้
▪ ไฟฟ้า		

มีไฟฟ้าใช้ครบทุกครัวเรือน 100%

แหล่งน้ำธรรมชาติ/ประปาหมู่บ้าน

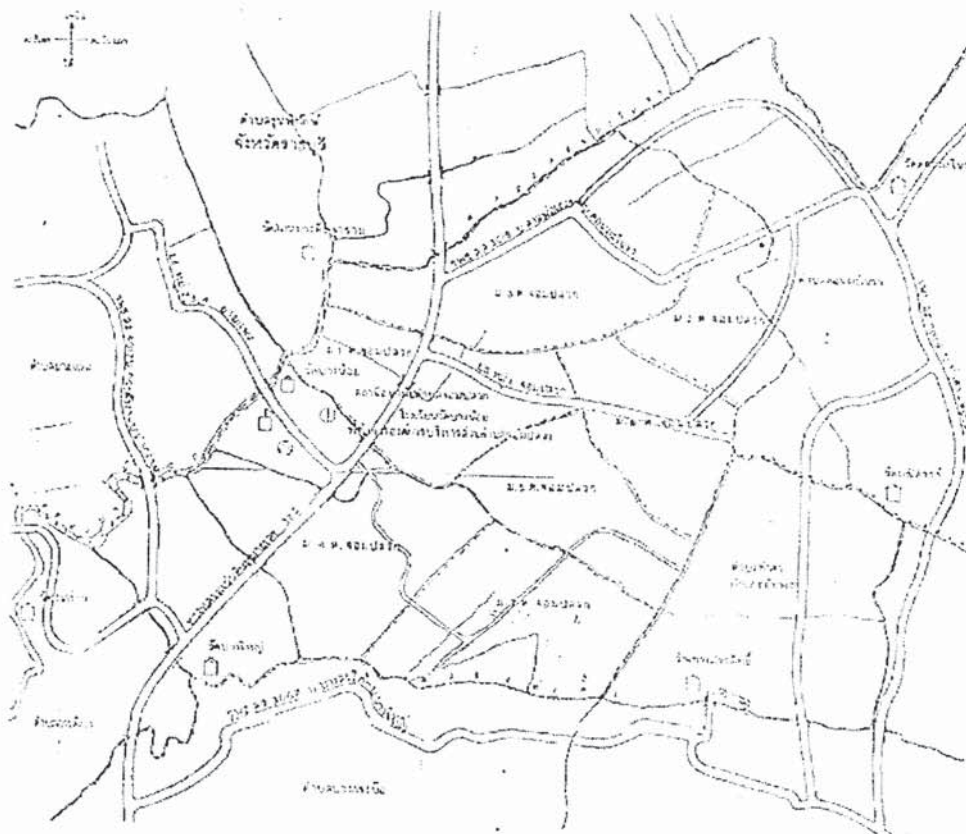
▪ ลำคลอง	24	สาย
▪ มีประปาหมู่บ้าน	7	แห่ง
▪ ดึงเก็บน้ำฝน	2	แห่ง

กลุ่มหรือองค์กรต่างๆ ภายในชุมชน

▪ กองทุนหมู่บ้าน	7	กองทุน
▪ กองทุนแม่ของแผ่นดิน	7	กองทุน
▪ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์	1	กลุ่ม
▪ กลุ่มสวัสดิการชุมชน “กองทุนสัจจะเงินออมวันละบาทจอมปลวก” 1		กองทุน
▪ กลุ่มเกษตรหมู่บ้าน	7	กลุ่ม
▪ กลุ่มแม่บ้านและสตรี	1	กลุ่ม
▪ กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม “จอมปลวกฟ้าใหม่” 1		กลุ่ม
▪ สภาองค์กรประชาชน	1	กลุ่ม
▪ กลุ่ม อสม.	1	กลุ่ม
▪ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	1	ศูนย์
▪ ชมรมผู้สูงอายุ	1	ชมรม

สภาพทางเศรษฐกิจ

- อาชีพเกษตรกรรม การทำสวนมะพร้าว ทำน้ำตาลมะพร้าว ปลุกพืชผักสวนครัว
- เลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงไก่ หนุ่ป่า เลี้ยงปลา
- อุตสาหกรรมในครัวเรือน การเย็บกระทงใบตองแห้ง
- อาชีพค้าขาย ได้แก่ ขายผักผลไม้ ขายของชำ
- อาชีพรับจ้างตามโรงงานอุตสาหกรรมและรับจ้างทั่วไป

รูปแสดงการแบ่งเขตหมู่บ้านของตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที

บทที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมของโครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงครามในรายงานความก้าวหน้า มีกิจกรรมต่างๆ สรุปได้ดังนี้

1. เวทีชี้แจงและสร้างความเข้าใจการดำเนินโครงการในพื้นที่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความเข้าใจ
2. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ของแกนนำชุมชน หน่วยงานในพื้นที่ ร่วมกับทีมวิจัย
3. เพื่อค้นหาแกนนำทำกิจกรรมในพื้นที่

กระบวนการดำเนินงาน

จัดเวทีสร้างความเข้าใจแกนนำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลการดำเนินงาน

ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2552 ณ ห้องประชุมสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสมุทรสงคราม คณะทีมวิจัยที่มาจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคประชาชนและแกนนำในพื้นที่ ได้เกิดความรู้ความเข้าใจในเหตุผลความจำเป็นของการดำเนินโครงการร่วมกัน ที่จะใช้กิจกรรมผู้สูงอายุเป็นเครื่องมือในการศึกษาถึงการบูรณาการการทำงานร่วมกันของภาครัฐที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน ร่วมกับภาคประชาชนและคนในชุมชน การวางแผนการบริหารจัดการโครงการร่วมกัน โดยได้รับการสนับสนุนจาก สกว. มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ของทีมวิจัย มีผู้รับผิดชอบในเรื่องการเงินและการทำงานของโครงการในกระบวนการดำเนินการนี้เน้นในเรื่องการค้นหาวิธีการบูรณาการการทำงานร่วมกันของทีมวิจัย ของหน่วยงานที่มีบทบาทในพื้นที่ตลอดจนแกนนำชุมชนในพื้นที่และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การวิจัยกับทีมวิจัยเรื่องอื่นๆ ที่ดำเนินการจากการสนับสนุนของ สกว.

ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2552 ณ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสมุทรสงคราม จุดประสงค์การประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจให้ตรงกันในการดำเนินการวิจัยโครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการดำเนินงาน คณะทีมวิจัยทำความเข้าใจกระบวนการโครงการร่วมกันมากขึ้น ซึ่งการดำเนินโครงการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในพื้นที่ ในการคัดกิจกรรมและดำเนินการร่วมกันซึ่งอาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลของ 3 ตำบลที่ศึกษา การประชุมร่วมกันครั้งนี้ ทีมวิจัยได้แสดงความคิดเห็นถึงแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ข้อมูลการดำเนินงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่หน่วยงานต่างๆ ดำเนินการได้ กำหนดเป้าหมายการดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มผู้สูงอายุบอกได้ว่ามีความต้องการอะไร
2. คนในชุมชนมีส่วนร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมผู้สูงอายุได้
3. มีการวางแผนและจัดทำปฏิทินกิจกรรมผู้สูงอายุ
4. ผู้สูงอายุมีสักยภาพ

ได้มีการวางแผนการเก็บข้อมูลกิจกรรมผู้สูงอายุในตำบล โดยการจัดเวทีเรียนรู้และสร้างความเข้าใจกับแกนนำตำบล เริ่มต้นที่ตำบลลาดใหญ่เป็นแห่งแรก โดยมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมเวที คือ แกนนำในตำบลสมาชิกอบต.

นายก อบต. ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข เจ้าหน้าที่อนามัย ประธานชมรมผู้สูงอายุ พช.ตำบล เกษตรตำบล กชน. ตำบล โดยนัดที่ห้องประชุม อบต.ลาดใหญ่ กำหนดวันที่ 5 พฤศจิกายน 2552 เวลา 13.00 น.

ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 เวลา 15.00 น. ณ ห้องประชุมสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จดประสงค์ เพื่อวางแผนการจัดเวที ศึกษาสถานการณ์การมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ ในการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ผลที่ได้ กำหนดการที่จะดำเนินการในวันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 พร้อมการแบ่งบทบาทหน้าที่ที่ทีมงานวิจัย ใครจะต้องรับผิดชอบ อะไร ต้องเตรียมอะไรบ้าง ทั้งวัสดุอุปกรณ์ การเตรียมสถานที่และได้ประเด็นที่จะได้ข้อมูลสถานการณ์กลุ่มผู้สูงอายุของ ตำบล ผลที่ได้คือบทบาทหน้าที่ของทีมงานวิจัย เช่น คุณเจริญศักดิ์ เกียรติสกุลเดชาจาก พมจ.รับผิดชอบนำเสนอข้อมูล สถานการณ์ผู้สูงอายุของโลก ประเทศ จังหวัด คุณอุษา เทียนทอง ทำหน้าที่เป็นวิทยากรกระบวนการ เชิญคุณชินนวัฒน์ มณีศรีขำ เป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น การประสานเตรียมการจัดอาหารว่าง การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ สำหรับเวทีการประชุม

บทเรียนที่ได้

ครั้งที่ 1 การประชุมที่ทำความเข้าใจร่วมกันทำให้ทีมวิจัยได้เข้าใจการวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่เน้นปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ทุกคนมีบทบาทหน้าที่เป็นนักวิจัยเท่าเทียมกัน โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับคนหนึ่งคนใดโดยเฉพาะ ถึงแม้บางคนเป็นข้าราชการบางคนเป็นกำนัน เป็นนายก อบต. หรือเป็นเพียงแกนนำตำบล แต่ละคนก็ให้ความสนใจกัน ขอมรับการ ทำงานเป็นทีมร่วมกัน

ครั้งที่ 2 บรรยายการการประชุมทำให้นักวิจัยสามารถพูดคุยแสดงความคิดเห็นร่วมกันได้ เกิดความเป็นทีมงาน กันมากขึ้น เกิดการเรียนรู้ในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ต้องลงพื้นที่ปฏิบัติการกันมากขึ้น แต่อุปสรรคการทำงานร่วมกันเรื่องบูรณาการหน่วยงานราชการ คือ แต่ละหน่วยงานในพื้นที่ดำเนินการมีแผนงาน โครงการที่ลงพื้นที่ ของแต่ละหน่วยงานแล้ว การมาบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุในพื้นที่ 3 ตำบล ยังไม่สามารถทำได้ ได้แค่เพียง การมา วางแผนที่จะปฏิบัติการ โครงการวิจัยร่วมกัน ซึ่งก็ต้องหาวัน เวลา ที่หน่วยงานที่ร่วมเป็นทีมวิจัยจะว่างตรงกันมากที่สุด

ครั้งที่ 3 ทีมวิจัยส่วนมากมีประสบการณ์ในการเชิญประชุมแกนนำตำบลมาร่วมประชุม แต่การประชุมแบบการจัดกระบวนการให้เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลประสบการณ์กันนั้น มีประสบการณ์แตกต่างกัน และยังไม่เคยทำงาน ร่วมกันมาก่อนจึงเป็นครั้งแรกที่จะได้ลงพื้นที่ปฏิบัติการร่วมกัน การวางแผนร่วมกันก่อนลงพื้นที่จึงเป็นเรื่องสำคัญมาก

2. เวทีจัดทำเครื่องมือการเก็บข้อมูล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ได้การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องระดมความคิดการจัดทำข้อคำถามการศึกษา
2. จัดทำเอกสารเครื่องมือการเก็บข้อมูลจุดประสงค์ข้อ 1.

กระบวนการดำเนินงาน

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. จัดประชุมทำกรอบการศึกษา สร้างเครื่องมือการศึกษา

ผลการดำเนินงาน

ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2552 จุดประสงค์เพื่อจัดทำประเด็นการพูดคุยในเวทีเพื่อเก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วมเวที ในระดับตำบลเป็นการเก็บข้อมูลสถานการณ์การดำเนินงานของกลุ่มผู้สูงอายุ การมีหน่วยงานราชการปฏิบัติการ สนับสนุนกลุ่มผู้สูงอายุมีสภาพการดำเนินการที่เป็นการบูรณาการกันบ้างหรือไม่ อย่างไร ผลการดำเนินการทีมวิจัยได้ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ สถิติผู้สูงอายุของโลกประเทศและจังหวัด แนวโน้มประชากรกลุ่มวัยต่างๆ เพื่อ

เป็นข้อมูลศึกษาข้อมูลผู้สูงอายุ การเตรียมตัวกลุ่มผู้สูงอายุให้มีกิจกรรมเพื่อการพึ่งพาตนเอง การเป็นคลังสมองของตำบล การช่วยเหลือผู้ไม่สามารถดูแลตนเองได้ ทีมนักวิจัยได้ศึกษาถึงนโยบายของรัฐบาล ของกระทรวงต่างๆ ความสำคัญกับการทำงานแบบมีส่วนร่วมการบูรณาการทำงานด้วยกัน ซึ่งเป็นนโยบายของจังหวัดสมุทรสงครามด้วยเช่นกันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีการมอบนโยบายเรื่องการทำงานแบบบูรณาการ เพื่อเป็นข้อมูลวางกรอบในการดำเนินงาน และสร้างเครื่องมือเพื่อการเก็บข้อมูลจากเวทีได้มีการนัดหมายทีมนักวิจัยเพื่อจัดทำประเด็นการเก็บข้อมูลจากเวทีผลที่ได้คือ ประเด็นพูดคุย

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
- กิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้ดำเนินการในพื้นที่
- หน่วยงานที่มีกิจกรรมสนับสนุนกลุ่มผู้สูงอายุในตำบล ลักษณะการดำเนินงานของหน่วยงานเหล่านั้น
- ผู้เป็นแกนนำกลุ่มผู้สูงอายุในตำบล
- ความต้องการการดำเนินงานของกลุ่มผู้สูงอายุและการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ

ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2552 จุดประสงค์เพื่อสร้างประเด็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ผู้สูงอายุ ตำบลแควอ้อม หลังจากที่ได้เก็บข้อมูลจากเวทีที่ตำบลลาดใหญ่แล้ว ทีมนักวิจัยได้ถอดบทเรียนการจัดเวทีและพบว่าเครื่องมือการเก็บข้อมูลควรได้มีการปรับปรุงบ้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลสถานการณ์ที่ผู้ให้ข้อมูลสามารถได้ข้อมูลได้มากที่สุดแต่ประเด็นที่ต้องการ ไม่แตกต่างกัน แต่วิธีการจัดกระบวนการจะเปลี่ยนแปลงไป เช่น การแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลตามบทบาทหน้าที่ในตำบลเพื่อในกลุ่มจะได้พูดคุยกันตามบทบาทของคนที่หน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามาอาจจะมาติดต่อกับกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน กลุ่ม อสม. กลุ่มอบต. หรือกลุ่มผู้สูงอายุโดยตรง

ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2552 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัด จุดประสงค์ เพื่อทบทวนเครื่องมือการเก็บข้อมูลสถานการณ์ การดำเนินงานผู้สูงอายุ 2 ตำบล ที่ผ่านมา การปรับปรุงข้อความในเครื่องมือให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุตำบลจอมปลวก ที่มีกิจกรรมผู้สูงอายุดำเนินการเป็นกลุ่มระดับตำบลมีผู้เป็นภูมิปัญญาในเรื่องต่าง ๆ ที่มีกิจกรรมร่วมกัน ผลการดำเนินงานได้ประเด็นการพูดคุยที่เป็นการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจาก 2 ตำบล คือ กิจกรรมที่ผู้สูงอายุคิดว่าจะดำเนินการเพื่อนำภูมิปัญญามาเป็นทุนในการพัฒนาตำบล

- สิ่งที่ผู้สูงอายุเป็นห่วงลูกหลาน
- ผู้สูงอายุจะช่วยลูกหลานได้อย่างไร
- หน่วยงานที่เข้ามาดำเนินกิจกรรมในตำบลมีหน่วยงานใดบ้าง ดำเนินการเรื่องอะไร
- เราจะทราบได้อย่างไรว่าตำบลของเราจะทำกิจกรรมอะไร
- สภาพสมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุในตำบล
- แกนนำผู้สูงอายุในตำบล

บทเรียนที่ได้

1. การได้ศึกษาเอกสารความรู้ต่างๆ แล้วนำมาพูดคุยกันในเวทีการสร้างเครื่องมือเป็นการสร้างการเรียนรู้ให้กับทีมนักวิจัยได้เรียนรู้ไปด้วยกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร โดยไม่รู้สึกลัวความสัมพันธ์แน่นอำนาจของผู้มีความรู้ที่ใครเหนือใคร

2. กระบวนการพูดคุยกันของทีมวิจัย ซึ่งประเด็นที่ต้องการได้ทั้งข้อมูลจากเวทีที่เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดเวทีที่แต่ละหน่วยงานเคยจัด แต่ได้มีการปรับความรู้พื้นฐานนั้นมาเป็นข้อสรุปร่วมกันและทำให้เกิดการเรียนรู้ถึงวิธีการเก็บข้อมูลที่สามารถเก็บจากการจัดเวทีประชาคมโดยการเตรียมประเด็นไว้ให้ชัดเจน มีกระบวนการ

นำเสนอประเด็นให้คนในเวทีร่วมกันคิดการจัดเก็บข้อมูลความคิดของผู้ให้ข้อมูลในเวทีซึ่งการมีคนหลายคนในเวทีได้รับฟังความคิดก็จะช่วยกันขัดเกลาข้อมูลให้สมบูรณ์ เป็นการตรวจทานความถูกต้องของข้อมูลจากเวทีไปด้วย

3. การประชุมปรึกษาหารือกันทำให้ทีมนักวิจัยที่มาจากพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจกว้างขึ้นที่จะเสนอความคิดเห็นที่แตกต่างจากหน่วยงานราชการที่เดิมชาวบ้านจะรู้สึกว่าการราชการ คือ ผู้รู้มากกว่า แต่ปัญหาที่พบคือจะมีทีมวิจัยที่มาร่วมประชุมกันเป็นประจำทุกครั้งนั้นไม่ครบทีม ที่ขาดมากที่สุดคือทีมนักวิจัยจาก กชน. โดยให้เหตุผลที่ไม่มาร่วม คือ คิดงานในหน้าที่ ซึ่งเป็นข้อมูลสำหรับการศึกษาเรื่องการบูรณาการต่อไป

3. เวทีเก็บรวบรวมข้อมูลกิจกรรมผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัย เงื่อนไข และสถานการณ์การดำเนินกิจกรรมผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาผลที่เกี่ยวข้องจากกิจกรรมที่จัดสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่

กระบวนการดำเนินงาน

การเก็บข้อมูลกิจกรรมผู้สูงอายุนี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการทำเวทีประชุมใน 3 ตำบล ที่ทำการศึกษาโดยในแต่ละตำบลให้นักวิจัยในตำบลเป็นผู้เสนอข้อมูลผู้เข้าร่วมเวทีแล้วมีการเชิญผู้เข้าร่วมเวทีตามวันเวลาที่นัดหมาย ซึ่งผู้เข้าร่วมเวที ประกอบด้วยกลุ่มผู้สูงอายุ หน่วยงานราชการในพื้นที่ ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ แกนนำของตำบล

ผลการดำเนินงาน

การเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2552 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลลาดใหญ่ เวลา 13.00 น. ผลการดำเนินงาน มีผู้เข้าร่วมเวทีประมาณหลากหลายกลุ่มตามที่ได้เชิญมาและเข้าร่วมกับกระบวนการที่ได้เตรียมไว้ ตั้งแต่กิจกรรมการแนะนำตัวผู้เข้าร่วมเวที ทีมงานวิจัย การนำเสนอข้อมูลผู้สูงอายุให้คนในเวทีเกิดความตระหนักในการเตรียมเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุมีการแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมเวทีในการให้ข้อมูล เกี่ยวกับกิจกรรมผู้สูงอายุ ข้อมูลที่ได้จากเวทีพบว่ามีหน่วยงานให้การสนับสนุนกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 59 ที่ให้งบประมาณมาให้กลุ่มดำเนินการ อบต. ให้การสนับสนุนในการพาไปศึกษาดูงานช่วยเหลือผู้พิการ แจกถุงยังชีพ เครื่องอุปโภคบริโภค ในการประชุมผู้สูงอายุของกลุ่มซึ่งที่ตำบลลาดใหญ่ แบ่งกลุ่มผู้สูงอายุเป็นหลายกลุ่ม ตามเขตการดูแลของสถานีอนามัย ซึ่งวันประชุมจะมีการตรวจสอบภาพ กิจกรรมออกกำลังกาย มีกิจกรรมออกเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ ที่ประชุมได้เสนอความต้องการการพัฒนาผู้สูงอายุให้มีกิจกรรมมากขึ้น ให้มีสมาชิกเพิ่มมากขึ้น และสุดท้ายผู้เข้าร่วมเวทีได้เสนอชื่อผู้เป็นแกนนำของตำบลที่จะขับเคลื่อนกิจกรรมผู้สูงอายุของตำบลร่วมกันต่อไป

ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2552 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลแควอ้อม ผลการดำเนินงาน มีผู้เข้าร่วมเวทีจากตำบลแควอ้อมประกอบด้วย ผู้สูงอายุ มีผู้นำตำบล คือ ผู้ใหญ่บ้าน อบต. อสม. และทีมวิจัย หลังจากแนะนำตัวกันแล้ว ได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของเวทีแล้วแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมเวทีตามบทบาทหน้าที่ คือ กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่ม อสม. และกลุ่ม อบต. นำเสนอข้อมูล กิจกรรมของผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ พบว่ามีหน่วยงานคือ อบจ. สาธารณสุข กชน. พัฒนาชุมชน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด อบต. ให้การสนับสนุนในลักษณะต่างๆ หน่วยงานต่างดำเนินการและมักเป็นกิจกรรมให้วัสดุสิ่งของ งบประมาณในการจัดงานต่างๆ เช่น อบต. สนองนโยบายรัฐบาลในเรื่องการจ่ายเบี้ยยังชีพ ให้งบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุที่โรงพยาบาลอัมพวา ซึ่งโรงพยาบาลอัมพวารวมกลุ่มผู้สูงอายุระดับอำเภอซึ่งมาจากหลายตำบล กลุ่มหรือชมรมผู้สูงอายุเฉพาะของตำบลแควอ้อมยังไม่มี แต่ผู้สูงอายุมารวมเป็นกลุ่มเดียวกับตำบลอื่นๆ ของโรงพยาบาล ซึ่งเมื่อถึงวันประชุมก็มี

การตรวจสอบสุขภาพ การออกกำลังกาย การกินอาหาร อบจ. ก็จะแจกเครื่องอุปโภคบริโภค แจกเสื้อ เกษตร และ กสน. ให้การสนับสนุนลักษณะการฝึกอาชีพ พมจ. จัดเบี้ยยังชีพผู้ด้อยโอกาสและบางปี สส. ให้การสนับสนุนการไปทัศนศึกษาของผู้สูงอายุ องค์การเอกชนนำเครื่องอุปโภคบริโภคมาแจก ลักษณะเป็นการให้มากกว่าการสร้างกระบวนการคิดให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมที่ยั่งยืน และได้ให้มีการเสนอชื่อผู้นำตำบลเครือข่ายที่จะมาร่วมกันคิดกิจกรรมผู้สูงอายุของตำบลร่วมกันต่อไป ตัวแทนมาจากทุกหมู่บ้านยกเว้นหมู่ที่ 2

ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2552 เวลา 10.00 น. ซึ่งเป็นวันที่มีการประชุมผู้สูงอายุของตำบลจอมปลวกเริ่มจากการชวนพูดคุยถึงเรื่องผู้สูงอายุที่ตำบลจอมปลวกดำเนินงาน ซึ่งมีกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการร่วมกันและมีหน่วยงานเข้าร่วมดำเนินการและให้การสนับสนุน ซึ่งจะคล้ายกับที่ตำบลลาดใหญ่และเครือข่ายแต่ละหน่วยงานก็เข้ามาดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ของตน โดยไม่มีการวางแผนร่วมกันมาก่อน โดยทุกหน่วยงานก็มีเป้าหมายในผลงานของตน ที่เกิดจากผู้รับบริการในตำบลจอมปลวก แต่สำหรับกิจกรรมผู้สูงอายุนั้น ที่ตำบลจอมปลวกมีการจัดตั้งชมรมที่เข้มแข็งมีประธานชมรมที่เป็นแกนนำในตำบลจัดกิจกรรมและพัฒนาชมรมจากบทบาทของชมรมเองจนเกิดกิจกรรมหลายประการ โดยได้รับงบประมาณจาก อบต. จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด โดยประธานชมรมจะเป็นผู้เขียนโครงการเสนอของบประมาณจากแหล่งสนับสนุนเพื่อมาดำเนินการและได้รับการสนับสนุนในเรื่องกิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาพจากรพ.สต. ส่วนหน่วยงานอื่นๆ ก็มีบทบาทตามหน่วยงาน เป็นแค่เพียงอาจมีกลุ่มผู้สูงอายุเข้าไปร่วมกิจกรรมด้วย เช่น กสน. เกษตร พัฒนาชุมชน

บทเรียนที่ได้

ครั้งที่ 2

1. การทำงานร่วมกันของทีมวิจัย ได้ผลตามเป้าหมายเพราะได้มีการประชุมวางแผนร่วมกันมาก่อนและจากบทเรียนที่จัดเวทีที่ตำบลลาดใหญ่มาแล้ว มีการถอดบทเรียนพบจุดอ่อน นำมาปรับปรุงกระบวนการเช่นนี้สร้างการเรียนรู้ให้กับทีมวิจัยที่มาจากตัวแทนของ 3 ตำบลด้วย

2. การได้ข้อมูลการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ในเรื่องผู้สูงอายุ พบว่า ต่างคนต่างทำตามวัตถุประสงค์และนโยบายของหน่วยงาน เช่น การเมืองมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ตั้งของเพื่อนักถึงผู้ให้ว่าเป็นใคร เป็นการสร้างฐานเสียงตามการเมืองต่อไป หน่วยงานราชการก็มีบทบาทในการจัดกิจกรรมตามแผนของตนตามงบประมาณตามระยะเวลาที่ต้องดำเนินการ และไม่ได้ยึดกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้สูงอายุ แต่เนื่องจากในหมู่บ้านตำบลมีผู้สูงอายุมากกว่ากลุ่มอื่น ผู้สูงอายุจึงมาร่วมกิจกรรมได้มากกว่ากลุ่มอื่นแต่ยังไม่ได้นำความรู้ไปปฏิบัติต่อ และกลุ่มผู้สูงอายุก็จะพึงพอใจกับการได้รับสิ่งของหรืองบประมาณมากกว่าการพัฒนาความรู้พัฒนาอาชีพ เพราะไม่มีเวลา หลายคนมีอาชีพทำสวนต้องดูแลการทำสวน

3. ทีมนักวิจัยที่เข้าร่วมโดยตลอดจะมีพัฒนาการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีความสนใจในกระบวนการร่วมกัน แต่มีทีมนักวิจัยที่ไม่มาร่วม โดยมีเหตุผลว่าติดงาน ซึ่งสะท้อนถึงการทำงานแบบบูรณาการร่วมกัน ที่ลาดใหญ่นั้น ถึงแม้จากการวางแผนร่วมกันนั้น ยังไม่เกิดขึ้นกับผู้เป็นนักวิจัยเอง เพราะการทำงานแบบบูรณาการต้องเกิดจากการรู้จักการวางแผนการทำงานของตนเองก่อน

4. กระบวนการเวทีของตำบลเครือข่ายแตกต่างจากวันที่จัดที่ตำบลลาดใหญ่ ในการแบ่งกลุ่มแต่ก็ได้ข้อมูลที่ชัดเจนตามกลุ่มของผู้มีบทบาทหน้าที่ ซึ่งดูความสนใจผู้เข้าเวทีแล้วพบได้ว่าให้ความสนใจต่อการคิดที่เวลาเมื่อถึงเวลาเย็นจะเริ่มมีการละ เช่น ไปรับลูกหลาน ไปเตรียมอาหาร ไปทำสวน ทำให้ต้องรีบจัดเก็บข้อมูลจากระบวนการแต่การดำเนินงานเวทีนี้ขาดนักวิจัยจากตำบลจอมปลวก จึงยังไม่ได้้นักหมายว่าจะจัดการเก็บข้อมูลจากเวทีที่จอมปลวกเมื่อใด

ครั้งที่ 3

1. ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ทำร่วมเวทีเดียวกันกับศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 59 ซึ่งเชิญกลุ่มผู้สูงอายุมาร่วมเวทีจำนวนมาก แต่ทีมวิจัยไม่ได้ประสานแผนการทำงานร่วมกับศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 59 ในเรื่องการจัดสถานที่ การจัดบรรยากาศในเวที การเตรียมการแบ่งกลุ่มพูดคุยเชิงยากในการดำเนินการ ทำให้ต้องใช้วิทยากรกระบวนการเป็นผู้ตั้งประเด็น คนในเวทีตอบจึงไม่ค่อยได้ข้อมูลเหมือนเช่น 2 เวทีที่ผ่านมา แต่จะมีแกนนำซึ่งเป็นประธานชมรม(น.อ. ทวี เชื้อซุชาติ) เป็นผู้ให้ข้อมูลภาพรวมของกลุ่มเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ได้มีการมีส่วนร่วมรับฟังข้อมูลจากประธานชมรมเป็นผู้นำเสนอเป็นการสร้างการเรียนรู้กิจกรรมของกลุ่มให้กับสมาชิกรับทราบไปพร้อมๆ กันด้วย

2. จากการตั้งประเด็นให้ร่วมคิดถึงความสัมพันธ์ของผู้สูงอายุกับลูกหลานในชุมชน จะพบว่าผู้สูงอายุให้ความสนใจในประเด็นนี้ เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวของผู้สูงอายุที่เป็นห่วงลูกหลานในครอบครัวของคนและครอบครัวคนที่รู้จัก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาสังคมเป็นปัญหาที่คนในชุมชนได้เห็นและเกิดความกังวลที่เห็นปัญหานั้น

3. คำถามเกี่ยวกับหน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมได้ข้อมูลไม่ต่างจาก 2 ตำบลที่ผ่านมาแล้ว สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ นั้น ดำเนินการตามภารกิจของตนเองโดยมีพื้นที่เดียวกัน ขาดการบูรณาการกันและขาดการวางแผนร่วมกันกับแกนนำในชุมชน

4. ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ มีประเด็นที่ต้องการทราบถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มผู้สูงอายุที่ยั่งยืน จึงมีคำถามถึงสถานการณ์ผู้สูงอายุพบว่าความคิดเห็นนั้นมาจากความคิดเห็นที่ตรงไปตรงมาว่าผู้สูงอายุมักจะเป็นคนขยัน มีจิตใจร่าเริง ชอบทำบุญใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ชอบมาประชุมกับกลุ่มผู้สูงอายุ เพราะได้คุยกันมีกิจกรรมทำร่วมกันและสามารถได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นว่าต้องการกิจกรรมอะไรบ้าง ซึ่งกิจกรรมเช่นนี้ตำบลจอมปลวกมีความแตกต่างจาก 2 ตำบล เพราะมีกิจกรรมผู้สูงอายุของตำบลเป็นกลุ่มเดียวรวมสมาชิกมาจากทุกหมู่บ้านจึงเกิดกิจกรรมได้หลากหลาย

5. การทำงานของทีมวิจัย การเตรียมตัวครั้งนี้ยังไม่ค่อยดีนัก ขาดการวางแผนผู้ร่วมทีมในการทำหน้าที่เป็นวิทยากรกระบวนการ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากสถานที่และกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีแผนดำเนินการเฉพาะวันนี้อยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตามก็ได้ข้อมูลสภาพของกลุ่มผู้สูงอายุของตำบลจอมปลวกที่จะนำไปวางแผนจัดกิจกรรมให้เกิดการบูรณาการกันได้อีกต่อไป

4. เวิร์กช็อปและสังเคราะห์ความรู้จากการศึกษาข้อมูล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุป วิเคราะห์ บังคับสถานการณ์และผลจากการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุ
2. เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้

กระบวนการดำเนินงาน

1. จัดเวทีนำข้อมูล จัดเป็นหมวดหมู่หาความสัมพันธ์เชื่อมโยงวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน
2. สรุปผล เพื่อนำผลไปวางแผนการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงาน

ครั้งที่ 1 การดำเนินการสรุป วิเคราะห์บังคับสถานการณ์และผลจากการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุ เพื่อสังเคราะห์ความรู้ที่ได้นั้น ทีมนักวิจัยได้ดำเนินการหลังเวทีการเก็บข้อมูลแล้วทุกเวทีและมีการสรุปภาพรวมที่ได้หลังจากเก็บข้อมูล 3 ตำบลแล้วโดยดำเนินการในวันที่ 22 พฤศจิกายน 2553 ณ ห้องประชุมพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการดำเนินงาน

1. ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูล 3 เวที

- สถานการณ์ของการเป็นกลุ่มผู้สูงอายุของ 3 ตำบล ตำบลลาดใหญ่ มีหลายกลุ่มตามเขตการดูแลของสถานีอนามัย ตามที่ผู้ใหญ่บ้านจัดตั้งนั้น จากการมีแผนสนับสนุนของ อบต. ที่จัดสรรงบประมาณให้ สมาชิก อบต. ดำเนินการสนับสนุนกลุ่มผู้สูงอายุทำให้ยังไม่เป็นเอกภาพ ภาพรวมของตำบล ตำบลจอมปลวก มีกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มของตำบล มีสมาชิกมาจากทุกหมู่บ้าน เช่น กลุ่มกลองยาว กลุ่มเล่นดนตรีอังกะลุง มีการบริหารจัดการกลุ่ม กิจกรรม อสส. ดูแลสมาชิกที่ป่วยติดเตียง โดยการให้ความรู้ของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยตำบลจอมปลวก การสนับสนุนกิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ เป็นไปตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ยังไม่มีตำบลใดที่มีการบูรณาการกิจกรรมในพื้นที่เดียวกันและแม้แต่การบูรณาการกับกลุ่มกิจกรรมที่คนในตำบลได้คิดร่วมกันขึ้นมา

2. การได้แกนนำใน 3 ตำบลที่จะนำมาวางแผนออกแบบการสร้างความกระบวนกรเรียนรู้การบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุในตำบลทั้ง 3 ตำบล มีการเสนอชื่อแกนนำที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 ตำบล ตำบลลาดใหญ่ได้ 23 คน ตำบลแควอ้อมได้ 12 คน ตำบลจอมปลวกได้ 11 คน ซึ่งกิจกรรมต่อไป คือ การเชิญแกนนำทั้ง 3 ตำบล มามีส่วนร่วมวางแผนจัดกิจกรรมกันต่อไปและได้มีการวางแผนการดำเนินการคือ

- ขอให้หน่วยงานต้นสังกัดของทีมวิจัยได้นำแผนการปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 ตำบลมาพูดคุยกันว่ากิจกรรมอะไรที่จะเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุบ้างเพื่อทดลองวางแผนบูรณาการการทำงานร่วมกัน
- ในแผนปฏิบัติการที่จะเกิดขึ้นควรนำข้อมูลจาก 3 เวที 3 ตำบลมาเป็นฐานในการคิดกิจกรรมพัฒนาผู้สูงอายุร่วมกัน
- นัดหมายการเชิญแกนนำ 3 ตำบลมาพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันทั้ง 3 ตำบล โดยให้ทีมวิจัยที่มาจาก 3 ตำบล เป็นผู้ประสานเชิญแกนนำ 3 ตำบล มาร่วมวางแผนจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ กลุ่มผู้สูงอายุ 3 ตำบลร่วมกันก่อน

บทเรียนที่ได้

ปัจจัยความสำเร็จของการทำงานของทีมงานคือ

- การมีการประชุมร่วมกันก่อนดำเนินการ เป็นการประชุมที่ไม่มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจ หมายถึง นักวิจัยทุกคนมีอิสระในความคิด การเสนอความคิดเห็นซึ่งทีมงานจะรับฟังแล้วหาข้อสรุปความคิดเห็นร่วมกันเป็นบรรยากาศของความเป็นประชาคมความคิดทุกส่วนมีคุณค่า ภายใต้บทบาทภารกิจของแต่ละคนที่แตกต่างกัน
- การจัดเวทีการเรียนรู้ โดยจัดให้มีกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการมีโอกาสได้แสดงความรู้ความคิดเห็น การเสนอข้อมูลในมุมมองของตน ทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้เข้าร่วมเวทีได้มีโอกาสได้รับฟังความคิดของเพื่อนร่วมกลุ่มมากกว่าการฟังความรู้จากวิทยากร ซึ่งการเก็บข้อมูลด้วยวิธีนี้ทำให้ได้ความคิดเห็นในเวลาไม่นานนัก แต่ได้ข้อมูลที่ตรงตามประเด็นที่ต้องการแต่ก็ขาดข้อมูลบางเรื่องที่จะต้องลงพื้นที่เก็บเพิ่มเติม เช่น ข้อมูลการทำกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุ การเรียนรู้จากกลุ่มสนับสนุนของหน่วยงานต่างๆ
- การทำหน้าที่วิทยากรกระบวนการของทีมงานที่แบ่งบทบาทหน้าที่กันก่อนลงเวทีทำให้เกิดการเรียนรู้การทำงานร่วมกันเป็นทีมและมีเป้าหมายที่จะดำเนินการให้เกิดการบูรณาการหน่วยงานของทีมงานและแกนนำของตำบลวิจัย

5. เวทีออกแบบการสร้างกระบวนการเรียนรู้การบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุในตำบลเป้าหมาย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทีมวิจัยและแกนนำในพื้นที่ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีของตำบล
2. เพื่อจัดทำแผนการสร้างกระบวนการเรียนรู้การจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ

กระบวนการดำเนินงาน

1. ศึกษาผลการดำเนินงานจากสภาพกิจกรรมที่เคยจัดเป็นข้อมูลการจัดกระบวนการเรียนรู้
2. ประชุมปฏิบัติการร่วมกันระหว่างแกนนำของตำบลและนักวิจัยและผู้แทนของหน่วยงานต่างๆ ที่มาทำงานในพื้นที่ตำบลเพื่อสรุปออกแบบกระบวนการ

ผลการดำเนินงาน

ทีมวิจัยมีการประชุมวางแผนการดำเนินงาน เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2553 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะทีมวิจัยและแกนนำตำบลจอมปลวกเข้าร่วมประชุม จะเริ่มต้นจากการนำแกนนำในตำบลที่ได้จากการทำเวทีเก็บข้อมูลมาพบกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ได้ทำความรู้จักกันในฐานะเป็นตำบลที่มีเป้าหมายในโครงการร่วมกันหลังจากนั้นจะลงพื้นที่ทั้ง 3 ตำบล เพื่อจัดกระบวนการให้แกนนำและหน่วยงานในพื้นที่ได้ร่วมกันออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการในพื้นที่ ในการดำเนินการจัดกิจกรรมบูรณาการในพื้นที่ต้องมีการเก็บข้อมูลการดำเนินการต้องมีการจัดทำเครื่องมือการเก็บข้อมูลการทำความเข้าใจเครื่องมือการเก็บข้อมูลของทีมนักวิจัยร่วมกัน ซึ่งรวมถึงแกนนำในตำบลด้วย ได้มีการกำหนดวันที่ดำเนินการ วันที่ 14 ธันวาคม 2553 จุดประกายการทำแผนกิจกรรมบูรณาการทั้ง 3 ตำบล นัดหมายทีมวิจัยจัดทำเครื่องมือ การดำเนินการและการถอดบทเรียนการดำเนินการ ตำบลจอมปลวกนำกิจกรรมผู้สูงอายุมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเล่นกลองยาว การร้องรำทำเพลงของกลุ่มผู้สูงอายุ เป็นตัวอย่างการทำกิจกรรมให้แกนนำตำบลลาดใหญ่และแควอ้อมได้เรียนรู้ในกระบวนการ ผู้สูงอายุได้ร่วมแสดงความคิดเห็นถึงความสำคัญของผู้สูงอายุที่มีต่อชุมชน เช่น การถ่ายทอดกิจกรรมประเพณีต่างๆ เป็นที่ปรึกษาการแก้ปัญหาให้กับคนในชุมชน การเลี้ยงดูบุตรหลานในบ้าน การออกมาร่วมกิจกรรมต่างๆ กับชุมชน การเป็นที่เคารพของลูกหลาน การให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ การสั่งสอนลูกหลานให้อยู่ในความดี เคารพผู้ใหญ่ สำหรับประเด็นการพูดคุยต่อไป คือ การคิดทำกิจกรรมที่เป็นการนำภูมิปัญญาหรือความต้องการของผู้สูงอายุมาร่วมจัดให้เกิดกิจกรรมเป็นรูปธรรมในแต่ละตำบล กลุ่มผู้สูงอายุเห็นด้วยและกลับไปประชุมพูดคุยกันในระดับตำบลต่อไป

บทเรียนที่ได้

1. กิจกรรมในครั้งนี้มีสีสันเพราะได้กลุ่มผู้สูงอายุจากตำบลจอมปลวกมาดำเนินการกิจกรรมที่สร้างความสนุกด้วยกลุ่มผู้สูงอายุเอง ซึ่งมาจากการได้เชิญแกนนำผู้สูงอายุในพื้นที่มาร่วมวางแผนด้วย ในช่วงการเตรียมการ ทำให้เกิดกิจกรรมขึ้นในวันนี้ เป็นบทเรียนว่าถ้าจะให้เกิดกิจกรรมสำหรับกลุ่มใดควรให้คนในกลุ่มนั้นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนด้วย และมอบหมายหน้าที่ให้รับผิดชอบ จะทำให้แกนนำในชุมชนมีความรู้สึกรักภาคภูมิใจกับบทบาทหน้าที่ที่ได้รับและทำได้ดี มีความรับผิดชอบ
2. นักวิจัยที่ร่วมดำเนินการมาด้วยกันทุกเวทีจะทำงานร่วมกันอย่างเข้าใจบทบาทหน้าที่แต่ทีมวิจัยที่ไม่มาร่วมเลยอย่างต่อเนื่องคือหน่วยงานจาก กสน. ซึ่งมีเหตุผลว่าไม่ว่างจึงเป็นบทเรียนที่ต้องศึกษาว่าเพราะเหตุใด
3. กิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุนั้นทั้ง 3 ตำบลแตกต่างกันตามปัจจัยที่แตกต่างกัน การแลกเปลี่ยนในวันนี้เป็นการจุดประกายให้แกนนำของอีก 2 ตำบล คือ ตำบลลาดใหญ่กับแควอ้อม แต่เมื่อกลับไปปฏิบัติในตำบลต้องมี

กระบวนการที่แตกต่างจากตำบลจอมปลวกและต้องมีการทบทวนกระบวนการกลุ่ม (ชุมชน) หรือการก่อตั้งกลุ่มของทั้ง 2 ตำบล

4. การประชุมร่วมกันทั้ง 3 ตำบลนี้ แก่นนำผู้เข้าร่วมประชุมมีความพึงพอใจเพราะได้พบกับตำบลอื่น ได้เห็นกิจกรรมของตำบลต่างๆ แต่การดำเนินการในครั้งนี้อาจไม่ได้แผนการจัดกิจกรรมในทั้ง 3 ตำบลโดยผู้เข้าร่วมประชุมมอบหมายให้นักวิจัยวางแผนการลงพื้นที่ร่วมกันโดยการให้นักวิจัยที่มาจากในพื้นที่ประสานแก่นำในพื้นที่แต่ละพื้นที่เพื่อจัดกิจกรรมร่วมกัน

6. เทววางแผนการสร้างกระบวนการเรียนรู้ การบูรณาการตามแผนปฏิบัติการ

วัตถุประสงค์

เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักวิจัยชุมชนได้มีกระบวนการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลผู้สูงอายุของตำบลและมีกระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุแบบบูรณาการร่วมกัน

กระบวนการดำเนินงาน

1. จัดเวทีวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้
2. เตรียมแบ่งบทบาทการจัดกิจกรรมให้กลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่

ผลการดำเนินงาน

ตำบลจอมปลวก

ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2553 ณ ที่ทำการชมรมผู้สูงอายุจอมปลวก (ศาลาสร้างสุขซึ่งเป็นห้องหนึ่งของอาคารโรงเรียนวันบางน้อย) เพื่อทราบแผนกิจกรรมผู้สูงอายุที่ได้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันและร่วมกันกำหนดแผนการสร้างกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมที่ต้องการ 1 กิจกรรม

ผลการดำเนินการ พบว่าในปี 2554 ตำบลจอมปลวกมีแผนกิจกรรมผู้สูงอายุเดือนละ 1 กิจกรรมในวันประชุม โดยเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลคำเนินสะดวก โรงพยาบาลแม่กลอง 2 และถ้าเดือนใดเป็นเดือนที่มีวันสำคัญ เช่น เดือน เมษายน วันสงกรานต์ ก็จะจัดสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทย วันผู้สูงอายุ เดือนสิงหาคม วันแม่ จะเชิญเภสัชกรภานุโชติ ทองยัง จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงครามมาร่วมกิจกรรมและให้ความรู้การใช้ยาและปัจจัยเสี่ยงจากการบริโภค ความต้องการการจัดกิจกรรมให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้เข้าร่วมเวทีได้เสนอเรื่องกิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ซึ่งในปี 2553 ทางชมรมได้รับการสนับสนุนจาก สสส. อบรรมผู้ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ การซื้อกระเป๋า อุปกรณ์การดูแลผู้สูงอายุ การจัดของฝากของเยี่ยม ซึ่งผู้ทำหน้าที่จะได้เบี่ยงเลียง แล่ทางชมรมตกลงกันเป็นซื้อเสื้อทิมและของไปเยี่ยมแทนจึงต้องการให้มีกิจกรรมเช่นนี้ต่อ แต่ก็ควรมีการประชุมกันใหม่อีกครั้ง

สภาพการประชุมในครั้งนี้ได้เชิญหน่วยงานราชการในพื้นที่มาร่วมประชุมด้วยแต่มีเพียงเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนเท่านั้น ที่ประชุมจึงเสนอให้มีการนัดหมายการประชุมครั้งต่อไปเพื่อทำแผนและกำหนดทิศทางการทำงานร่วมกันของตำบลจอมปลวกในประเด็น การดูแลผู้สูงอายุ เศรษฐกิจ ภูมิปัญญา สังคม ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้โครงการที่จะดำเนินการร่วมกัน โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมประชุม ได้แก่ เชิญผู้นำหมู่บ้านหมู่บ้านละ 5 คน (มีผู้ใหญ่บ้าน) หน่วยงานราชการในตำบลเข้าร่วมประชุมด้วย คือ ผู้อำนวยการ โรงเรียน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน พัฒนาชุมชน รพ. สด. เกษตร และกรรมการผู้สูงอายุ หมู่บ้านละ 2 คน รวม 20 คน ซึ่งหน่วยงานราชการในตำบล พมจ. จะทำหนังสือเชิญไปยังหัวหน้า ผอ.หน่วยงานนั้นๆ เช่น มีหนังสือถึง ผอ.กสน. ขอเชิญครู กสน. ในตำบลเข้าร่วมประชุมด้วยกัน หากเป็นกรรมการชมรม ประธานชมรมเป็นผู้เชิญ และ พมจ. จะเป็นผู้เชิญทีมวิจัย

ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2554 ณ ศาลาสร้างสุข ตำบลจอมปลวก เพื่อได้แผนการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการของหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ร่วมกับชมรมผู้สูงอายุตำบลจอมปลวก จึงต้องมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานมาร่วมประชุมแต่ผู้เข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานต่างๆ ก็ยังคงมากันยังไม่พร้อมเพียงเช่นเดิม จึงได้มีการพูดคุยปัญหาความต้องการในเรื่องเดิมที่เคยคุยกันมาเพื่อหาแนวทางการวางแผนจัดกิจกรรมผู้สูงอายุแบบบูรณาการ โดยเฉพาะแผน ที่ อบต. จะได้รับรู้ในแผนพัฒนาควรได้มาจากการประชุมร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ ที่ประชุมเสนอให้ อบต. จัดประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชน ชมรมผู้สูงอายุ หน่วยงานราชการในพื้นที่ ประชุมสภาฯ ควรเชิญผู้สูงอายุและกลุ่มต่างๆ ในตำบลเข้าร่วมรับฟังด้วย และกิจกรรมที่น่าจะดำเนินการร่วมกันได้ เช่น กิจกรรมพาลูกหลานเข้าวัน สวดมนต์ไหว้พระ เป็นต้น ที่ประชุมเสนอให้มีการประชุมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันอีกครั้ง โดยวางแผนการเชิญผู้เข้าร่วมประชุมใหม่ โดยเชิญผู้ใหญ่บ้าน และตัวแทนจากทุกหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 5 คน ผอ. โรงเรียน กรรมการผู้สูงอายุ หมู่ละ 2 คน หน่วยงานภาครัฐมี กสน. พัฒนาชุมชน โรงพยาบาลชุมชน และเกษตร เพื่อกำหนดทิศทางการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันของตำบลจอมปลวก

ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2554 ณ ศาลาสร้างสุข เพื่อทบทวนบทบาทหน้าที่สภาองค์กรชุมชนตำบล และคณะกรรมการสภาฯ อย่างบูรณาการ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ คณะกรรมการสภาฯ คณะกรรมการผู้สูงอายุ ตัวแทนหน่วยงานราชการในพื้นที่ และคณะทวิวิจัย ผลการดำเนินงานพบว่า การประสานสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นทวิวิจัยด้วยได้ทำหน้าที่วิทยากรกระบวนการ ทบทวนความสำคัญของสภาองค์กรชุมชนตำบล บทบาทหน้าที่ของสภาฯ จนผู้เข้าร่วมประชุมมีความตื่นตัวในการสร้างทีมกระบวนการสภาฯ ให้เข้มแข็งขึ้น การเลือกคณะกรรมการขึ้นใหม่ที่มีความตั้งใจเต็มใจจะทำงานเพื่อชุมชน จึงได้มีการเสนอชื่อบุคคลที่เหมาะสมที่จะเปลี่ยนแปลงจากคนที่ไม่พร้อมในเวทีครั้งนี้ หลังจากนั้นได้นำเสนอกระบวนการจัดทำแผนชุมชนที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน จากหน่วยงานต่างๆ ที่จะเข้าร่วมในกระบวนการจัดทำแผน และแผนของตำบลจะสามารถเชื่อมโยงกับแผนของ อบต. และมีแผนกิจกรรมที่ผู้สูงอายุจะมีบทบาทเข้ามีส่วนร่วมร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เพราะมาจากแผนร่วมของตำบล

ตำบลแควอ้อม

ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2554 ณ บ้านสะงามริสอร์ท อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เวลา 9.00-16.30 น. เพื่อแลกเปลี่ยนกิจกรรมผู้สูงอายุของตำบลจอมปลวก ตำบลลาดใหญ่ และตำบลแควอ้อม และวางแผนการสร้างการมีส่วนร่วมจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุของตำบลแควอ้อม โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย คณะทวิวิจัย ตัวแทนกลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุตำบลจอมปลวก ตำบลแควอ้อม ตัวแทนผู้สูงอายุและแกนนำกลุ่มต่างๆ ตำบลแควอ้อม และหน่วยงานราชการในพื้นที่ ผลการดำเนินงานพบว่า ประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลจอมปลวกได้พูดคุยถึงการดำเนินงานกิจกรรมผู้สูงอายุของตำบลจอมปลวก ที่ทำให้ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง ผู้สูงอายุในตำบลชอบที่จะมาพบกันในวันประชุมประจำเดือน การได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากอบต. ต่อกลุ่มผู้สูงอายุตลอดจนองค์กรต่างๆ เช่น สสส. เพราะเป็นกลุ่มของตำบลมีแผนการดำเนินการของตำบล ตำบลลาดใหญ่ก็ได้นำเสนอกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการดำเนินการ ตัวแทนผู้สูงอายุของตำบลแควอ้อมแลกเปลี่ยนการทำกิจกรรมที่โรงพยาบาล แต่เมื่อได้ฟังตำบลจอมปลวกดำเนินการเริ่มมีความคิดว่าทำไมที่ตำบลแควอ้อมจึงไม่มีการตั้งกลุ่มผู้สูงอายุเป็นของตำบลเองบ้าง ที่ประชุมของตำบลในวันนี้จึงเสนอให้กำหนดตำบลแควอ้อม ซึ่งเป็นทวิวิจัยด้วยได้จัดประชุมกันอีกครั้งโดยเชิญผู้ใหญ่บ้านตัวแทนกลุ่มต่างๆ หน่วยงานราชการในตำบลมาร่วมประชุมกันอีกครั้งเพื่อตัดสินใจว่าจะตั้งเป็นกลุ่มผู้สูงอายุตำบลแควอ้อมนั้น ดีหรือไม่ ถ้าจะตั้ง จะตั้งกันอย่างไรสมาชิกชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลอัมพวาก็ยังคงเป็นอยู่เหมือนเดิม เป็นแค่เพียงเพิ่มกลุ่มผู้สูงอายุของตำบลขึ้นอีก 1 กลุ่ม และได้มีการวางแผนการจัดประชุมครั้งต่อไป กำหนดเป็นวันที่ 30 พฤษภาคม 2554 ณ ศาลาวัดบางเกาะเทพศักดิ์ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีการแบ่งหน้าที่การเชิญคนเข้าร่วมประชุมและเสนอให้มีการประชุมสภา

องค์กรชุมชนตำบลไปในวันนั้นด้วย เพื่อให้กรรมการสภาฯ ได้เข้าร่วมประชุมวันที่ 30 พฤษภาคม 2554 และจะเชื่อมโยง
บูรณาการกลุ่มต่างๆ ในบทบาทของสภาฯ และขับเคลื่อนกลุ่มผู้สูงอายุไปพร้อมๆ กัน สำหรับการเตรียมการประเด็นการ
พูดคุยในวันที่ 30 พฤษภาคม 2554 นั้นให้มีการประชุมทีมวิจัยอีกครั้งหนึ่งก่อนมีการประชุม

ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2554 ณ ศาลาวัดบางเกาะเทพศักดิ์ อำเภอบึงพลา จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อ
นำเสนอกิจกรรมผู้สูงอายุของตำบลจอมปลวกให้ผู้เข้าร่วมประชุมตำบลแควอ้อมได้เรียนรู้เป็นตัวอย่างในการจัดตั้งชมรม
ผู้สูงอายุ ประโยชน์จากการมีชมรมผู้สูงอายุของตำบล และบทบาทบทบาทสภาองค์กรชุมชนตำบล เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้
เชื่อมประสานการจัดกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุให้เกิดการบูรณาการ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ ทีมวิจัย ผู้นำตำบล (กำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. กลุ่มต่างๆ) คณะกรรมการสภาองค์กรชุมชนตำบล ผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยราชการในพื้นที่
ประกอบด้วยพัฒนาชุมชนตำบล กศน. ตำบล เกษตร สาธารณสุข ผลการดำเนินงานพบว่า 1) ที่ประชุมมีมติจะจัดตั้งกลุ่ม
ผู้สูงอายุของตำบลแควอ้อมขึ้นอีก 1 กลุ่ม โดยการเป็นสมาชิกและการร่วมกิจกรรมผู้สูงอายุกับชมรมผู้สูงอายุที่
โรงพยาบาลอัมพวายังคงเป็น ไปเหมือนเดิม แต่การตกลงการตั้งครั้งนี้ต้องมีการประชุมต่อไปถึงการจัดทำ
ระเบียบกติกาของกลุ่มร่วมกัน การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ การคัดสรรการเลือกคณะกรรมการ การ
ประชาสัมพันธ์หาสมาชิก และการคิดกิจกรรมในวันประชุมผู้สูงอายุซึ่งอาจจะพาคณะกรรมการที่เลือกกันขึ้นมาแล้วไป
เรียนรู้กับกลุ่มผู้สูงอายุที่ตำบลจอมปลวกบ้าง 2) การบทบาทบทบาทสภาองค์กรชุมชน ทำให้กรรมการสภาฯ มีความ
เข้าใจในบทบาทหน้าที่ การจะดำเนินการจัดทำแผนเชื่อมโยงกลุ่มต่างๆ ในตำบล เพื่อบทบาทบทบาทหน้าที่ของกลุ่ม
ต่างๆ และการเชื่อมโยงการดำเนินงานของกลุ่มผู้สูงอายุที่จะเริ่มจัดตั้งขึ้นนี้ให้เป็นการบูรณาการกิจกรรมในตำบลร่วมกัน

ตำบลลาดใหญ่

ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2554 ณ ห้องประชุมศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งตั้งอยู่ใน
พื้นที่ตำบลลาดใหญ่ เพื่อทบทวนข้อมูลกิจกรรมผู้สูงอายุของตำบลลาดใหญ่ และร่วมกันวางแผนจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุ
ตำบลลาดใหญ่ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นายกและสมาชิก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มต่างๆ ใน
ตำบล และหน่วยงานราชการในพื้นที่ ผลการดำเนินงานพบว่า กลุ่มเป้าหมายที่เชิญมาครั้งนี้ มีภารกิจต้องช่วยกัน เพราะ
นายก อบต. ได้มีกิจกรรมศึกษาฐานที่จังหวัดกาญจนบุรี ในวันที่ 28 เมษายน 2554 นี้ ผู้ที่ไปปฏิบัติงานเป็นกลุ่มเป้าหมายใน
การประชุมครั้งนี้ จึงทำให้มีกลุ่มเป้าหมายไม่ครบตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีตัวแทนกลุ่มผู้สูงอายุหลาย
กลุ่มที่มิกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มาร่วมประชุม จากกระบวนการประชุมมีการทบทวนข้อมูลกิจกรรมผู้สูงอายุที่มีอยู่ในตำบล
ลาดใหญ่และได้ข้อมูลเพื่อเติมมากขึ้นจากการที่เคยเก็บข้อมูลครั้งแรก รายละเอียดในบันทึกการประชุมและที่ประชุม
ได้รับฟัง ตำบลจอมปลวก เล่าถึงกิจกรรมผู้สูงอายุที่จอมปลวกดำเนินการอย่างเป็นเอกภาพ มีการทำกิจกรรมร่วมกัน
หลากหลายตลอดมา 2 - 3 ปี ค่อนข้างกลุ่มเข้มแข็ง เป็นการกระตุ้นให้ตำบลลาดใหญ่มีวิสัยทัศน์ในเรื่องผู้สูงอายุมาก
ขึ้น มีความต้องการเห็นความเข้มแข็งของกลุ่มผู้สูงอายุที่ตำบล ที่ประชุมเสนอให้ทีมวิจัย อาจารย์ยุษา เทียนทอง ได้
พูดคุยนัดหมายกับ นายก อบต.เชิญสมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุ กรรมการกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มต่างๆ ของตำบลมาร่วมประชุมกัน
อีกครั้งเพื่อวางแผนว่าจะเชื่อมโยงกลุ่มผู้สูงอายุในตำบลลาดใหญ่อันอย่างไร จะตั้งกลุ่มผู้สูงอายุรวมของตำบลหรือไม่ ถ้า
จะดำเนินการจะดำเนินการกันอย่างไร

ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2554 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลลาดใหญ่ เพื่อสอบถามความ
คิดเห็นการจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุตำบลลาดใหญ่ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ นายก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 12 หมู่บ้าน
สอ.บ. 24 คน อสม. 12 คน ตัวแทนชมรมผู้สูงอายุ 12 คน และทีมงานวิจัย ผลการดำเนินงานพบว่า จากความคิดเห็นของ
ผู้เข้าร่วมประชุม บางคนเสนอความคิดว่าควรมีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุตำบลขึ้น อบต. ตั้งงบประมาณไว้สำหรับ
สนับสนุนกลุ่มผู้สูงอายุเป็นภาพรวมตำบล โดยกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านต่างๆ ที่เคยดำเนินการอยู่ก็ดำเนินการต่อไป แต่มี

ศูนย์รวมอยู่ที่ชมรมผู้สูงอายุตำบลที่จะสร้างความเป็นเครือข่ายกันในตำบลสนับสนุนช่วยเหลือกัน ให้กลุ่มผู้สูงอายุแต่ละกลุ่มเข้มแข็งต่อไป

ที่มาของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุตำบลลาดใหญ่ มาจาก สมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านหรือกลุ่มผู้สูงอายุที่สถานีอนามัยดูแล และตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารจัดการ ได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูล ระบบข้อมูล สมาชิกผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมของชมรม และการจัดทำกองทุนของชมรม เมื่อดำเนินการจัดตั้งแล้ว 6 เดือน จะสามารถจดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณะประโยชน์ได้ซึ่งจะมีช่องทางรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ ได้กว้างขวางขึ้น ที่ประชุมตกลงเห็นด้วยให้มีการเสนอคณะกรรมการประกอบด้วย นายก กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านละ 1 คน แพทย์ประจำตำบล อสม. หมู่บ้านละ 1 คน ส.อบต. 24 คน ประธานหรือตัวแทนกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านละ 1 คน ประธานหรือตัวแทนกลุ่มผู้สูงอายุสถานีอนามัยละ 1 คน และเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย 3 คน นายกจะนัดประชุมคณะกรรมการที่เสนอมาวันนี พร้อมกันอีกครั้งเพื่อเลือกประธาน รองประธาน เลขานุการ หรือตำแหน่งอื่นๆ ตามที่เห็นสมควร พร้อมมีการวางแผนจัดกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุที่ดึงขอความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์จากเจ้าหน้าที่อนามัย สำหรับการประชุมครั้งนี้พบว่ามีความต้องการในเรื่องการมีส่วนร่วมและการบูรณาการของกลุ่มองค์กรต่างๆ ในตำบล

บทเรียนที่ได้

ตำบลจอมปลวก

1. ชมรมผู้สูงอายุตำบลจอมปลวกมีแผนการดำเนินงานตลอดทั้งปี เพราะการได้มีการประชุมร่วมกันทุกเดือน ประธานชมรมเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานในเชิงการบริหารจัดการมาก่อน จะนำหลักการนั้นมาใช้ในกลุ่มชมรมผู้สูงอายุ คือ การมีแผน การมีการจัดการเรื่องระบบบัญชี การบันทึกข้อมูล

2. การจัดตั้งชมรมเป็นเอกภาพ 1 ตำบล 1 ชมรมร่วมกัน โดยมีกิจกรรม ผู้เป็นสมาชิกให้มีความต้องการมาร่วมกิจกรรม ทำให้ชมรมเข้มแข็ง ทั้งด้านทีมงานที่มาจากผู้มีความรู้ที่สามารถเขียน จดบันทึกข้อมูลได้ เพราะมาจากข้าราชการบำนาญ ที่มาร่วมกิจกรรมและมีผู้นำที่จริงจังในการดำเนินการมีความคิดไม่หยุดนิ่ง พยายามคิดและสร้างกิจกรรมขึ้นอยู่เสมอ แต่ในด้านการวางแผนจัดกิจกรรมยังขาดการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่นไม่ว่าจะเป็น อบต. โรงเรียน หน่วยงานราชการ ซึ่งต่างคนต่างมีแผนกิจกรรมของตนเอง

3. การนัดหมายการประชุมครั้งนี้มีความต้องการให้หน่วยงานในพื้นที่เข้าร่วมประชุมด้วย แต่ปรากฏว่าหน่วยงานที่มาร่วม คือ สาธารณสุขตำบล หน่วยงานอื่น เช่น กศน. มานั่งฟังเพียงช่วงเวลาสั้นๆ ก็ปลีกตัวออกไป พัฒนาชุมชน เกษตร ไม่มาร่วมด้วย แต่นายก อบต. ซึ่งเป็นที่มียกย่องให้ความสำคัญในการอยู่ร่วมประชุม จึงทำให้ได้รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่มีต่อ อบต.

การประชุมครั้งนี้เป็นการสร้างความเข้าใจในเรื่องประโยชน์ของการบูรณาการ ซึ่งอาจเป็นความต้องการของทีมวิจัย แต่ทางชมรมเองอาจจะยังไม่เห็นว่าเป็นประโยชน์ เพราะที่เคยดำเนินการมาเองก็รู้สึกว่าได้ผลดี แต่ประธานชมรม ซึ่งเป็นทีมวิจัยต่อไปก็จะศึกษากระบวนการบูรณาการดูว่าจะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ อย่างไร ซึ่งทีมวิจัยต้องมาวางแผนการดำเนินการร่วมกันแล้วกำหนดยุทธวิธีในการทำงาน ดังนี้

1. การเชิญผู้เข้าร่วมประชุมทีมวิจัยยังขาดการติดตามการเชิญผู้เข้าร่วมประชุมของทีมงานในพื้นที่ เพื่อทราบปัญหาอุปสรรคการเชิญแล้วรีบดำเนินการแก้ไขร่วมกัน ทีมวิจัยยังคงทำงานในลักษณะถึงเวลาแล้วมาร่วมเวที โดยไม่ทราบข้อมูลผลงานของพื้นที่

2. ทีมวิจัยในพื้นที่ที่มีความไม่มั่นใจในการเชิญผู้เข้าร่วมประชุมวางแผน เพราะหลายคนรับปากแล้วไม่มาเมื่อถึงเวลา

3. หน่วยงานราชการในพื้นที่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่คนในชุมชนดำเนินการร่วมกันเองมากกว่ากิจกรรมที่หน่วยงานนั้นๆ มีแผนจะดำเนินการอยู่แล้ว ทีมวิจัยที่มาจากหน่วยงานต่างๆ ที่จะปฏิบัติงานในพื้นที่ไม่ได้นำเสนอข้อมูลการดำเนินงานในพื้นที่ให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบ ซึ่งอาจจะมีแนวนโยบายมอบหมายให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เพราะที่สังเกต คือ ในการเชิญหน่วยงานราชการยังมีความต้องการให้เชิญไปที่ผู้บริหารของหน่วยงานนั้นๆ โดยตรง มากกว่าเชิญเป็นรายบุคคล

แนวทางแก้ไขของตำบล คือ การให้บทบาทบทบาทหน้าที่ที่สภาองค์กรชุมชนตำบล ซึ่งมาจากตัวแทนกลุ่มองค์กรต่างๆ ในตำบล ถ้าคณะกรรมการสภาฯ มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่แล้วทำหน้าที่ในการเป็นแกนประสานเชิญหน่วยงานต่างๆ เข้าร่วมวางแผนชุมชนของตำบลจะเข้าใจกิจกรรมทั้งเรื่องเศรษฐกิจ ทรัพยากร ภูมิปัญญา สังคม ซึ่งผู้สูงอายุหลายคนมีภูมิปัญญา แต่ละด้านจะเข้ามาร่วมกันให้เกิดกิจกรรมบูรณาการร่วมกันจึงมีการนัดหมายประชุมครั้งที่ 3 โดยแบ่งบทบาทหน้าที่ ในการเชิญประชุมกันใหม่อีกครั้ง ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมวันนี้มีมากขึ้นและมีหน่วยงานราชการเข้าร่วมเวทีมากขึ้น เพราะการปรับปรุงวิธีการเชิญที่ได้บทเรียนมาแล้ว 2 ครั้ง การเชิญครั้งนี้จึงใช้วิธีการเชิญถึงหน่วยงานและการติดตามหาคำตอบในการเข้าร่วมของทีมวิจัยในพื้นที่ การแบ่งบทบาทหน้าที่ให้ผู้ใหญ่บ้านได้เข้าร่วมประชุม และประสานสภาองค์กรชุมชนตำบลจอมปลวก เจ้าหน้าที่เชิญคณะกรรมการมาร่วมดำเนินการ มีการประสานงานกับทีมวิจัยเพิ่มมากขึ้น

ตำบลแควอ้อม

การดำเนินการครั้งนี้ทีมวิจัยมีการวางแผนร่วมกันอย่างมีความชัดเจน โดยมีขั้นตอนเริ่มต้นจากกำนันตำบลแควอ้อมซึ่งเป็นทีมวิจัยได้ไปเห็นกระบวนการทำเวทีของตำบลแควอ้อม ตำบลลาดใหญ่มาแล้วพบจุดแข็งจุดอ่อนของแต่ละแห่งและได้เรียนรู้จากการประชุมถอดบทเรียนของทีมวิจัยในแต่ละครั้งนำมาเป็นบทเรียนในการดำเนินการครั้งนี้ ทำให้มีการเตรียมการที่ดีทั้งสถานที่ ผู้เข้าร่วมประชุมจึงให้มีผู้เข้าร่วมประชุมที่เป็นแกนนำทางความคิดมาร่วมประชุมตามเป้าหมาย กระบวนการประชุมที่มีผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุจาก 2 ตำบลที่เป็นพื้นที่วิจัยมาเล่าประสบการณ์โดยเฉพาะกลุ่มจอมปลวกที่ น.อ.ทวี เชื้อภูเขาติ ซึ่งเป็นประธานชมรมผู้สูงอายุของตำบลของจังหวัดนำประสบการณ์ตรงมาเล่า ทำให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้นำของแควอ้อมได้อย่างมาก จนมีความคิดเห็นต้องการให้เกิดกลุ่มผู้สูงอายุที่แควอ้อมอีก 1 กลุ่ม กระบวนการประชุมเน้นเรื่องความร่วมมือของผู้เข้าร่วมประชุม เน้นการประชุมอย่างสนุกได้สาระทำให้เกิดบรรยากาศการพูดคุยที่เป็นกันเอง ผู้คนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ได้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จะเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมประชุมได้บ้าง การประชุมในลักษณะเช่นนี้ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดผู้นำทางความคิดผู้เข้าร่วมกระบวนการมากขึ้น

จากการถอดบทเรียนยังพบจุดบกพร่อง คือ หน่วยงานราชการในพื้นที่ไม่มาเข้าร่วมเลย เพราะต้องทำหนังสือถึงหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งมีการทำหนังสือล่าช้า การส่งหนังสือเชิญจึงล่าช้า หน่วยงานได้รับหนังสือแล้วขออนุญาตมาไม่ทัน แต่สำหรับ กศน. นั้น มีการประชุมของหน่วยงานเมื่อประชุมแล้วจึงรับมาร่วมกระบวนการด้วยในตอนท้ายๆ ของการประชุม จึงทำให้พบว่า การทำงานในพื้นที่ของหน่วยงานราชการยังไม่เป็นอิสระทั้งๆ ที่มีบทบาทต้องคลุกคลีรู้ปัญหาและร่วมกิจกรรมกับชุมชนตามบทบาทหน้าที่ซึ่งการทำงานเช่นนี้ ตัวบุคคลควรมีเนืองานอยู่ในตำบล เมื่อคนในตำบลมีกิจกรรมอะไรควรเข้าไปร่วมได้เลยโดยไม่ต้องขออนุญาตเพื่อรู้เขารู้เราและทำงานร่วมกัน การที่ยังมีสภาพการทำงานเช่นนี้จึงทำให้เกิดการบูรณาการได้ยาก จากการถอดบทเรียนหลังการประชุมมีบทเรียนการประชุมครั้งนี้ มีหน่วยงานราชการเข้าร่วมประชุมตามเป้าหมาย แต่ขาดการแสดงความคิดเห็นในเวทีเพราะทีมวิจัยและหน่วยงานไม่ได้ประชุมพูดคุย ทำความเข้าใจกันก่อนและมอบการประสานงานให้กับกำนันซึ่งเป็นทีมวิจัยในตำบล การเชิญที่ใช้วิธีทำหนังสือเชิญประชุม การมีส่วนร่วมบางส่วนราชการในพื้นที่จึงยังไม่เกิดขึ้น การดำเนินการครั้งต่อไป ทีมวิจัยต้องประชุมปรึกษากับกลุ่มของส่วนราชการในพื้นที่ร่วมกันก่อนเพื่อให้เกิดการบูรณาการกิจกรรมร่วมกันตามเป้าประสงค์การวิจัย

การศึกษาสาเหตุของการไม่ได้ประชุมพูดคุยกันมาจากทีมวิจัยแต่ละคนนั้นสังกัดหน่วยราชการ ยกเว้นผู้มาจากพื้นที่ หน่วยงานราชการจะมีงานตามบทบาทหน้าที่ การว่างให้ตรงกันเพื่อการประชุมจึงหาเวลาตรงกันยาก ทุกครั้งของการประชุมทีมวิจัยจึงมาไม่ครบ บางหน่วยงานไม่มาร่วมเลย หรือนัดแล้วก็ต้องเลื่อนนัดเมื่อมีงานเร่งด่วนเข้ามา ซึ่งต้องช่วยกันหาทางออกในเรื่องนี้ต่อไป การประชุมครั้งนี้ได้ข้อมูลที่จะเอื้อคิดเพิ่มมากขึ้น เพราะผู้เข้าร่วมประชุมวันนี้มาจากกลุ่มผู้สูงอายุแต่ละกลุ่มโดยตรงและได้รับฟังความจำเป็นของการต้องมีกิจกรรมผู้สูงอายุจากข้อมูลสถิติที่เสนอให้เห็นว่าจำนวนผู้สูงอายุของโลกจะสูงขึ้น การนำเสนอข้อมูลของกลุ่มตำบลจอมปลวกสร้างแรงกระตุ้นให้กลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มต่างๆ ที่ต้องการพัฒนากลุ่มของตนให้เข้มแข็ง ซึ่งจากการรับฟังข้อมูลของกลุ่มผู้สูงอายุในตำบลลาดใหญ่จะพบว่า มีกลุ่มผู้สูงอายุจากการเสนอให้มีการจัดตั้งจากสถานีอนามัยก่อน แต่ต่อมาก็มีกลุ่มผู้สูงอายุมีผู้ใหญ่บ้านบางหมู่บ้านต้องการให้เกิดและมีสมาชิกจากหมู่บ้านใกล้เคียงเข้าร่วมเป็นสมาชิกด้วย การตั้งกลุ่มเพราะต้องการการสนับสนุนงบประมาณจาก อบต. ข้อมูลเหล่านี้ได้มาจากผู้ที่อยู่ในกลุ่มผู้สูงอายุเหล่านั้นเอง จากการสังเกตพบว่า แต่ละกลุ่มยังมีจุดอ่อนการทำเป็นกิจกรรมและมีความต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานกลุ่มผู้สูงอายุของตำบล การนำเสนอการประชุมครั้งต่อไป ผู้เข้าร่วมประชุมต้องการให้มีการเสนอกับนายก อบต. ก่อน สะท้อนให้เห็นว่า การขับเคลื่อนกลุ่มผู้สูงอายุให้เกิดขึ้นในตำบลต้องมาจากผู้ที่มีตำแหน่งในตำบลและมีอำนาจในการสั่งการการสนับสนุนงบประมาณหรือปัจจัยต่างๆ ให้กลุ่มได้ การถอดบทเรียนการทำงานของทีมวิจัยพบเห็นว่ามีบทบาทหน้าที่ตามที่ได้กำหนดคร่าวๆ มา แต่ยังขาดผู้ทำหน้าที่เชื่อมโยงความคิดเห็นตามประเด็นต่างๆ ได้อย่างคมชัด เพื่อสะท้อนข้อมูลความรู้ผู้เข้าร่วมเวที ทีมวิจัยบางหน่วยงานไม่เคยมาร่วมการดำเนินงานเลย ทีมวิจัยเสนอให้มีหนังสือสอบถามไปยังหน่วยงานต้นสังกัด

ตำบลลาดใหญ่

การประชุมครั้งนี้ได้มีการเตรียมการล่วงหน้า คือ ทีมวิจัย อ.อุษา เทียนทอง ได้มีการพูดคุยกับนายก อบต. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานกลุ่มผู้สูงอายุของตำบลจากมุมมองของนายก ทำให้พบปัญหาอุปสรรคหลายประการ ทราบแนวคิดนโยบายของ อบต. ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของกลุ่มต่างๆ ที่ทีมวิจัยได้ร่วมศึกษามา จึงเกิดการวางแผนการประชุมจะมีประเด็นพูดคุยอะไรบ้าง ใครจะพูดคุยเรื่องอะไร จะเชิญให้ใครมาร่วมบ้าง โดยนายก จะเป็นผู้นำการเชิญคนเข้าร่วมประชุมเอง อ.อุษา เทียนทอง ได้ทำข้อเสนอแนะของนายก อบต. กับทีมวิจัย แล้ววางแผนการดำเนินการร่วมกันในวันประชุม ใครจะทำหน้าที่อะไรบ้าง แต่ในวันประชุมทีมวิจัยกลับไปร่วมดำเนินการได้น้อยมาก หน่วยงานที่เข้าร่วมมีเพียง อ.อุษา เทียนทอง กับทีมจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอีก 1 คน และทีมวิจัยจากตำบลจอมปลวกที่มาร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับตำบลลาดใหญ่ การได้เรียนรู้กระบวนการพูดคุยการนำเสนอความ

ความเห็นของผู้เข้าร่วมเวทีนักวิจัยจึงไม่ได้เรียนรู้ กระบวนการประชุมยังพบว่า นายก อบค. มีความตั้งใจให้เกิดกลุ่มผู้สูงอายุของตำบล แต่เวลาการประชุมน้อย เพราะผู้เข้าร่วมประชุมจะมีงานอื่นๆ ที่ต้องรับไปอยู่หลายคน การนัดจึงยังไม่รอบคอบ และการคิดเรื่องกรรมการยังติดกับการเกรงใจคนที่ไม่มีชื่อเป็นกรรมการจะไม่เข้าร่วม แต่การเนินการก็ได้ผลตามเป้าหมายในระดับหนึ่ง คือ ได้แผนการจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุตำบล ที่ตำบลจะนำไปดำเนินการต่อ

7. เวทีทดลองการจัดกิจกรรมบูรณาการ

วัตถุประสงค์

เพื่อทราบกระบวนการสร้างการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แนวความคิดในการจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุมีความสุขที่ยั่งยืน

กระบวนการดำเนินงาน

1. การจัดกิจกรรมบูรณาการร่วมกันของหน่วยงาน
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมกิจกรรมตาม กระบวนการ
3. จัดกิจกรรมในพื้นที่เป้าหมาย

ผลการดำเนินงาน

เนื่องจากแต่ละหน่วยงานมีข้อจำกัดในการดำเนินงาน ดังรายละเอียดในบทที่ 4 (หัวข้อ 4.1) จึงทำให้ยังไม่เกิดกิจกรรมบูรณาการผู้สูงอายุจากโครงการนี้ แต่ทำให้ทราบแนวคิดในการทำงานและบูรณาการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ข้อจำกัดที่มีของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งช่วงเวลาที่ผ่านมามีทำให้เกิดการบูรณาการ กิจกรรมต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันทุกภาคส่วนในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะไม่สามารถบูรณาการการทำงานของแต่ละหน่วยงานร่วมกันได้ แต่ในชุมชนก็ยังดำเนินการสานต่องานผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 4 ผลการวิจัย

4.1 สถานการณ์ และปัจจัย เงื่อนไข ของการดำเนินกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุของหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ตำบลเป้าหมาย

4.1.1 สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2552

คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.) ได้มอบหมายให้ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย จัดทำ ข้อมูลสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2552 โดยมีเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมข้อมูลประชากรผู้สูงอายุ สถานการณ์ด้าน สุขภาพของผู้สูงอายุ การดูแลและสวัสดิการของผู้สูงอายุ การทำงาน รายได้ และการออมของผู้สูงอายุ การเข้าถึงข้อมูล การศึกษา การศึกษาการเรียนรู้ตลอดชีวิต สักยภาพของผู้สูงอายุ สถานการณ์คนผู้สูงอายุไทย ปี พ.ศ. 2552 และ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สรุปได้ดังนี้

1.1 ข้อมูลประชากรผู้สูงอายุไทย ในปี พ.ศ. 2552 มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุ ตั้งแต่อายุ 60 ปีขึ้นไป 7.6 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 11.5 ของประชากรทั้งหมด และคาดการณ์ภายในปี 2573 จะเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 17.8 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 25 (1 ใน 4) ของประชากรทั้งหมด จากข้อมูลสำมะโนประชากร คำนวณแนวโน้มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 - 2573 เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลตามทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2552 มีผู้สูงอายุจำนวน 7.1 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 11.5 ของประชากรทั้งหมด การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ เป็นผลมาจากการลดลงของอัตราวัยเจริญพันธุ์รวมที่ลดเหลือ 1.85 ต่ำกว่าระดับทดแทน (รุ่นต่อรุ่น) โดยสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุวัยกลาง (70 - 79 ปี) และวัยปลาย (80 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้น เพศหญิงมีมากกว่า และอายุยืนยาวกว่าเพศชาย การกระจายตัวเชิงพื้นที่ ในปี พ.ศ. 2552 จังหวัดที่มีจำนวน ผู้สูงอายุมากที่สุด 3 อันดับแรก (ไม่นับรวมกรุงเทพฯ) ได้แก่ นครราชสีมา ขอนแก่น และเชียงใหม่ เมื่อเปรียบเทียบกับ สัดส่วนประชากรทั้งหมดในพื้นที่จังหวัดที่มีร้อยละของผู้สูงอายุมากที่สุด 3 อันดับแรก (ไม่นับรวมกรุงเทพฯ) ได้แก่ สิงห์บุรี สมุทรสงคราม และชัยนาทจากทั้งหมด 76 จังหวัด ส่วนใหญ่มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 10 ของ ประชากรทั้งหมด ถือว่าได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว เหลือเพียง 17 จังหวัด ที่จำนวนผู้สูงอายุต่ำกว่าร้อยละ 10 ของ ประชากร ทั้งหมด มีผู้สูงอายุพักอาศัยในเขตเมือง ร้อยละ 34 และมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในเขตเมือง จากข้อมูล ทะเบียนราษฎรปี พ.ศ.2552 มีจำนวนผู้สูงอายุที่อายุ 100 ปีขึ้นไป 13,692 คน (ข้อมูลมีข้อจำกัดอาจจะคลาดเคลื่อน)

1.2 สถานการณ์ด้านสุขภาพ จากผลการสำรวจสุขภาพประชาชนไทย โดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 4 พ.ศ. 2551 - 2552 พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ประเมินว่ามีความสุขปานกลางถึงดีมาก ประมาณร้อยละ 70 - 80 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เมื่ออายุมากขึ้นจะประเมินสุขภาพตนเองไม่ลดลงตามช่วงอายุ และผู้สูงอายุชายประเมินสุขภาพตนเองว่าปานกลาง ดี และดีมากสูงกว่า ผู้สูงอายุหญิง ผู้สูงอายุ 1 ใน 5 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นโรคข้อกระดูก เป็นโรคนี้มากขึ้นตามช่วง อายุ ผู้สูงอายุหญิงเป็นมากกว่าชาย ผู้สูงอายุ 1 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีปัญหาการได้ยิน และมีปัญหานี้มากขึ้นตาม ช่วงอายุ ผู้สูงอายุชายเป็นมากกว่าหญิง ผู้สูงอายุมากกว่าครึ่งหนึ่งมีพื้นที่ใช้งานได้ไม่ครบ 20 ปี และเพิ่มสูงขึ้นตามอายุที่ มากขึ้น แต่มีผู้สูงอายุเพียงร้อยละ 29.1 ที่ใส่ฟันทดแทน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติกิจกรรมประจำวันพื้นฐานได้ เกือบร้อยละ 100 ยกเว้นปัญหาเรื่องการกลืนปัสสาวะและอุจจาระ มีข้อจำกัดในการทำกิจกรรมเพิ่มขึ้นตามอายุที่มากขึ้น ผู้สูงอายุหกล้มร้อยละ 18.5 โดยผู้สูงอายุหญิงหกล้มมากกว่าผู้สูงอายุชายเกือบ 1 เท่า ผู้สูงอายุครึ่งหนึ่งหกล้มนอกบริเวณ บ้านเป็นผู้สูงอายุชายมากกว่าผู้สูงอายุหญิง ร้อยละ 59.5 ปี พ.ศ. 2552 มีผู้สูงอายุป่วยเป็นโรคเอดส์ (รายใหม่) จำนวน 167 ราย ลดลงกว่าเดิม ผู้สูงอายุชายเสียชีวิตด้วยโรคเอดส์สูงกว่าหญิง ผู้สูงอายุเกิดการเจ็บป่วย หรือรู้สึกไม่สบาย ร้อยละ 38.4 โรคหรืออาการป่วยครั้งสุดท้ายของผู้สูงอายุที่พบบ่อย 5 ลำดับแรก ได้แก่ 1) โรคระบบทางเดินหายใจ 2) ท้องร่วง/ ท้องเสีย/บิด 3) โรคในช่องปาก/ฟันผุ/โรคเหงือก 4) ปวดท้อง/ท้องอืด/ท้องเฟ้อ/โรคกระเพาะ และ 6) ปวดหลัง/ปวด

กล้ามเนื้อ ผู้สูงอายุเกือบครึ่งหนึ่ง ร้อยละ 48.8 ได้รับอุบัติเหตุจากการหกล้มผู้สูงอายุมากกว่าครึ่งหนึ่ง ร้อยละ 54.9 มีโรคเรื้อรัง/ประจำตัว 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) โรคหัวใจและหลอดเลือด 2) โรคของคอมพิวเตอร์ และ 3) โรคระบบกล้ามเนื้อ เส้นเอ็น กระดูก และข้อ ผู้สูงอายุมากกว่าครึ่งหนึ่ง ร้อยละ 53.8 ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี เมื่อเจ็บป่วยผู้สูงอายุเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาล ร้อยละ 10.1 ส่วนใหญ่เป็นโรงพยาบาลทั่วไป/โรงพยาบาลศูนย์ร้อยละ 45.7 รองลงมาเป็นโรงพยาบาลชุมชนร้อยละ 37.8 โดยใช้บัตรทอง/ประกันสังคมร้อยละ 45.0 และผู้สูงอายุไปใช้สถานบริการทันตกรรมที่เป็นสถานข่าวสารเพื่อการบริหารเวชภัณฑ์และสารานุกรม ศูนย์ข้อมูลข่าวสารด้านเวชภัณฑ์ กระทรวงสาธารณสุขบริการภาครัฐ ร้อยละ 66.7 โดยใช้สวัสดิการคำรักษาพยาบาล ด้านพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่บริโภคอาหารมื้อหลักครบวันละ 3 มื้อ ร้อยละ 88.5 เน้นผักและผลไม้ ร้อยละ 61.3 และส่วนใหญ่ไม่รับประทานอาหารที่เสี่ยงต่อสุขภาพผู้สูงอายุวัยต้น (60-69ปี) ควบุนหรีและคิมแอลกอฮอล์สูงกว่ากลุ่ม วัยกลางและวัยปลาย เมื่ออายุมากขึ้นควบุนหรีและคิมแอลกอฮอล์ลดลง เช่นเดียวกับการทำกิจกรรมทางกายลดลงเมื่ออายุมากขึ้น ผู้สูงอายุในชนบทออกกำลังกายมากกว่าครึ่ง ร้อยละ 68.8 แต่ผู้สูงอายุจะออกกำลังกายลดลงเมื่ออายุมากขึ้น

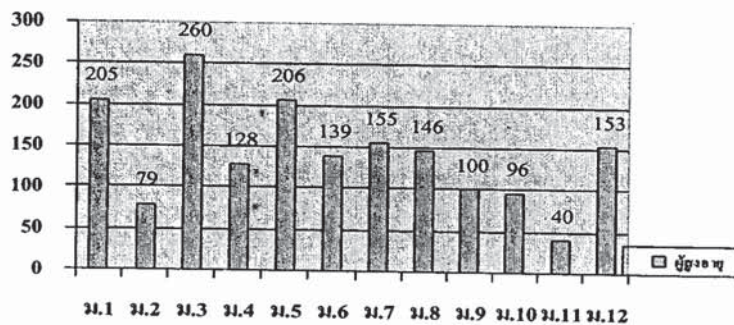
1.3 การดูแลและสวัสดิการผู้สูงอายุ การดูแลและสวัสดิการผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ยังเป็นบทบาทหน้าที่ซึ่งดำเนินการโดยภาครัฐ และการดำเนินงานด้านนโยบายการดูแลและสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.) มีองค์ประกอบผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 28 คน การจัดสวัสดิการด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ กองทุนสวัสดิการชุมชน เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ กองทุนผู้สูงอายุการให้เงินช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาสและประสบความเดือดร้อน การช่วยเหลือค่าจัดการศพแก่ผู้สูงอายุที่เสียชีวิต การดูแลด้านสุขภาพ และสังคมในครอบครัวและชุมชน ได้แก่ การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้าน(Home Health Care) ส่งเสริมสุขภาพ การดูแลสุขภาพจิตผู้สูงอายุในชุมชน การดูแลที่บ้านสำหรับผู้สูงอายุกลุ่มพึ่งพา การส่งเสริมงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) ปี พ.ศ. 2552 มีจำนวน 9,894 คน มีจำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับการดูแล 91,794 คน อาสาสมัคร “เพื่อนช่วยเพื่อน” มีจำนวน 5,250 คน ได้ดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 3,750 คน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ได้แก่ ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุคืนแดง กรุงเทพมหานคร การส่งเสริมให้มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนและการจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัย ซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ ปี พ.ศ. 2552 มีจำนวน 2,523 หลังและซ่อมแซมสถานที่จัดกิจกรรมชุมชน 900 แห่ง การดูแลผู้สูงอายุในสถาบัน ปัจจุบันมีศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 12 แห่ง มีขีดความสามารถในการรับผู้สูงอายุเข้าพำนักอาศัยได้จำนวนประมาณ 1,500 คน โดยในปี พ.ศ. 2552 มีจำนวนผู้สูงอายุ 1,213 คน และมีสถานสงเคราะห์คนชรา จำนวน 13 แห่ง อยู่ภายใต้ความดูแลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ให้การดูแลผู้สูงอายุรวมจำนวน 1,158 คน ศูนย์บริการผู้สูงอายุบ้านบางแค 2 กรุงเทพมหานคร ได้ให้การช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุ รวมจำนวน 1,100 ราย นอกจากนี้ กรุงเทพมหานครยังมีบริการ “บ้านพักฉุกเฉินสำหรับผู้สูงอายุ” อีกด้วย การคุ้มครองดูแลผู้สูงอายุด้านกระบวนการยุติธรรม ปี พ.ศ. 2552 มีผู้ต้องขังสูงอายุที่ต้องโทษอยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน 129 แห่งทั่วประเทศ และได้รับการดูแลจำนวน 3,737 คน

1.4 การทำงาน รายได้ และการออมของผู้สูงอายุ จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2552 พบว่า ผู้สูงอายุที่ทำงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 37.2 โดยสัดส่วนการทำงานของผู้สูงอายุชายจะสูงกว่าหญิง และผู้สูงอายุในภาคใต้จะมีสัดส่วนการทำงานสูงที่สุดถึง ร้อยละ 41.9 การทำงานของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุยังคงทำงานในด้านเกษตรกรรม แต่มีแนวโน้มการทำงานนอกภาคเกษตรกรรมเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 41.4 สถานภาพการทำงาน พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.1 ประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่ถูกจ้าง และมีสัดส่วนการเป็นลูกจ้างเอกชนลดลงร้อยละ 12.7 แต่ผู้สูงอายุที่เป็นลูกจ้างรัฐบาลเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.4 ผู้สูงอายุมีรายได้เฉลี่ยและชั่วโมงการทำงานเพิ่มขึ้น กล่าวคือ

ผู้สูงอายุมีรายได้เฉลี่ย 6,831 บาทต่อเดือน และชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 43.6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ แรงงานผู้สูงอายุในระบบคิดเป็นร้อยละ 91.0 โดยสัดส่วนผู้สูงอายุหญิงทำงานในระบบ ร้อยละ 92.3 และสัดส่วนผู้สูงอายุชายที่ทำงานในระบบ ร้อยละ 90.0 ผู้สูงอายุที่ทำงานในระบบ ร้อยละ 16.6 เคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน แต่การรักษาตัวในโรงพยาบาล(คนไข้ใน) ลดลงเป็นร้อยละ 8.8 และมีแนวโน้มการใช้บัตรประกันสุขภาพเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 68.0 รวมทั้งการใช้บริการจากบริษัทประกันสุขภาพเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 6.9 ข้อมูลปี พ.ศ. 2551 พบว่ามูลค่าการออมส่วนบุคคลได้เพิ่มขึ้นเป็น 675,801 ล้านบาท ซึ่งสัดส่วนการออมนี้จะส่งผลต่อรายได้และการดำรงชีวิตของปัจเจกบุคคลเมื่อถึงวัยสูงอายุ

จังหวัดสมุทรสงคราม มีจำนวนผู้สูงอายุรวมทั้งสิ้น 30,564 คน เป็นชาย 12,592 คน และหญิง 17,972 คน ผู้สูงอายุที่มีอายุ 90 ปีขึ้นไป 270 คน และอายุ 100 ปีขึ้นไป 18 คน

ตำบลตลาดใหญ่ มีจำนวนผู้สูงอายุรวมทั้งสิ้น 1,707 คน ดังแผนภูมิแสดงจำนวนผู้สูงอายุทั้ง 12 หมู่บ้านของตำบลตลาดใหญ่ กิจกรรมของผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะรวมกันเป็นกลุ่มของแต่ละหมู่บ้านในวันสำคัญทางศาสนา วันผู้สูงอายุ รณรงค์น้ำหัว เป็นวิทยากรในการทำไม้กวาดก้านทางมะพร้าว มีการตรวจสุขภาพทั่วไปและรับความรู้จากสถานีอนามัย

แผนภูมิแสดงจำนวนผู้สูงอายุทั้ง 12 หมู่บ้านของตำบลตลาดใหญ่

ตำบลแควอ้อม อำเภออัมพวา

ตำบลแควอ้อม มีจำนวนผู้สูงอายุรวมทั้งสิ้น 421 คน เป็นชาย 178 คน และหญิง 243 คน ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ ได้แก่ ความเจ็บป่วยจากโรคภัยต่างๆ และพิการ ขาดทุนทางสังคมที่ผู้สูงอายุมีอยู่ ได้แก่ การประคองและการเล่นหุ่นกระบอกของตำบลแควอ้อม การเล่นดนตรีไทย การทำขนมไทยโบราณ (ขนมจ่ามงกุฎ ขนมต้มปิ่นนี้) การเล่นละครพื้นบ้าน การทำน้ำพริกเผาและจืดอง และการเย็บกระทงเป็นอาชีพ สำหรับบริการต่างๆ ที่ผู้สูงอายุได้รับตั้งแต่อดีต-ปัจจุบัน ได้แก่ การออกตรวจเยี่ยมผู้ป่วยตามบ้านของผู้สูงอายุโดยกลุ่มอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุตำบลแควอ้อม การจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย เช่น การรำมวยจีน ไท้เก๊ก รำไม้พลองและการบริหาร การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ และการเดินทางศึกษาดูงาน

ตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที

ตำบลจอมปลวก มีจำนวนผู้สูงอายุรวมทั้งสิ้น 651 คน เป็นชาย 274 คน และหญิง 377 คน คิดเป็นร้อยละ 23.56 ของจำนวนประชากร สมาชิกชมรมผู้สูงอายุตำบลจอมปลวกมีทั้งหมด 468 คน เป็นชาย 186 คน และหญิง 282 คน อายุต่ำกว่า 50 ปี 12 คน อายุ 50-59 ปี 18 คน อายุ 60-69 ปี 208 คน อายุ 70-79 ปี 178 คน และอายุ 80 ปีขึ้นไป 78 คน สามารถ

ช่วยเหลือตัวเองได้ช่วยเหลือผู้อื่นได้ 369 คน ช่วยเหลือตัวเองได้เท่านั้น 46 คน ช่วยเหลือตัวเองได้เมื่อออกนอกบ้าน 22 คน และช่วยเหลือตัวเองไม่ได้เลย 4 คน

4.1.2 กระบวนการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุของชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ตั้งแต่ปี 2546 – ปัจจุบัน

4.1.2.1 การจัดกิจกรรมของชุมชน

การจัดกิจกรรม

- โครงการสืบสานวัฒนธรรมไทย รวมใจผู้สูงอายุ
- โครงการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุตำบลแควอ้อม
- การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ประจำปี

กระบวนการที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

- ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายหรือประชาสัมพันธ์โดยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน
- รวมกลุ่มผู้สนใจในกิจกรรมต่างๆ
- ชาวบ้านร่วมกันจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมโครงการสืบสานวัฒนธรรมไทย รวมใจผู้สูงอายุ โครงการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุตำบลแควอ้อม การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ประจำปี
- สรุปผลและรายงานผลการดำเนินการ

ผลของการจัดกิจกรรม

- ผู้สูงอายุมีสุขภาพกายและจิตใจดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- ผู้สูงอายุได้พบปะพูดคุยกับเพื่อนร่วมชุมชนและแลกเปลี่ยนทัศนคติต่างๆ ร่วมกัน
- ได้รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและแก้ไขปัญหานั้นทำให้ปัญหาของผู้สูงอายุลดลง
- ผู้สูงอายุได้มีความรู้สึกลงในการมีส่วนร่วมทางหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาชุมชนมากขึ้น

ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขที่เกิดขึ้นกับการจัดกิจกรรมรวมทั้งบทเรียนที่ได้จากการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง

- ผู้สูงอายุบางท่านมีความบกพร่องทางการได้ยินและทางสายตาดังทำให้การสื่อสารไม่ชัดเจน แต่สามารถแก้ไขได้ โดยให้ผู้ที่เป็นญาติใกล้ชิดของผู้สูงอายุเป็นผู้สื่อสารแทน
- บทเรียนที่ได้จากการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง คือ ความรักใคร่ ความสามัคคีและความร่วมมือร่วมใจของผู้สูงอายุ

4.1.2.2 การจัดกิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ

การจัดกิจกรรม

- การตรวจสุขภาพประจำปี
- การพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานหมู่บ้านละ 10,000 บาท
- โครงการธรรมะกับการทำงานท้องถิ่น
- การแพทย์แผนประเพณีวันเข้าพรรษา
- การเรียนรู้ศิลปกรรมถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

กระบวนการที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

- จัดการประชุมการดำเนินการใน โครงการต่างๆ
- ลงทะเบียนของสมาชิกในการร่วมกิจกรรม
- เลี้ยงอาหารและเครื่องดื่ม
- มีการแสดง
- แจกของรางวัล
- สมาชิกแสดงความสามารถ

ผลของการจัดกิจกรรม

- ได้รับความรู้ในด้านต่างๆ และสามารถปรับเปลี่ยนการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข
- ประชาชนในตำบลแควอ้อมได้พบปะพูดคุยและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่อกัน

ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขที่เกิดขึ้นกับการจัดกิจกรรมรวมทั้งบทเรียนที่ได้จากการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง

- การจัดกิจกรรมภายในชุมชน ปัญหาหลักคือ การประสานงานการทำงานของแต่ละหน่วยงานแต่ละบุคคลซึ่งอาจทำให้เกิดการโต้เถียงและทะเลาะวิวาทกันได้ แนวทางแก้ไข คือ การแบ่งงานให้ตรงกับความสามารถของแต่ละบุคคล ทำให้การจัดกิจกรรมต่างๆ ลุล่วงไปได้ด้วยดี
- บทเรียนที่ได้จากการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง คือ ความสามัคคีคือวิถีที่ดีที่สุดในการปฏิบัติหน้าที่หรือทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดงาน

4.1.3 สถานการณ์ การกิจและเป้าหมายของการดำเนินกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุของหน่วยงานต่างๆ

4.1.3.1 ภาคประชาสังคม

กลุ่มภาคประชาสังคมในจังหวัดสมุทรสงครามมีหลายกลุ่มแต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่มีภารกิจบทบาทรับผิดชอบดูแลกลุ่มผู้สูงอายุโดยการจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุโดยเฉพาะอย่างต่อเนื่อง ส่วนมากผู้สูงอายุจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วย ก็ไปในฐานะของผู้เป็นสมาชิกกลุ่มหรือคณะกรรมการกิจกรรม หรือเป็นหนึ่งในกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ที่หน่วยงานนั้นจัดขึ้น ซึ่งผู้สูงอายุที่เข้าร่วมไม่ได้เข้าร่วมเพราะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุแต่เข้าร่วมเพราะเป็นบุคคลที่มีภูมิปัญญาในเรื่องนั้นๆ เป็นผู้มีความรู้ เป็นผู้มีประสบการณ์ เป็นผู้มีความประสงค์ / เป้าหมายตรงกับกลุ่มที่ดำเนินการ ยกตัวอย่างเช่น

- กลุ่มประชาคมคนรักแม่กลองที่มีกิจกรรมดำเนินการด้วยกันในเรื่องที่เป็นปัญหาสาธารณะของจังหวัด ก็จะมีเป้าหมายบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกเพศทุกวัยในเป้าหมายนั้นมีจำนวนมากที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้สูงอายุ
- กลุ่มศูนย์พิทักษ์สิทธิผู้บริ โภค มีกิจกรรมที่ดำเนินการเกี่ยวกับการรับฟังเรื่องราวร้องทุกข์การละเมิดสิทธิผู้บริ โภค การให้การช่วยเหลือในเรื่องการให้ความรู้ความเข้าใจแก่กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสร้างเครือข่ายคุ้มครองผู้บริ โภคในระดับพื้นที่ที่จะมีผู้เข้าร่วมเป็นผู้สูงอายุในระดับพื้นที่
- กลุ่มที่ขับเคลื่อนเกี่ยวกับการเมืองภาคพลเมือง เช่น สมาองค์กรชุมชนตำบลก็จัดกิจกรรมให้เกิดความเคลื่อนไหวในเรื่องการทำกิจกรรมเพื่อความมั่นคงเข้มแข็งในการแสดงความคิดเห็นการพึ่งพา

ตนเองการคิดกิจกรรมที่เป็นการแก้ปัญหาของตนเอง ก็มีผู้สูงอายุเข้าร่วมเป็นผู้ขับเคลื่อนในทุกตำบล

- กลุ่มภาคเอกชน เช่น สโมสรโรตารี มักจะมีกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในลักษณะการสังคมสงเคราะห์มากกว่าการมีแผนพัฒนาผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง เช่นการมีของแจกให้ผู้สูงอายุในโอกาสต่างๆ
- กลุ่มสตรี / กลุ่มแม่บ้านเหล่ากาชาด ก็มีลักษณะการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุในลักษณะการสังคมสงเคราะห์เช่นเดียวกัน คือ เมื่อถึงวันสำคัญก็จัดงานนำเครื่องอุปโภคบริโภคแจกให้กับสมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุหรือจัดการสงเคราะห์คนชราผู้ยากจนเป็นครั้งคราว

จากสภาพการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคประชาสังคมเช่นนี้ทำให้ผู้สูงอายุที่มีภูมิบทบาทสำคัญมีภูมิปัญญาที่จะเป็นคลังสมองของชุมชนของจังหวัดขาดการสร้างกิจกรรมเป็นภาคีเครือข่ายคลังสมองของจังหวัด การเป็นเครือข่ายข้อมูลผู้สูงอายุ เครือข่ายสร้างกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้สูงอายุ ประชาคมคนรักแม่กลองจึงมีกิจกรรมภาคประชาชนอย่างต่อเนื่องและเข้าร่วมกิจกรรมกับภาคราชการหลายหน่วยงานในการทำกิจกรรมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมศึกษาการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุอย่างบูรณาการในครั้งนี้นั้น

4.1.3.2 สำนักงาน กศน. จังหวัดสมุทรสงคราม

งานในด้านการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยที่สำนักงาน กศน. จังหวัดสมุทรสงครามดำเนินการมี 3 ระดับ คือ

1. ระดับสำนักงาน กศน. จังหวัดจะมีบทบาทหน้าที่เอื้ออำนวยการดำเนินงานของศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนระดับอำเภอ ซึ่งจัดเป็นสถานศึกษาระดับอำเภอทั้ง 3 อำเภอ โครงการที่ดำเนินการส่วนมากจึงเป็นการสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานในระดับตำบล ซึ่งเป็นส่วนของสถานศึกษาระดับอำเภอที่ปฏิบัติงานในระดับตำบลให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามบทบาทหน้าที่ เช่น การฝึกอบรมครู กศน. ในเรื่องการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การเป็นครู กศน. ที่ทำหน้าที่จัดกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายของสำนักงาน กศน. คือ ครู กศน. เจ้าหน้าที่ กศน. แต่ก็จะมีโครงการที่ กศน. จังหวัดต้องดำเนินการตามนโยบายสำนักงาน กศน. และนโยบายระดับจังหวัด และการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานในระดับจังหวัดที่ดำเนินการร่วมกัน ดังนั้นภารกิจเรื่องผู้สูงอายุของหน่วยงาน กศน. โดยตรงจึงไม่มี แต่จะเป็นกลุ่มเป้าหมายหนึ่งที่เข้าร่วมในโครงการที่ดำเนินการเพราะผู้สูงอายุส่วนหนึ่งก็เป็นผู้เรียนของ กศน.

2. ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ จะเป็นสถานศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ซึ่งมีงานที่ต้องดำเนินการ คือ การจัดการศึกษานอกระบบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนมีวุฒิทางการศึกษาระดับประถม มัธยมศึกษา มัธยมศึกษา ซึ่งในกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนจะมีผู้ที่อยู่ในวัยผู้สูงอายุเข้ารับการศึกษากันจำนวนหนึ่ง นอกจากการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งครู กศน. จะเป็นผู้ดำเนินการแล้วยังมีการศึกษานอกระบบประเภทการพัฒนาอาชีพ มีการฝึกอบรมอาชีพให้กับกลุ่มประชาชนผู้สนใจจะเข้าสู่อาชีพ พัฒนาอาชีพ ขยายอาชีพในระดับตำบลต่างๆ ในเขตที่รับผิดชอบ ซึ่งในกลุ่มเป้าหมายก็จะมีผู้ที่อยู่ในวัยผู้สูงอายุเข้ารับการเรียนรู้ส่วนหนึ่งเช่นเดียวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้แล้ว กศน. อำเภอ ยังคงมีโครงการที่เป็นการสร้างการเรียนรู้ในการเพิ่มทักษะการดำเนินชีวิต เช่น โครงการเสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตย โครงการค่ายทักษะชีวิต เป็นต้น แต่ก็ไม่ได้เจาะจงผู้สูงอายุอีกเช่นเดียวกันแต่เป็นใครก็ได้ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในโครงการ ส่วนงานที่ต้องดำเนินการในเรื่องการศึกษาด้านอัธยาศัย คือ การจัดให้มีการ

ดำเนินการในเรื่องห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดเคลื่อนที่ โครงการส่งเสริมการรักการอ่าน โครงการณรงค์ผู้ไม่
รู้หนังสือ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายก็ไม่เจาะจงผู้สูงอายุเช่นเดียวกัน

3. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนระดับตำบล (กศน. ระดับตำบล) จัดเป็นสถานศึกษาในระดับตำบลที่
จะต้องจัดให้เกิดการเรียนรู้ทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ เพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนอย่าง
เป็นรูปธรรมในทุกตำบล โดยครู กศน. ที่ประจำในทุกตำบลจะต้องจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ในตำบลให้เกิดขึ้น
ผลการดำเนินงานของสำนักงาน กศน. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจะตกอยู่ที่การศึกษาในระดับตำบล
ดังนั้นโครงการกิจกรรมต่างๆ ที่ กศน. ตำบลต้องดำเนินการจึงมีประชาชนในระดับตำบลเป็นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่ง
มีผู้อยู่ในวัยสูงอายุเข้าร่วมด้วยเพราะเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอยู่ในตำบลมากกว่าวัยอื่นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม เมื่อ
กศน. จัดกิจกรรมก็ต้องเชิญผู้เป็นกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วม ซึ่งบุคคลนั้นๆ จะอยู่ในกลุ่มเป้าหมายของหน่วยงาน
อื่นๆ ด้วยและบางเรื่องก็จัดในเรื่องเดียวกัน เช่น การศึกษาอาชีพในเรื่องเกษตร (การทำปุ๋ย การแปรรูปผลไม้) ก็
เป็นงานที่หน่วยงานดำเนินการเช่นเดียวกัน จึงได้ตกลงเข้าร่วมการดำเนินการศึกษาการบูรณาการด้วยกัน แต่
เมื่อดำเนินการได้ในระดับนี้ๆ เพียงการประชุมทีมวิจัยและลงพื้นที่ที่ตำบลลาดใหญ่ครั้งที่ 1 แล้วทีม กศน. ก็
ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยอีกเลย การวางแผนการดำเนินงานเพื่อศึกษาผลที่เกิดจากการที่ต่างคนต่างทำ ทำให้
ขาดการนำข้อมูลที่ได้มาวางแผนการจัดการบูรณาการร่วมกัน การดำเนินงานในช่วงต่อไปจึงไม่ต่อเนื่อง

สำหรับบทเรียน บัณฑิต เจริญ ไช การส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุที่ได้ดำเนินการมา
จนถึงขั้นกลุ่มผู้สูงอายุทั้ง 3 ตำบล ต้องการการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ กศน. จึงไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมสรุป
ร่วมกัน

4.1.3.3 สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม

พัฒนาชุมชนมีโครงสร้างการทำงาน 2 ระดับเช่นเดียวกับ กศน. คือ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดที่มี
เจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนแบ่งกันหลายกลุ่มงาน ระดับที่ 2 พัฒนาชุมชนระดับอำเภอทั้ง
3 อำเภอ มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานระดับตำบลทุกตำบล ซึ่งมักจะรับผิดชอบคนละ 2 - 3 ตำบล ตามภาระ
จำนวนข้าราชการที่บางครั้งย้ายไปทำงานที่อื่นหรือไปช่วยราชการ บทบาทหน้าที่ของพัฒนาชุมชนนั้นมักจะ
เป็นโครงการที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาชุมชน กลุ่มเป้าหมายจึงเป็นกลุ่มเป้าหมายทั่วไปที่อาจจะมียุวชน
หรือผู้สูงอายุเข้าร่วมในเป้าหมายของโครงการเท่าๆ กับกลุ่มเป้าหมายวัยอื่นๆ เป้าหมายการเข้าร่วมกิจกรรม
สำหรับผู้สูงอายุและสำหรับการดูแลกลุ่มผู้สูงอายุโดยตรงนั้นจึงไม่มี

ในการเข้าร่วมศึกษาวิจัยกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดการบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุในพื้นที่ 3
ตำบลนี้ ในระยะแรกเป็นระยะของการจัดทำเวทีทำความเข้าใจกระบวนการการศึกษาวิจัย การศึกษาข้อมูลการ
มีเวทีให้ชุมชนมีส่วนร่วม การศึกษาข้อมูลของตำบลในเรื่องผู้สูงอายุ พัฒนาชุมชนมีเป้าหมายจะศึกษาการบูร
ณาการงานเพื่อนำผลมาแก้ปัญหาความซ้ำซ้อนเช่นเดียวกัน จึงมอบหมายให้มีบุคลากรของพัฒนาชุมชนเข้า
มามีส่วนร่วมศึกษาทั้งระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ซึ่งจะเน้นไปที่พัฒนาการตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในเวทีระดับ
ตำบล ซึ่งจะเห็นความตั้งใจในการศึกษาโดยจะมอบหมายให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเข้าร่วมโครงการระดับ
จังหวัด 1 คน ที่ร่วมเวทีทุกครั้ง ร่วมกระบวนการถอดบทเรียนเริ่มได้ศึกษากระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบ
มีส่วนร่วมแต่ก็ได้ย้ายไปปฏิบัติงานที่จังหวัดอื่น พัฒนาชุมชนก็มอบหมายบุคลากรเข้าร่วมโครงการต่อเนื่อง
โดยบุคลากรจะเข้าร่วมเวทีทุกเวทีและประสานให้พัฒนาการระดับตำบลเข้าร่วมเวทีด้วยแต่พัฒนาการตำบลก็
ไม่ได้เข้าร่วมศึกษากระบวนการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลทุกตำบลที่เข้าร่วมเป็นประจำ ยกเว้นกรณีติดราชการ
คือที่ตำบลแควอ้อม

ในการศึกษาในระยะแรกได้ความต้องการการบูรณาการกิจกรรมของตำบลศึกษา 3 ตำบล ซึ่งจะต้องดำเนินการต่อโดยการวางแผนร่วมกันของทีมวิจัยซึ่งการวางแผนจะทำให้เห็นว่าบทบาทของหน่วยงานราชการที่เข้าร่วมจะต้องมีแผนอะไรรองรับกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในตำบลบ้าง ซึ่งอาจมีผลไปถึงการใช้งบประมาณของหน่วยงานในการสนับสนุนในกิจกรรมผู้สูงอายุ แต่ผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมในระยะแรกนี้ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกระบวนการมีความคาดหวังว่าจะได้มีการพัฒนากิจกรรมของผู้สูงอายุให้ดียิ่งขึ้น ตำบลลาดใหญ่มีการจัดการให้เกิดความเป็นเครือข่ายกลุ่มผู้สูงอายุ การมีกิจกรรมสนับสนุนให้กลุ่มผู้สูงอายุมีความสุขที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมตำบลแล้วอ้อมต้องการให้เกิดกลุ่มผู้สูงอายุของตำบลและมีกิจกรรมที่ดำเนินการให้ผู้สูงอายุได้มีความสุข ซึ่งหน่วยงานพัฒนาชุมชนจะได้เข้าร่วมดำเนินการคิดร่วมกันต่อไปถึงแม้จะไม่ใช่โครงการโดยตรงที่พัฒนาชุมชนกำหนดขึ้นแต่กลุ่มเป้าหมายเดียวกันซึ่งแตกต่างจากเดิมที่ต่างคนต่างทำ

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ คือ การที่หน่วยงานมีงานที่ดำเนินการในพื้นที่มากและจะมีนโยบายทั้งจากส่วนกลางที่ค่อนข้างมาทำให้พัฒนาชุมชนดำเนินการและยังเป็นหน่วยงานที่ต้องทำงานในลักษณะร่วมกับนโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัดอยู่เสมอ ทำให้การเข้าร่วมคิดร่วมวางแผนการดำเนินงานกับทีมวิจัยบางครั้งไม่สามารถเข้าร่วมได้หรือการที่ไม่มีเวลาร่วมกันต้องเลื่อนการประชุมทีมงาน เลื่อนการจัดกิจกรรมในพื้นที่อยู่ตลอดเวลา บทเรียนที่ได้ คือ การทำงานของหน่วยราชการในเวลาราชการเท่านั้นไม่สามารถทำงานร่วมกันได้ ต้องใช้เวลานอกเหนือจากเวลาราชการเช่นตอนเย็น วันหยุด แต่ทีมวิจัยหลายคนไม่ได้พักในจังหวัดทุกวัน การนัดพบกันนอกเวลาราชการก็ยากเช่นเดียวกันแต่สำหรับปัญหาของการจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุนั้น มีการวางแผนกันน้อย เข้าใจในบทบาทที่หน่วยงานต้องทำเสนอในเวทีของแต่ละตำบลไม่ชัดเจน เมื่อถึงเวลาจัดเวทีอาจจะทำให้ทำหน้าที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ในการจัดการตนเองของกลุ่มผู้สูงอายุได้ไม่เต็มที่ บทเรียน ปัจจัย เงื่อนไขในการส่งเสริมกิจกรรมผู้สูงอายุของหน่วยงาน คือ การได้มีการประชุมร่วมกันอย่างเห็นภาพตั้งแต่ต้นจนเห็นเป้าหมายร่วมกัน จะทำให้เข้าใจบทบาทของแต่ละหน่วยงานที่เข้ามาอยู่ในแต่ละส่วนของเส้นทางไปสู่เป้าหมาย โดยต้องมีการสรุปผลการประชุมแต่ละเวทีเสนอหน่วยงานต้นสังกัดทุกครั้ง เพื่อให้เห็นความต่อเนื่องเชื่อมโยงของโครงการ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นการที่บุคลากรในหน่วยงานมาร่วมกิจกรรมเกิดผลอย่างไรในพื้นที่ ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้หน่วยงานจัดสรรเวลาให้ทีมวิจัยเข้าร่วมกระบวนการศึกษาที่ชัดเจนขึ้น

4.1.3.4 ศูนย์พัฒนาสังคม หน่วยที่ 59 จังหวัดสมุทรสงคราม

ศูนย์พัฒนาสังคม หน่วยที่ 59 จังหวัดสมุทรสงครามรับผิดชอบ ดูแลเงินอุดหนุนเงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง (ผู้สูงอายุ) โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ โดยการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ยากจน ถูกทอดทิ้ง ถูกทารุณกรรม หรือถูกแสวงหาผลประโยชน์ในทางที่มีข้อขัดแย้งกฎหมาย รวมถึงการจัดบริการส่งเสริมสนับสนุนให้ครอบครัวและชุมชนเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่ในสังคมและชุมชนของตนเองได้อย่างมีความสุขและมีศักดิ์ศรี และมีภารกิจในการให้ความช่วยเหลือตามเหตุผลและความจำเป็นในวงเงินไม่เกิน 2,000 บาท จำนวน 45 ราย (พัฒนาสังคม หน่วยที่ 59) และจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ (พมจ.)

กิจกรรม

- ก) ส่งเสริมการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในชุมชนต่างๆ รวมทั้งจัดตั้งเครือข่ายการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ

- ข) ส่งเสริมการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุตามประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้และสร้างควมมีชีวิตชีวา ตลอดจนรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาที่ดั้งเดิมของไทย
- ค) จัดหลักสูตรการศึกษาขั้นสูงที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุเพื่อตอบสนองความต้องการเรียนรู้ของกลุ่มผู้สูงอายุ
- ง) ส่งเสริมและพัฒนางานอาสาสมัครที่ผู้สูงอายุสามารถช่วยได้
- จ) จัดหางานอาชีพที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้สูงอายุ เพื่อไม่ปล่อยให้ศักยภาพเหล่านั้นเสื่อมถอยลงไปโดยเปล่าประโยชน์
- ฉ) ส่งเสริมการดำเนินงานของคลังสมองและเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้แสดงความสามารถของคน
- ช) ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการฝึกอาชีพหรือจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ของกลุ่มผู้สูงอายุตามความต้องการหรือตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่

แผนงาน / งบประมาณที่สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ

งบประมาณอุดหนุน เงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง แผนงาน สวัสดิการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผลผลิตที่ 8 ประชากรเป้าหมายที่ได้รับการบริการการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ กิจกรรมหลักเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุในชุมชน กิจกรรมย่อย ดูแลผู้สูงอายุโดยครอบครัวและชุมชน จำนวนเงิน 90,000 บาท (เก้าหมื่นบาทถ้วน)

ผลการจัดกิจกรรม

ผู้สูงอายุมีความสุข เพราะได้รับการช่วยเหลือเป็นเงินอุดหนุนเงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง (ผู้สูงอายุ) ทำให้สภาพความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุดีขึ้นในเบื้องต้น และได้ช่วยลดปัญหาของผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขที่เกิดกับการจัดกิจกรรม รวมทั้งบทเรียนที่ได้จากการจัดกิจกรรม

การให้ความช่วยเหลือเป็นเงินอุดหนุน ช่วยแก้ไขปัญหได้ในเบื้องต้นเท่านั้น แต่ไม่สามารถแก้ไขในระยะยาวได้

บทเรียน บัณฑิต เจื่อนใจในการส่งเสริมกิจกรรมผู้สูงอายุของแต่ละหน่วยงานในพื้นที่เป้าหมาย

ศูนย์พัฒนาสังคม หน่วยที่ 59 จังหวัดสมุทรสงคราม และ พมจ. ได้ประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการสำรวจผู้สูงอายุที่มีความเคลื่อนไหว ชานะยากจน ให้ได้รับความช่วยเหลือเป็นเงินอุดหนุนเงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง

4.1.3.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

โดยบทบาทหน้าที่แล้วสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไม่มีโครงการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อกลุ่มผู้สูงอายุโดยตรงหากจะมีเกี่ยวข้องบ้างก็ในส่วนที่มีผู้สูงอายุบางคนที่เป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องเมื่อมีกิจกรรมเกี่ยวกับผู้ปกครองของนักเรียน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่โรงเรียนต่างๆ ดำเนินการแต่ในการวิจัยครั้งนี้บุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเข้าร่วมด้วยเพราะในการ

จัดกิจกรรมบูรณาการในพื้นที่ 3 ตำบล สมควรจะมีส่วนร่วมกับโรงเรียนใน 3 ตำบลด้วย เพราะถ้ายึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง กิจกรรมต่างๆ ย่อมมีความสัมพันธ์กันหมดเป็นการฟื้นฟูภูมิปัญญาผู้สูงอายุก็จะเกี่ยวกับเด็กเยาวชนในชุมชนที่ควรได้เข้ามาอยู่ในกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้วไปสู่การพัฒนาต่อยอดต่อไป

เป้าหมายการดำเนินงานกิจกรรมผู้สูงอายุในโครงการเพื่อให้โรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ เมื่อมีการปฏิบัติการร่วมกันกับทีมงานวิจัยบุคลากรจากสำนักงานเขตพื้นที่ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบในเรื่องการสร้างเครื่องมือการเก็บข้อมูลในเวทีการเรียนรู้ร่วมกับทีมวิจัยแต่เมื่อลงปฏิบัติงานในพื้นที่ เนื่องจากเป็นระยะการเก็บข้อมูลในพื้นที่ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลและการวางแผนจัดกิจกรรมผู้สูงอายุตามสภาพปัญหาและความต้องการนี้ บุคลากรจากเขตพื้นที่การศึกษามักจะติดราชการ เพราะผู้เข้าร่วมโครงการเป็นผู้ต้องรับผิดชอบงานแผนงานของเขตพื้นที่ แต่ก็ได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยหลายครั้ง เมื่อเข้าร่วมกระบวนการก็มีความเห็นว่าการปฏิบัติการในพื้นที่โรงเรียนควรจะเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนในเรื่องผู้สูงอายุ แต่ในการจัดเวทีระยะแรกของทั้ง 3 ตำบล ยังไม่มีครูจากโรงเรียนใน 3 ตำบล เข้าร่วมศึกษาข้อมูลสถานการณ์กลุ่มผู้สูงอายุแผนงานของผู้สูงอายุ

ปัญหาอุปสรรคเกิดจากครูในโรงเรียนมีชั่วโมงสอนที่ได้วางแผนไว้แล้ว การนัดประชุม การนัดทำเวทีใน 3 ตำบลยังไม่มีการนัดหมายกำหนดวันที่ชัดเจนมาก่อน บางครั้งก็กำหนดกันอย่างกะทันหันเมื่อคนในชุมชนกับทีมวิจัยว่างตรงกัน เมื่อเชิญครูในโรงเรียนเข้าร่วมด้วยจึงไม่สามารถเข้าร่วมด้วยได้และในขั้นตอนการวิจัยระยะที่ 1 นี้เป็นขั้นตอนการศึกษาข้อมูล การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล การวางแผนกิจกรรม เมื่อศึกษาข้อมูลจากครูในโรงเรียนเกี่ยวกับผู้สูงอายุครูจะไม่บรรยายละเอียดเพราะโรงเรียนไม่มีการกิจโดยตรงกับผู้สูงอายุและไม่เคยจัดกิจกรรมโดยตรงกับผู้สูงอายุ

บทเรียน ปัจฉ์ เงื่อน ไช ในการส่งเสริมกิจกรรมผู้สูงอายุของหน่วยงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา คือ ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน การเข้าร่วมตั้งแต่การคิด การตัดสินใจในการปฏิบัติการร่วมกับการได้รับฟังข้อมูลของหน่วยงานต่างๆ ปัญหาในพื้นที่ร่วมกันทำให้เข้าใจว่าการจัดการศึกษาที่ยึดพื้นที่เป็นหลักนั้นโรงเรียนจะทำได้ต้องให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและการเข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่เวทีการเก็บข้อมูลนี้โรงเรียนจะได้เห็น โอกาสในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในชุมชนมีส่วนร่วมได้และเป็นภารกิจที่โรงเรียนต้องดำเนินการ แต่การดำเนินโครงการวิจัยครั้งนี้ยังขาดการทำความเข้าใจกับครูในระยะที่อยู่ในตำบลให้เข้าใจและเตรียมการเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งก็มีปัญหาของ 3 ตำบล ไม่เหมือนกัน คือ ตำบลแควอ้อมยังไม่มีกิจกรรมผู้สูงอายุในตำบล ครูจึงไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม ตำบลลาดใหญ่มีกลุ่มผู้สูงอายุหลายกลุ่มและบางกลุ่มยังไม่มีกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้สูงอายุที่ครูจะเข้ามามีส่วนร่วมและการนัดหมายประชุมผู้สูงอายุบางครั้งจะตรงกับวันหยุดราชการ

การจะดำเนินการบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุในระยะต่อไป มีปัจจัยที่ทำให้ครูได้รับทราบร่วมกัน ตั้งแต่ต้นคือการวางแผนปฏิบัติการร่วมกันของทีมงานวิจัยแล้วหน่วยงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในพื้นที่ต้องมีเงื่อนไขว่าจะต้องเชิญครูในโรงเรียนเข้าร่วมคิดวางแผนกิจกรรมในพื้นที่ร่วมกันตั้งแต่แรกเพื่อให้ได้แผนการมีส่วนร่วมและโรงเรียนจะได้จัดการวางแผนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้สูงอายุได้

4.1.3.6 สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม

สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงครามมีโครงสร้างการปฏิบัติงานคล้ายกับหน่วยงานพัฒนาชุมชน คือ มีระดับจังหวัดรับอำเภอและผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานในพื้นที่ดูและระดับตำบล ซึ่งในบทบาทหน้าที่ของ

เกษคนั้นจะมุ่งไปเพื่อกลุ่มเกษตรกรเป็นหลัก แต่กลุ่มเกษตรกรของจังหวัดสมุทรสงครามมีโครงสร้างอายุอยู่ในช่วงวัย 40 ปีขึ้นไปโดยเฉลี่ยประมาณ 50 - 55 ปี ซึ่งมีแนวโน้มเป็นกลุ่มผู้สูงอายุในอนาคต ในการปฏิบัติการเพื่อกลุ่มเกษตรกรจึงมีผู้สูงอายุอยู่ในกลุ่มเป้าหมายนั้นจำนวนหนึ่ง การรับฝึชอบของหน่วยงานเกษตรกรจึงรับฝึชอบกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้สูงอายุด้วย แต่สถานการณ์ผู้สูงอายุที่รับฝึชอบมักจะเป็นบุคคลที่มีสุขภาพแข็งแรงมีความสามารถในการดำเนินการด้านการเกษตรได้ และมักจะเป็นกลุ่มที่มีภูมิปัญญาด้านการเกษตรเพราะได้สะสมประสบการณ์มาตั้งแต่วัยหนุ่มสาว ซึ่งใน 3 ตำบล ที่ดำเนินการศึกษาผู้เข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานเกษตรกรที่อยู่ในวัยผู้สูงอายุ มักจะเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการพัฒนาอาชีพของตนเป็นภูมิปัญญาด้านการเกษตร เป็นกลุ่มที่มีผลงานทางการเกษตร เช่น การทำสวนลิ้นจี่ สวนส้มโอ (แคว้อ้ม) สวนมะพร้าว การทำนาเกลือ การบำรุงรักษาดิน การทำปุ๋ยใช้เอง การทำพืชผักสวนครัว จัดเป็นกลุ่มคลังสมองด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

เป้าหมายการดำเนินงานกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุโดยตรงนั้น หน่วยงานเกษตรกร ไม่มีแผนงาน / โครงการที่เจาะจงเฉพาะ แต่เป้าหมายงานของหน่วยงานเกษตรกรนั้นมีกลุ่มผู้สูงอายุรวมอยู่ในกลุ่มเกษตรกรด้วย และตั้งเป้าหมายว่า กลุ่มเป้าหมายนั้นต้องมีความมั่นคงทางด้านการเกษตรสามารถพึ่งพาตนเอง สามารถพัฒนาเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของจังหวัด เกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านการเกษตรเกิดนวัตกรรมทางด้านการเกษตร มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาพัฒนาการเกษตร ซึ่งถ้าเกษตรกรมั่นคงผู้สูงอายุก็จะมีความมั่นคงไปด้วย เป็นการเตรียมบุคคลให้พร้อมก่อนผู้วัยที่ไม่สามารถทำการเกษตรเหมือนสมัยวัยแรงงานได้ แต่ได้ถ่ายทอดการทำอาชีพเกษตรสู่คนรุ่นหลังให้มั่นคงต่อไป

การเข้าร่วมโครงการศึกษาจึงมีเป้าหมายให้เกิดการบูรณาการกิจกรรมด้านการเกษตรในการคิดกิจกรรมผู้สูงอายุที่มีความแตกต่างของสุขภาพร่างกาย ภูมิปัญญาทั้งผู้ที่ยังสามารถดำเนินการเกษตรได้ ผู้ไม่สามารถดำเนินการเป็นหลักได้แต่ยังสามารถดำเนินการเล็กๆ น้อยเป็นการใช้เวลาว่างได้ และผู้ที่เป็นภูมิปัญญาได้ แต่เมื่อดำเนินการปรากฏว่าบุคลากรของหน่วยงานการเกษตรมีภารกิจงานในหน้าที่อยู่มาก ไม่สามารถลงพื้นที่ร่วมกิจกรรมได้ จึงทำให้การเชิญเกษตรกรตำบลเข้าร่วมกิจกรรมในระดับตำบลขาดไปด้วย ในบางเวทีนอกจากบางครั้งที่แกนนำของตำบลเป็นผู้ประสานเชิญเข้าร่วมกิจกรรมด้วยแต่ในช่วงของการสรุปถอดบทเรียนก็จะยังไม่เข้าร่วมกระบวนการด้วยทำให้ในระยะแรกนี้การมีแผนงาน งบประมาณสนับสนุนกิจกรรมผู้สูงอายุยังไม่เกิดขึ้น ประกอบด้วยยังไม่เกิดโครงการที่ตำบลต้องการขับเคลื่อนในกลุ่มผู้สูงอายุด้วยในระยะแรกหน่วยงานเกษตรกรจึงยังไม่ได้มีแผนและงบประมาณสนับสนุน

ปัญหาอุปสรรคเกิดจากบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานในส่วนกลางที่มีแผนงาน โครงการ เป้าหมายตัวชี้วัดที่ชัดเจน ผู้ปฏิบัติในระดับจังหวัด อำเภอตำบลต้องทำงานตามตัวชี้วัด และยังมีงานที่เป็นนโยบายของจังหวัดที่ต้องเร่งดำเนินการ เพราะเป็นจังหวัดที่มีเป้าหมายเรื่องเกษตรเป็นหลัก จึงทำให้การเข้าร่วมโครงการวิจัยไม่สามารถดำเนินการได้ดังที่เคยวางแผนร่วมกันไว้ แนวทางแก้ไขคือหลังจากที่ตำบลต่างๆ ได้แผนการจัดทำโครงการกิจกรรมในตำบลแล้วทีมวิจัยมาร่วมประชุมทบทวนจุดประสงค์การวิจัยวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน เสนอแผนและเป้าหมายให้หน่วยงานต้นสังกัดได้ทราบอีกครั้ง

บทเรียน บัณฑิต เจื่อนใจในการส่งเสริมกิจกรรมผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มเป้าหมายหนึ่งในผู้ดำเนินการด้านการเกษตร แนวโน้มกลุ่มเกษตรกรจะมีอายุมากขึ้นการได้เตรียมพื้นฐานความมั่นคงให้กับผู้สูงอายุในด้านต่างๆ ด้วยจะทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่จะช่วยตนเองในการเกษตรได้และยังเป็นบุคคลที่

สำคัญทางด้านภูมิปัญญาการเกษตรด้วย บทเรียนที่ได้คือการที่ต่างคนต่างทำงานเฉพาะกลุ่มโดยไม่ได้มีภาพรวมของพื้นที่ทำให้เมื่อดำเนินการจึงแยกกลุ่มผู้คนในพื้นที่ไปตามงานของหน่วยงานที่ลงมาจัดเหมือนเดิม เพราะการวางแผนการปฏิบัติงานในพื้นที่ ทีมวิจัยไม่ได้วางแผนร่วมกันทุกหน่วยงานที่เข้าร่วมศึกษา และการกำหนดเวลาการดำเนินการก็ไม่แน่นอน เลื่อนออกไปเสมอตามที่ทีมวิจัยจะว่างร่วมกันได้ การดำเนินการในพื้นที่ของหน่วยงานต่างๆ ก็คือดำเนินการไปตามแผนงานโครงการของตน

การแก้ไขการดำเนินการต่อไป คือ หน่วยงานการเกษตรต้องทบทวนโครงการที่เข้าร่วมศึกษาด้วยกัน มอบหมายผู้รับผิดชอบโครงการและให้มีเวลาในการเข้าร่วมประชุมวางแผนด้วยกัน และเมื่อมีแผนการดำเนินงานก็เสนอแผนไปยังหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อรับทราบ และให้โอกาสในการปฏิบัติงานร่วมกันต่อไป

4.1.3.7 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสงคราม

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นไปตามตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม การสร้างความเป็นธรรม และความเสมอภาคในสังคม การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ และความมั่นคงในชีวิตสถาบันครอบครัวและชุมชน โดยมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค

ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2545 และกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547 กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ดังต่อไปนี้

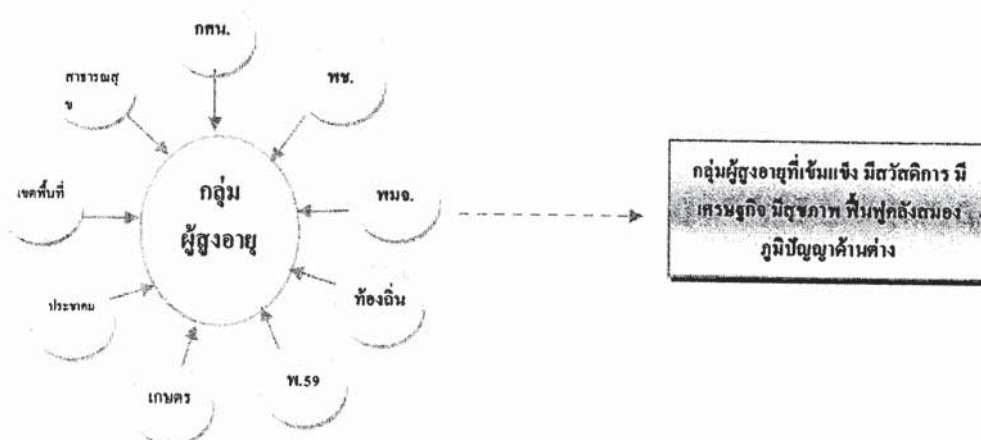
1. ศึกษา วิเคราะห์ และรายงานสถานการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจเพื่อการกำหนดนโยบายในระดับจังหวัด รวมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไข
2. ประสานและจัดทำแผนงาน โครงการและกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ให้เป็นไปตามแผนนโยบายของกระทรวง
3. ส่งเสริมและประสานการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามภารกิจและเป้าหมายของหน่วยงานในกระทรวง
4. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการดำเนินงานกับองค์กรเครือข่ายในจังหวัด ทั้งภาครัฐและเอกชน
5. ส่งเสริม ประสานงาน และดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม รวมทั้งส่งต่อให้หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดสวัสดิการสังคมตามกฎหมาย
6. เป็นศูนย์ข้อมูลด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในระดับจังหวัด
7. เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ให้มีการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งความก้าวหน้าทางวิชาการ และผลการปฏิบัติงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
8. ปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

หากวิเคราะห์ตามบทบาทของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสงครามจะพบว่าบทบาทส่วนใหญ่เป็นงานที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนงานทางสังคมโดยภาพรวม ซึ่งไม่ได้ทำงานเฉพาะเจาะจงในเรื่องผู้สูงอายุ แต่อย่างไรก็ตามงานที่มีส่วนสำคัญคือการทำหน้าที่ตามพรบ. ที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมผู้สูงอายุ แต่พบว่าในกระบวนการทำงานมีข้อติดขัดเรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่รวมถึงภาระงานที่มีมากทำให้การทำงานขาดความต่อเนื่อง

4.2 บทเรียน บัณฑิต เจื่อนใจ ในการส่งเสริมกิจกรรมผู้สูงอายุของแต่ละหน่วยงานในพื้นที่เป้าหมาย

จากการศึกษาสถานการณ์ ภารกิจ เป้าหมายของการดำเนินกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุของหน่วยงานต่างๆ แล้วได้บทเรียนในการดำเนินการเกี่ยวกับปัจจัยเงื่อนไขในการส่งเสริมกิจกรรมผู้สูงอายุของแต่ละหน่วยงานที่มีภาระหน้าที่พัฒนาในพื้นที่เป้าหมาย คือ แต่ละหน่วยงานจะมีกลุ่มเป้าหมายตามภารกิจของหน่วยงาน นั้นหมายถึงไม่ได้ยึดกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เป็นตัวยึดแต่ยึดภารกิจงานของหน่วยงานเป็นตัวยึด เมื่อดำเนินการตามภารกิจก็จะมีกลุ่มผู้เข้าร่วมที่เหมาะสมกับเป้าหมายภารกิจนั้นเข้าไปมีส่วนร่วม ซึ่งหน่วยงานเกษตร พัฒนาชุมชน กศน. เขตพื้นที่การศึกษาจะเห็นลักษณะการดำเนินงานเช่นนี้ชัดเจน แต่สำหรับหน่วยงานของศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 59 และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอาจเห็นว่ามิได้มีโครงการที่สนับสนุนกลุ่มผู้สูงอายุอยู่บ้าง แต่ก็ไม่ได้ยึดพื้นที่เป็นตัวยึดแต่ยึดภารกิจงานตามแผนปฏิบัติการเป็นตัวยึด ลักษณะการสนับสนุนจึงเป็นลักษณะสงเคราะห์เป็นครั้งคราวตามแผนของตนเช่น การให้งบประมาณกลุ่มผู้สูงอายุมาดำเนินการเองหรือจัดซื้อวัสดุสิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภคมาแจก ที่เห็นว่ามิใช่บทบาทเกี่ยวกับผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง เช่น หน่วยงานด้านสาธารณสุขแต่นั้นตามบทบาทภารกิจของหน่วยงานคือการดูแลรักษาป้องกันสุขภาพ สำหรับหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นในพื้นที่มีแผนการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนก็ให้การสนับสนุนแบบสงเคราะห์เช่นเดียวกัน คือ การให้งบประมาณกลุ่มมาดำเนินการ การจัดให้ไปทัศนศึกษาดูงานบ้าง การซื้อวัสดุอุปกรณ์แจกบ้าง แต่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกิจกรรมร่วมปฏิบัติการ ร่วมติดตามผลประเมินผลในการดำเนินการ

กลุ่มผู้สูงอายุที่ดำเนินการนั้นส่วนมากจึงดำเนินการกันเอง โดยเริ่มต้นจากการผลักดันให้เกิดจากหน่วยงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่สถานการณ์ ที่เป็นเช่นนี้เพราะการวางแผนปฏิบัติของแต่ละหน่วยงานต้องสนองแผนงานของส่วนกลางที่จัดสรรงบประมาณลงมาในระดับจังหวัด ต้องมีการทำงานตามตัวชี้วัดที่ส่วนกลางกำหนด ถึงแม้จะพยายามให้เกิดบูรณาการในระดับตำบล โดยยึดกลุ่มผู้สูงอายุเป็นตัวยึดแล้วให้แต่ละหน่วยงานมาวางแผนร่วมกันที่จะส่งเสริมสนับสนุนพัฒนากลุ่มผู้สูงอายุให้เข้มแข็งดังแผนภาพ

จากแผนภาพนี้เป็นเป้าหมายที่น่าจะเกิดขึ้นเพราะแนวโน้มผู้สูงอายุจะมีจำนวนมากขึ้นไปกว่านี้ และผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งยังมีศักยภาพที่จะช่วยผู้อื่น ช่วยตัวเอง ช่วยสังคมได้แต่จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้เพราะบทเรียนที่พบ คือ หน่วยงานต่างๆ ยังคงต่างคนต่างทำในบทบาทของตนโดยไม่ได้อัดกลุ่มเป้าหมายเป็นသိင်္ခ

ทั้งนี้จากการศึกษาโดยการมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการที่ทำให้เกิดการบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุในพื้นที่เป้าหมาย 3 ตำบล โดยมีทีมวิจัยมาจากหน่วยงานต่างๆ มาร่วมวางแผนด้วยกันปฏิบัติการด้วยกัน เมื่อวางแผนร่วมกันทุกหน่วยงานจะนำข้อมูลการดำเนินงานของหน่วยงานมาพิจารณาว่าจะบูรณาการดำเนินการร่วมกันในเรื่องใดบ้าง แล้วนำไปเสนอผู้บริหาร โครงการหรือหน่วยงานแล้วมีการสนับสนุนให้เกิดการทดลองบูรณาการในพื้นที่ร่วมกัน โดยจะเป็นแนวทางการปฏิบัติให้เจ้าหน้าที่ระดับตำบล โดยทีมวิจัยก็จะได้มีการประชุมวางแผนร่วมกันกับหน่วยงานในระดับตำบลแบบมีส่วนร่วมด้วยแต่การวิจัยยังไม่สามารถเดินทางถึงจุดประสงค์ข้อนี้ได้ เพราะเพียงการมีส่วนร่วมศึกษาสถานการณ์ ปัจจัย เงื่อนไข การดำเนินการผู้สูงอายุของหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ร่วมกันก็มีอุปสรรคในเรื่องการปฏิบัติงานตามแผนงานของแต่ละหน่วยงานที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติการร่วมกันได้อย่างที่วางแผนไว้

บทเรียนที่ได้ที่จะนำมาแก้ไข คือ

1. การประชุมวางแผนร่วมกันของทีมงานวิจัยเมื่อวางแผนแล้วไม่ได้นำเสนอเป็นลายลักษณ์อักษรแก่ผู้บริหารของหน่วยงานต้นสังกัดของทีมวิจัยทุกครั้ง หวังเพียงให้ผู้ร่วมวิจัยได้นำเสนอหัวหน้าส่วนงานของตนเอง ในระยะยาว หัวหน้าส่วนงานตนเองที่เคยทราบเรื่องราวที่เคยทำความเข้าใจกันไว้มีการ โยกย้ายบ้าง เปลี่ยนตัวผู้รับผิดชอบบ้าง งานจึงไม่ต่อเนื่องและการดำเนินงานเป็นระยะยาวหน่วยงานจึงไม่ทราบข้อมูลการดำเนินงานร่วมกัน
2. ในการปฏิบัติงานในพื้นที่การทำหนังสือเชิญหน่วยงานที่ร่วมทีมวิจัยเข้าร่วมปฏิบัติการตามแผนและเชิญบุคลากรในพื้นที่ 3 ตำบล เข้าร่วมไม่ได้นำเสนอข้อมูลความก้าวหน้าการวิจัยและแผนงานไปด้วย ผู้บริหารบางท่านยังเข้าใจในการทำโครงการร่วมกันก็อนุญาตให้ปฏิบัติงานร่วมกันตามกำหนดการ แต่ทีมวิจัยบางคนไม่เข้าร่วมโดยตลอดก็ไม่ขออนุญาตเข้าร่วมบ้างหรือผู้บริหารมาใหม่ไม่ทราบที่มาที่ไป จึงให้ความสำคัญในระดับรองลงมาบ้าง
3. การดำเนินงานที่นัดหมายแล้วต้องเลื่อนออกไป ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจในการทำงานร่วมกันว่าการนัดหมายครั้งต่อไปจะดำเนินการได้จริงหรือไม่ แม้แต่ผู้นำในตำบลก็เกิดความคิดเช่นนี้ ความพร้อมเพียงในการดำเนินงานจึงไม่เต็มที่ และทำให้ผู้ที่เตรียมตัวไว้แล้วในวันนัดหมายครั้งแรก พอเลื่อนเวลาออกไปจึงไม่สามารถมาร่วมด้วยได้
4. การจัดกระบวนการ ในเวทีเรียนรู้ข้อมูลสถานการณ์ของตำบลทีมวิจัยทำหน้าที่เป็นผู้จัดกระบวนการซึ่งควรเป็นทีมวิทยากรกระบวนการที่มีการฝึกอบรมในบทบาทนี้ร่วมกัน แต่ทีมวิจัยยังขาดการฝึกอบรมการทำหน้าที่วิทยากรร่วมกันเพื่อนำประสบการณ์ของแต่ละคนมาแลกเปลี่ยนกัน จัดทำบทบาทภารกิจที่จะดำเนินการในเวทีว่าใครจะทำหน้าที่อะไร และเมื่อดำเนินการก็ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่วางแผนร่วมกัน การทำเวทีหลายครั้งต่อเนื่องกันก็จะเป็นการพัฒนาทีมวิจัยในการทำหน้าที่จัดกระบวนการได้มากขึ้นและสามารถทำหน้าที่แทนกันได้ ในบางเวทีที่นักวิจัยบางคนไม่สามารถลงพื้นที่ปฏิบัติการร่วมกันได้

การปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในระยะต่อไปต้องแก้ไขตามบทเรียนที่ได้ซึ่งเป็นปัจจัย เงื่อนไขความสำเร็จ การดำเนินโครงการ

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกัน มีแผนการดำเนินการร่วมกัน

2. การประชุมวางแผน ผลการดำเนินงานต้องสรุปทุกเวทีการเรียนรู้แล้วนำเสนอให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบ และรายงานให้หน่วยงานต้นสังกัดได้ทราบอย่างต่อเนื่อง
3. ทีมงานวิจัยควรมีการประชุมร่วมกันเพิ่มขึ้น โดยนำผลการปฏิบัติการแต่ละที่ถอดบทเรียนมาพิจารณา ปรับปรุงให้เป็นงานต่อเนื่อง
4. มีการพัฒนาทีมวิจัยในบทบาทวิทยากรกระบวนการ
5. การนัดหมาย เมื่อนัดหมายชุมชนแล้วไม่ควรเลื่อนถ้ามีปัญหาบางคนติดขัดต้องมีการประชุมปรับแผนการดำเนินงานให้มีผู้ทำหน้าที่แทนกันได้

ในด้านการสนับสนุนหน่วยงานต้นสังกัดให้การสนับสนุนในเรื่องบุคลากรที่ร่วมศึกษา ทีมวิจัยต้องมีการ ทบทวนการประชุมข้อตกลงที่จะดำเนินการวิจัยร่วมกันพร้อมแผนการดำเนินการให้หน่วยงานต้นสังกัดทีมวิจัยได้ทราบ ได้พิจารณาอีกครั้งซึ่งอาจจะปรับตัวบุคลากรที่เข้าร่วม โครงการวิจัยเพราะอาจจะมีเปลี่ยนแปลงตำแหน่งหรือย้ายไป ปฏิบัติงานที่อื่นแล้ว เมื่อได้ทีมวิจัยที่ชัดเจนควรมีการฝึกอบรมการทำหน้าที่เป็นทีมวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่จะทำ หน้าที่เป็นวิทยากรกระบวนการในพื้นที่พร้อมกันก่อนการปฏิบัติการสร้างกิจกรรมบูรณาการในพื้นที่ต่อไป

4.3 กระบวนการที่ทำให้เกิดการบูรณาการกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุของชุมชนในตำบลเป้าหมาย

4.3.1 การประสานงาน

ต้องสร้างทีมงานโดยมีคนที่ทำหน้าที่ประสานงานคอยเชื่อมร้อยการทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ เข้าด้วยกัน เพราะการวิจัยที่ผ่านมาต่างคนต่างทำ เมื่อไม่มีคนประสานงานก็ไม่ว่าแต่ละหน่วยงานทำอะไรบ้าง ทำไปได้ในระดับใด ดังนั้นจึงเกิดปัญหาการทำงานทับซ้อนกัน การบูรณาการการทำงานร่วมกันจึงไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่ง หากจะต้องทำงานในเชิงบูรณาการลักษณะนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสร้างนักประสานงานที่เข้าใจในกระบวนการ ทำงานของทุกหน่วยงานและเข้าใจเป้าหมายของการทำงานเชิงบูรณาการด้วย

4.3.2 การแบ่งปันข้อมูล / เชื่อมงาน

ก่อนการทำงานจำเป็นที่แต่ละหน่วยงานต้องแชร์งานที่ตนเองมีอยู่ให้แก่หน่วยงานอื่นๆ ได้ทราบ เพื่อวางแผนงาน ร่วมกัน ในการทำงานวิจัยที่ผ่านมาแต่ละหน่วยงานต่างมีแผนงานของตนเองที่ชัดเจน ดังนั้นเมื่อลงมาทำ กระบวนการแต่ละหน่วยงานต่างก็พยายามทำงานที่มุ่งตอบแผนงานของตัวเองกลายเป็นต่างคนต่างทำ เพราะก่อนทำงาน ทีมวิจัยไม่ได้ให้ความสำคัญกับจุดนี้ แต่ละหน่วยงานมีความกังวลว่างานที่ตัวเองจะไม่สามารถตอบโจทย์แผนงานของตนเอง ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินกระบวนการต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ท้ายที่สุดการบูรณาการแก้ไขปัญหายังไม่เกิดขึ้น ไม่ต้องถึงระดับชาวบ้านในระดับหน่วยงานราชการร่วมกันยังยากที่จะปรับให้ตรงกัน ต่างคนต่างเก็บแผนงานของตัวเอง ไว้ในใจไม่เปิดเผย ไม่มีความชัดเจน

4.3.3 กำหนดเป้าหมาย / ยุทธศาสตร์ร่วม

การทำงานที่ผ่านมาแต่ละหน่วยงานต่างเอานโยบายและงบประมาณของตนเองเป็นค้ำตั้ง กล่าวว่าการทำงานจะไม่บรรลุเป้าหมาย กระบวนการที่ทำไม่สามารถตอบโจทย์เป้าหมายสูงสุดของแต่ละหน่วยงานได้ กล่าวถูกหัวหน้าหรือ เบื้องบนตำหนิ ดังนั้นการจะทำงานบูรณาการให้เกิดขึ้นได้ จำเป็นที่หัวหน้าส่วนราชการต่างๆ ต้องมาประชุมร่วมกันร่วม กำหนดเป้าหมายในการทำงานวางยุทธศาสตร์การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานร่วมกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างมีเป้าหมาย ของหน่วยงานและมุ่งจะตอบเป้าหมายเหล่านั้น จนไม่สามารถหาจุดร่วมในการทำงานได้ ความจริงต้องเริ่มตั้งแต่การ เขียนแผนพัฒนาของจังหวัดเพื่อสร้างแนวทางการทำงานร่วมระดับจังหวัดที่มีเป้าหมายเดียวกันที่ชัดเจน ทำขึ้นป้าชาวด ใหญ่ ให้แต่ละหน่วยงานนำไปคิดไว้

4.3.4 การปฏิบัติการ

มีการดึงปัจจัยเงื่อนไขที่มีอยู่ของแต่ละหน่วยงานมาปรับใช้ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพโดยการสร้างกระบวนการ ซึ่งทุกหน่วยต้องมีแผนงานของตนเอง มีงบประมาณของตนเอง มีตัวชี้วัดของตนเอง และนำของแต่ละหน่วยงานมาตรวจสอบร่วมกันว่ามันจะยั่งยืนหรือไม่ กำหนดการทำงานภายใต้เป้าหมายเดียวกัน น่าจะมีผลต่อกิจกรรมต่างๆ ค่อยกลุ่มผู้สูงอายุ โดยมีภาคประชาชนในตำบลทำหน้าที่ในการติดตามประเมินว่าผลที่ออกมาเป็นอย่างไร ชุมชนได้ประโยชน์หรือไม่หรือถ้ามาแล้วไม่เกิดประโยชน์ชุมชนควรจะทำอย่างไร ต้องมีเสียงสะท้อนกลับไปอย่างไรกับหน่วยงานเหล่านั้น ในการทำงานที่จะดึงศักยภาพของแต่ละหน่วยงานออกมาได้นั้นทุกหน่วยงานต้องบอกเป้าหมายของหน่วยงานรวมทั้งมีวิธีการต่างๆ ที่จะไปให้ถึงเป้าหมายต้องมาคุยมาแลกเปลี่ยนกัน เราจะเริ่มแก้จากหลังข้างบนไม่ได้อีกแล้ว เราต้องให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมบูรณาการกับเราตั้งแต่แรก ต้องมาแก้ที่ข้างล่างมาทำให้ประชาชนในตำบลมองเห็นประโยชน์ร่วมกัน ต้องมาพัฒนาเครือข่ายโดยเฉพาะเครือข่ายผู้สูงอายุที่ถือว่าเป็นกำลังสำคัญและมีศักยภาพมาก ต้องมาสะท้อนร่วมกันว่าสิ่งที่หน่วยงานต่างๆ ลงมาทำชาวบ้านพึงพอใจหรือไม่ ต้องปรับปรุงแก้ไขและร่วมงานกันอย่างไรจึงจะประสบความสำเร็จ ไม่ใช่ปล่อยให้แต่ละหน่วยงานเองงบประมาณมาเป็นตัวตั้งในการดำเนินงานต่างๆ ส่วนชาวบ้านก็ไม่กล้าที่จะต่อรองหรือขัดขึ้นอะไร ถ้าผลักดันให้แต่ละหน่วยงานทำงานร่วมกันและฟังเสียงสะท้อนของประชาชนบ้างย่อมจะส่งผลคือหน่วยงานและชาวบ้าน

ตัวอย่างการดึงปัจจัยเงื่อนไขของแต่ละหน่วยงานที่มีอยู่มาปรับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนี้

สาธารณสุข (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล)

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นหน่วยงานที่ประจำอยู่ในพื้นที่และทำงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ดังนั้นในการประชุมแต่ละครั้งหน่วยงานนี้จะเข้ามาเข้าร่วมอย่างดีเพราะต้องประจำอยู่ในพื้นที่ดังนั้นหากเราประชุมร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ส่งเสริมให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเข้าไปจัดกิจกรรมกับชาวบ้านบ่อยๆ ย่อมมีทีมที่จะทำงานประจำ นอกจากชาวบ้านจะได้ประโยชน์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลก็จะได้ประโยชน์ด้วย คือครบทั้งแผนงานและเป้าหมายของหน่วยงานรวมถึงสร้างประโยชน์ให้แก่ชาวบ้านโดยสามารถบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ด้วย

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (กสน.)

งานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (กสน.) เน้นในเรื่องของการฝึกอาชีพและการสอนตามระดับชั้น กลุ่มเป้าหมายของหน่วยงานจึงไม่ได้อยู่ที่ผู้สูงอายุ ทำให้การจัดกระบวนการทำงานร่วมกันที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นการทำงานกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (กสน.) จำเป็นที่แต่ละหน่วยงานต้องมาวางแผนร่วมกันให้เกิดการบูรณาการ ทำให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (กสน.) เห็นประโยชน์ว่าความจริงผู้สูงอายุก็มีบทบาทสำคัญที่สามารถเป็นกลุ่มเป้าหมายได้ พร้อมกันนี้ต้องสร้างความตระหนักร่วมกันว่ากลุ่มผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นครูท้องถิ่น เป็นปราชญ์ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่คนอีกรุ่นได้ โดยเฉพาะด้านสังคมและการศึกษานอกห้องเรียนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (กสน.) จะสามารถได้ประโยชน์อย่างยิ่งหากสามารถบูรณาการกลุ่มผู้สูงอายุและหน่วยงานต่างๆ ได้

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.)

เป็นหน่วยงานที่มาร่วมกระบวนการตลอดเพราะมีเป้าหมายเดียวกันที่จะผลักดันให้ผู้สูงอายุอยู่ดี มีสุข แต่การทำงานที่ผ่านมาเกิดปัญหาเรื่องการย้ายเข้า-ออก ของเจ้าหน้าที่ที่ดำนานสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) ต้องมีการสร้างทีมงานหรือผู้สืบทอดการทำงานที่สามารถเข้ามาทำงานทดแทนกันได้ เพราะคนที่ไม่มี

เข้าใจในกระบวนการตั้งแต่ต้นเมื่อมาทำอะไรสักอย่างตัวเองไม่ได้ประโยชน์ไม่ตอบโจทย์เป้าหมายของหน่วยงานในท้ายที่สุดก็จะถอนตัวไป และหากคนที่มาแทนไม่เข้าใจกระบวนการก็มุ่งเป้าไปที่งานตามนโยบายหลักของตนเอง ในท้ายที่สุดความมุ่งหวังให้เกิดการบูรณาการก็ไม่เกิด เพราะฉะนั้นหากจะให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) มีขีดความสามารถที่เพิ่มมากขึ้นและสามารถทำงานแบบบูรณาการ ได้จำเป็นต้องสร้างทีมงานเข้ามาค้อยอดงานต่างๆ

ศูนย์พัฒนาสังคม หน่วยที่ 59 จังหวัดสมุทรสงคราม

ในระยะแรกศูนย์พัฒนาสังคม หน่วยที่ 59 จังหวัดสมุทรสงคราม ให้ความร่วมมือในการจัดกระบวนการดีมาก แต่เมื่อทำกระบวนการมาได้ เมื่อเริ่มดำเนินการมาระยะหนึ่งก็ติดในเรื่องของระยะเวลาในการประชุมที่มีมาก และเป้าหมายของงานที่ไม่ตรงกัน ดังนั้นในช่วงหลังจึงไม่มีเจ้าหน้าที่มาร่วมการประชุม ซึ่งหากต้องการให้เกิดการบูรณาการนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการประชุมร่วมกันของหน่วยงานโดยกำหนดเป้าหมายใหม่ที่สอดคล้องกับเป้าหมายเดิม เพื่อให้การจัดกระบวนการในแต่ละครั้งสอดคล้องกับการทำงานของศูนย์พัฒนาสังคม หน่วยที่ 59 จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อที่จะสามารถเข้าร่วมกระบวนการได้ทุกครั้งโดยเห็นว่าการทำวิจัยสามารถตอบโจทย์เป้าหมายของหน่วยงานและชุมชนได้

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด (พช.)

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด (พช.) ทำหน้าที่เป็นวิทยากรในเวทีต่างๆ โดยจุดยืนของพัฒนาชุมชน (พช.) มีเป้าหมายอยู่ที่กลุ่มสตรีและประเด็นที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นพัฒนาชุมชน (พช.) จึงไม่ได้ร่วมกระบวนการในทุกขั้นตอน การจะทำงานแบบบูรณาการกับพัฒนาชุมชน (พช.) จึงควรที่จะกำหนดยุทธศาสตร์การทำงานร่วมกันตั้งแต่แผนพัฒนาจังหวัด กำหนดกรอบการทำงานร่วมกันตั้งแต่แรก หากสามารถกำหนดกรอบเป้าหมายให้ตรงกันตั้งแต่ต้นได้ แล้วการทำงานแบบบูรณาการย่อมเกิดโดยพัฒนาชุมชน (พช.) ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นเพียงวิทยากร แต่จะเป็นคณะทำงานที่ดำเนินกระบวนการร่วมกับทุกหน่วยงานรวมถึงชุมชนด้วย

โดยสรุปทุกหน่วยงานต้องมองงานที่ทำร่วมกันเป็นงานของตัวเองมากกว่ามองว่าไม่มีประโยชน์ ไม่ตอบโจทย์ไม่ตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ต้องเริ่มต้นโดยให้มีการประชุมร่วมกัน ให้องค์กรต่างๆ มาบอกมาว่าแต่ละหน่วยงานมีกระบวนการดำเนินงานอย่างไรในแต่ละปี ที่จะลงสู่ตำบลมีอะไรบ้าง เปิดворรูมในการทำงานร่วมกัน สร้างเป้าหมายเดียวกัน สร้างเครือข่ายทีมงานที่สามารถทดแทนกันได้ไม่ใช่เพียงแต่รอใครเพียงบางคนที่จะเป็นแกนหลักดังเช่นที่ผ่านมา ต้องดำเนินการกระบวนการทดแทนกันได้ตลอดเวลาจึงจะเกิดการบูรณาการการทำงานที่ยั่งยืน

แทนที่แต่ละหน่วยงานจะเน้นจำนวนคนแล้วไปรวมกลุ่มทำป๊อหรือกิจกรรมต่างๆ แบบที่ผ่านมา ต่อไปนี้ต้องส่งเสริมงานที่คนเพียงคนเดียวทำก็สำเร็จ 2 คน 3 คน ก็ทำสำเร็จ เน้นการส่งเสริมรายย่อย มากกว่าจะมาทำเป็นกลุ่มเพราะการจัดตั้งกลุ่มไม่ใช่วิถีหรือวัฒนธรรมของคนไทยโดยเฉพาะของชาวนา เราสืบชมรมชาตินบ้านสวนกันมาตลอดคนบ้านสวนชอบที่จะทำงานเดี่ยว แต่ช่วยคนอื่น ทำงานเดี่ยวแต่เอื้อเพื่อ ช่วยหนุนเสริมกันระหว่างเครือข่ายและเพื่อนบ้านได้ ประเด็นจึงอยู่ที่ว่าเราจะทำอะไรให้เขามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันได้ เปลี่ยนจากกระบวนการกลุ่มที่ต้องมี หัวหน้า มีเลขา มีสมาชิก เพราะเวลาทำจริงมีคนเหน้อยไม่กี่คนทำจริงเพียงไม่กี่คน ซึ่งไม่เป็นไปตามทฤษฎีที่วางไว้ ทำงานตามหน้าที่ที่แบ่ง ผู้สูงอายุทำไมไหวต้องเอื้อเพื่อกัน ต้องช่วยกันไม่ใช่การทำตามหน้าที่ หน้าที่คือทุกคนต้องมาช่วยกัน เพราะว่าแบ่งหน้าที่แล้วทำไมไม่เป็น ทำไมไม่ได้ ต้องมีผู้นำมารับผิดชอบคนเดียวตลอดซึ่งไม่เกิดผลอย่างยั่งยืน

4.4 รูปแบบกิจกรรมที่ทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขในการดำเนินชีวิตได้ในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง

4.4.1 กิจกรรมที่ควรจัดให้ผู้สูงอายุมีการปฏิบัติ

- มีการแบ่งผู้สูงอายุออกเป็นกลุ่มช่วงวัย กลุ่มผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่ทำให้เกิดพลังได้ ดังนั้นจำเป็นต้องแบ่งผู้สูงอายุออกเป็นกลุ่มช่วงวัย เพราะว่าปัจจุบันคนอายุ 50 ปี ก็มีการส่งเสริมให้สมัครเข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุแล้ว โดยกลุ่มช่วงอายุในวัย 50 - 70 ปี เป็นกลุ่มที่ยังมีกำลังวังชา มีความสามารถที่จะผลักดันความสำเร็จอะไรหลายอย่างในตำบลของตนเองได้ ในส่วนของกลุ่มอายุ 80 ปีขึ้นไป จะเป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์มาเล่ามานำมาแนะนำเรื่องบางเรื่องให้คนรุ่นหลังๆ ฟังได้ จึงควรจัดกิจกรรมแบ่งกลุ่มของผู้สูงอายุ ว่ากลุ่มที่มีกำลังวังชาน่าจะมีกิจกรรมอะไร ผู้สูงอายุที่มีอายุมากๆจะมีกิจกรรมอะไร ผู้สูงอายุที่ต้องอยู่กับบ้านเราจะดูแลและจัดกิจกรรมกับเขาอย่างไร โดยหากเราไม่แบ่งช่วงวัย การที่ผู้สูงอายุจะมาทำกิจกรรมทุกอย่างร่วมกันจะเป็นไปไม่ได้ เช่น จะให้มาออกกำลังกายพร้อมกันไม่ได้ เป็นต้น
- มีการวางแผนในการทำกิจกรรม จากการจะแบ่งช่วงวัย จึงต้องมีการวางแผนในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เริ่มจากการไปพัฒนาประธานหรือชมรมของผู้สูงอายุ ให้คนเหล่านี้มีปัญหา สร้างฐานความรู้ ต้องไปพัฒนาให้กลุ่มผู้สูงอายุให้สามารถวางแผนเป็นและวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายของผู้สูงอายุเองได้ และให้กลุ่มผู้สูงอายุคิดกิจกรรมในกลุ่มเป้าหมายของเขา กลุ่มผู้สูงอายุต้องมีแผนประจำเดือนว่าเขาอยากทำอะไร ถ้าอย่างนี้กลุ่มผู้สูงอายุจะมีประโยชน์ อย่างกลุ่มอายุ 50 - 60 ปี อาจจะเสริมอาชีพเพราะยังมีความสามารถในการพัฒนาอาชีพ มีความสามารถในการขยายอาชีพ ถ้ากลุ่มอายุ 60-70 ปี จะทำอะไรก็ส่งเสริมให้ทำ หรืออาจจะทำเหมือนกลุ่มอายุ 50 - 60 ปีก็ได้ เพราะวันนี้คนอายุ 70 ปีก็ยังไม่แก่ยังเป็นกำลังสำคัญ
- มีการพัฒนากรรมการกลุ่มผู้สูงอายุให้เข้มแข็ง ให้ผู้สูงอายุเป็นคลังสมองในตำบล ให้คิดกิจกรรมของตัวเองว่าอยากทำอะไร อีกหนึ่งประเด็น คือ ผู้สูงอายุมีหลายฐานะ จน รวยและระดับกลาง ผู้สูงอายุที่มีฐานะชอบทำบุญ เราควรหยิบจุดเด่นครั้งนี้มาให้ชุมชนตั้งเป็นกองทุนเพื่อนช่วยเพื่อน เรามีหน้าที่จัดกระบวนการว่าเป็นอย่างไร ให้ชุมชนทำกิจกรรมเอง จากการศึกษาข้อมูลพบว่าผู้สูงอายุไม่ใช่กลุ่มที่พึ่งพิงใคร แต่ใครจะไปพึ่งพิงเขา เช่น ลูกหลาน ผู้สูงอายุกลายเป็นคนที่เป็นที่พึ่งพิง ทั้งการกำกับข้าว ค่าขนม หลาน สังเกตได้ว่าเป็นเพราะลูกหลานไปทำงานข้างนอกบ้าน แล้วเงินเหลือไม่พอใช้ ผู้สูงอายุจึงเป็นหนี้มีอะไรให้กู้ก็ไปกู้ ถูมาให้ลูกหลานทั้งหมด ดังนั้นจะพบว่าผู้สูงอายุมีหลายฐานะ ถ้าจะพัฒนาควรพัฒนาในลักษณะนี้ทั้งในเรื่องการแบ่งช่วงวัยและการแบ่งฐานะของผู้สูงอายุ

4.4.2 การทำงานอย่างต่อเนื่อง

การทำงานต้องใจเย็น การทำงานร่วมกับผู้สูงอายุหากเกิดข้อผิดพลาดต้องไม่ตำหนิ แต่ต้องคอยให้กำลังใจให้เขามีความรู้สึกลอยๆจะทำต่อไป เพราะผู้สูงอายุเป็นกลุ่มคนที่ทำงานด้วยยากมาก ต่างคนต่างจะเอาตามใจตนเอง เพราะผู้สูงอายุมีประสบการณ์มากต่างคนต่างมีการปลูกฝังความรู้ในแบบฉบับของตนเองจะให้มาเปลี่ยนภายใน 2 - 3 ชั่วโมงเป็นเรื่องที่ยาก ต้องให้เวลา ต้องเข้าใจคน ต้องเข้าใจผู้สูงอายุว่าทำอะไรได้หรือไม่ได้มีเหตุผลอะไร การจะสร้างความต่อเนื่องในการทำงานกับผู้สูงอายุได้นั้น ต้องจัดกระบวนการเวทีให้มีความสุขสนุกสนานผู้สูงอายุจะชอบ เพราะฉะนั้นเวทีต้องสนุก ต้องให้เกียรติ ชื่นชม ให้ผู้สูงอายุมีโอกาสในการทำเวที ด้วยตัวของเขาเองโดยทีมกระบวนการทำหน้าที่เพียงหาผู้นำในการทำเวที หัวใจสำคัญคือผู้สูงอายุชอบสนุกเฮฮา

การดำเนินการต่ออย่างยั่งยืนหลังจากการทำวิจัย

1. ตำบลแควอ้อม

เป็นตำบลที่มีความสนใจในการทำกระบวนการที่ผ่านมาแต่ขาดผู้นำที่มีความมุ่งมั่น ความเสียสละ มีความรู้การจัดกิจกรรมในระยะแรกคืนตัวดี ผู้สูงอายุในชุมชนให้ความสนใจโดยเฉพาะใน 3 - 4 เดือนแรกให้ความร่วมมือดีมาก แต่พอทีมวิจัยไม่ได้ลงพื้นที่ไปติดตาม 2 - 3 ครั้ง ผู้สูงอายุเองไม่มีคนนำกิจกรรมในตำบล ตอนที่ทีมวิจัยลงไปชาวบ้านสนุกสนาน แต่พอไม่ได้ลงไปชาวบ้านเองก็ทำเวทีไม่เป็น ไม่รู้จะคุยประเด็นอะไรหรือจัดกิจกรรมอย่างไร แต่ชาวบ้านจะมีกลุ่มของตำบล คือ โรงพยาบาลอัมพวาмаจัดกิจกรรมให้อย่างสม่ำเสมอ เพราะมีทีมงาน งบประมาณ มีแผนมานานและมีประสิทธิภาพมากกว่า สุดท้ายเมื่อทีมวิจัยถอนตัวออกมากกระบวนการที่ได้ลงไปทำไว้ก็ไม่เดินต่อเพราะไม่มีผู้นำที่สามารถดึงความสนใจจากชาวบ้านได้ หากจะมีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องต้องส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของผู้นำให้สามารถคิดวางแผนและประสานการจัดกิจกรรมให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2. ตำบลจอมปลวก

เป็นตำบลที่มีทีมงานที่เข้มแข็ง มีผู้นำที่เข้มแข็ง เสียสละ ผู้นำจะทำหน้าที่คิดโครงการและหางบประมาณมาทำกิจกรรมอยู่เสมอ ทำให้เกิดความต่อเนื่องและ องค์การบริหารส่วนตำบลก็ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ ตำบลจอมปลวกจึงเป็นตำบลที่มีกิจกรรมที่ดีมาก โดยเฉพาะผู้สูงอายุ เช่น กลองยาว รำโทนพื้นบ้าน ดังนั้นถึงแม้ทีมวิจัยจะถอนตัวออกมาก็ยังจบโครงการ ชุมชนก็สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆได้ด้วยตนเอง ประเด็นของผู้นำที่เข้มแข็งจึงจำเป็นอย่างมาก

3. ตำบลลาดใหญ่

ในการจัดกระบวนการช่วงแรกชุมชนเริ่มเห็นความสำคัญของการได้ทำกระบวนการร่วมกันเป็นทีม โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลก็สนับสนุนอย่างเต็มที่อยากให้เห็นกิจกรรมภาพรวมของตำบล แต่พอทีมวิจัยไม่ลงไปดำเนินเวทีต่อก็ไม่มีหน่วยงานหรือผู้นำกลุ่มตำบลมาทำต่อทำให้ในภาพกลุ่มของตำบลหยุดชะงัก เนื่องจากที่ตำบลลาดใหญ่มีจำนวนผู้สูงอายุมาก เลยกลายเป็นว่าต่างคนก็ทำงานหมู่บ้านใครหมู่บ้านมันเมื่อจะเอามารวมกันเป็นภาพใหญ่กลับทำไม่สำเร็จ แต่ถ้าไม่สนใจเรื่องการมีกลุ่มผู้สูงอายุตำบล แต่ละหมู่บ้านก็ทำงานกันได้ดี มีกิจกรรมของตนเอง แต่เป็นเพียงกลุ่มเล็กๆ เป็นการทำตามแผนขององค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลนำงบประมาณไปดำเนินการกิจกรรมตามหมู่บ้านของตนเอง เช่น การตรวจสุขภาพ จัดกิจกรรมกินอาหารร่วมกัน แต่กิจกรรมที่เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนยังไม่มีเป็นเพียงกิจกรรมที่สนุกสนาน จัดขึ้นในแต่ละหมู่บ้านเท่านั้น

ดังนั้นการจะทำให้เกิดความยั่งยืนและดำเนินการต่อเนื่องได้ จึงต้องอาศัยผู้นำที่ดี มีความรู้ เสียสละ ต้องให้ความสำคัญกับผู้นำ หากไม่มีผู้นำก็จะไม่มีผู้ตาม ต้องเป็นผู้นำที่ทำให้เกิดกระบวนการ ไม่ใช่ผู้นำโดยตำแหน่ง ต้องทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขในการเข้าร่วมในชมรมทำอะไรให้เขามีความสุขไม่ใช่ทำแล้วเหนื่อยและเป็นภาระของคนอื่น เอาความรู้และประสบการณ์ของผู้สูงอายุออกมาเป็นความรู้ภายนอก บันทึกเอาไว้ ทำอย่างไรให้ผู้สูงอายุเป็นที่ปรึกษา ทำอย่างไรให้ผู้สูงอายุกลายเป็นบุคคลที่พร้อมจะทำงานร่วมกันกับทุกหน่วยงานอย่างบูรณาการ การวิจัยครั้งนี้เป็นกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการชาวบ้านทำวิจัยกับเรา ก็จะได้ข้อคิด ได้เห็นประโยชน์จากการทำเวที ได้เอาข้อคิดจากตรงนี้ไปปรับใช้จนเกิดประโยชน์ ไม่ใช่ต้องรอให้งานวิจัยเสร็จสิ้นจึงจะเอาไปใช้ประโยชน์ ทุกๆ ตำบลสามารถจัดกระบวนการไปในทุกๆ กิจกรรมได้ทั้งสิ้น หากมีกระบวนการแบบนี้บ่อยครั้ง ชุมชนก็จะเข้มแข็ง แต่พองานวิจัยจบ ไม่มีคนต่อ สุดท้ายการดำเนินงานในชุมชนก็จบกันไป ดังนั้นต้องไปสร้างทีมกรรมการผู้สูงอายุให้เป็นนักวิจัยของชุมชนเอง เพื่อให้ผู้สูงอายุจะได้ทำกิจกรรมจากความต้องการของกลุ่ม คิดกระบวนการกลุ่มร่วมกัน และนำไปสู่การบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างยั่งยืนต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

5.1 สรุปผลการวิจัย

สถานการณ์ผู้สูงอายุที่รับผิดชอบดูแลใน 3 ตำบลที่ศึกษา มีลักษณะดังนี้

ตำบลลาดใหญ่มีกลุ่มผู้สูงอายุ 3 กลุ่ม ซึ่งมีการประชุมร่วมกันทุกเดือน คือ กลุ่มบ้านตะวันตก กลุ่มบ้านเขตรเมือง และยังมีกลุ่มที่เกิดขึ้นของหมู่บ้านเพื่อรับการสนับสนุนจาก อบต. ในการไปศึกษาดูงาน การรับสิ่งของเพื่อการยังชีพ และรับเงินค่าครองชีพ เมื่อผ่านเวทีการศึกษาข้อมูลของตำบล การได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับตำบลที่ร่วมวิจัยตำบลลาดใหญ่ มีความต้องการจะรวมกลุ่มผู้สูงอายุตำบลโดยกลุ่มที่ดำเนินการอยู่แล้วเป็นเครือข่าย

ตำบลจอมปลวก มีกลุ่มผู้สูงอายุตำบล 1 กลุ่มที่มีการดำเนินงานประชุมร่วมกันทุกเดือน มีกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการมีคณะกรรมการผู้สูงอายุ คือการมีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุตามบ้าน การมีกลุ่มดนตรีไทย กลุ่มกลองยาว การมีกิจกรรมพาผู้สูงอายุไปทัศนศึกษา แต่ถึงแม้มีกิจกรรมมีแผนการดำเนินงานแต่ก็ยังขาดกิจกรรมที่ถอดรหัสภูมิปัญญาผู้สูงอายุมาจัดเป็นองค์ความรู้รวบรวมเป็นคลังสมองของตำบลในเรื่องต่างๆ หรือนำองค์ความรู้มาจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรมประเพณี ในลักษณะการจัดการเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มต่างๆ ในตำบล

ตำบลแควอ้อม ไม่มีกลุ่มผู้สูงอายุของตำบล แต่ผู้สูงอายุมารวมกลุ่มเป็นชมรมผู้สูงอายุ อำเภออัมพวา โดยมีโรงพยาบาลอัมพวาเป็นหน่วยงานขับเคลื่อนชมรม จึงมีความต้องการจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุเฉพาะของตำบลขึ้นหลังจากเข้าร่วมกระบวนการศึกษาวิจัย

จากสภาพการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคส่วนต่างๆ แม้ว่าจะมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมกับภาคราชการหลายหน่วยงานในการทำกิจกรรมในพื้นที่ ทำให้ผู้สูงอายุที่มีบทบาทสำคัญมีภูมิปัญญาที่จะเป็นคลังสมองของชุมชนของจังหวัด แต่ขาดการสร้างกิจกรรมเป็นภาคีเครือข่ายคลังสมองของจังหวัด การเป็นเครือข่ายข้อมูลผู้สูงอายุ และเครือข่ายสร้างกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้สูงอายุ

จากการจัดกิจกรรมในเวทีการสร้างกระบวนการเรียนรู้การศึกษาข้อมูลของกลุ่มผู้สูงอายุการได้วิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มผู้สูงอายุ การได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มผู้สูงอายุของตำบลต่างๆ มีผลทำให้ผู้สูงอายุเกิดการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุที่เคยจัดมาของของตำบลอื่นที่ได้จัด เริ่มมีวิสัยทัศน์ในเรื่องกิจกรรมผู้สูงอายุ เริ่มมีความต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานกลุ่มผู้สูงอายุที่เคยดำเนินการมาบ้าง ปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุในระยะที่ 1 นี้ พบว่าปัญหาสำคัญคือเวลาของทีมวิจัยที่มาจากหน่วยงานต่างๆ นั้น หว่เวลาว่างให้ตรงกันทั้งหมดนั้นยากมาก เพราะหน่วยงานแต่ละหน่วยงานมีการวางหน้าที่เป็นหลักและบางครั้งทีมวิจัยว่าง แต่กลุ่มเป้าหมายพื้นที่ไม่ว่างจึงต้องมีการเลื่อนการดำเนินงานมาเป็นระยะๆ และทีมวิจัยบางหน่วยงานก็หายไปไม่มาร่วมกระบวนการทำให้ขาดแนวความคิดที่มีความสำคัญมาจากทุกหน่วยงาน

บทเรียนที่ได้จากการจัดกิจกรรมในระยะแรก คือ ระยะการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบบมีส่วนร่วมกับทีมวิจัยและพื้นที่ศึกษา การวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ การขับเคลื่อนกิจกรรมผู้สูงอายุ ซึ่งในระยะที่ 1 นี้ ได้ความต้องการการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของกลุ่มผู้สูงอายุที่เคยดำเนินการมา 2 ตำบล คือตำบลลาดใหญ่ ตำบลแควอ้อม ตำบลจอมปลวก ต้องการพัฒนากิจกรรมเพิ่ม แต่การดำเนินการในการศึกษาข้อมูลของพื้นที่ในระยะแรกนั้นในทีมวิจัยนักวิจัยมีเวลาตรงกันลงพื้นที่ร่วมกัน แต่ในระดับพื้นที่หน่วยงานในระดับพื้นที่มักจะไม่ค่อยเข้าร่วมกระบวนการต้องการหนังสือเชิญและต้องทำหนังสือไปขออนุญาตผู้บริหารของหน่วยงานในระดับอำเภอก่อน หน่วยงานที่มาร่วมเป็นประจำคือสาธารณสุข ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการทำงานถึงแม้จะเป็นเรื่องกลุ่มเป้าหมายในตำบลที่ตนเองมีบทบาทในตำบล

เดียวกัน กลุ่มเป้าหมายเดียวกันคือประชาชนแต่ไม่มีอิสระที่จะทำกิจกรรมที่แท้จริงแล้วเป็นเรื่องเดียวกันทุกหน่วยงานคือการพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็งไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ อาชีพ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญา วัฒนธรรม เมื่อพูดถึงกลุ่มผู้สูงอายุโดยเฉพาะจึงมองเห็นผู้สูงอายุคือผู้สูงอายุที่เป็นเรื่องสุขภาพอนามัยเท่านั้น จึงมองเป็นหน้าที่ของสาธารณสุขทั้งๆ ที่ผู้สูงอายุ คือ กลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในกิจกรรมของทุกหน่วยงาน

จากข้อจำกัดที่เกิดขึ้นของทีมวิจัยที่มาจากหลายหน่วยงาน จึงทำให้ไม่สามารถบูรณาการงานผู้สูงอายุร่วมกันในระดับจังหวัดได้จริง แต่สามารถดำเนินงานในระดับชุมชนได้ จะเห็นได้จากการดำเนินงานของกลุ่มผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องทั้ง 3 พื้นที่แม้ว่าจะไม่มีงานวิจัยต่อเนื่อง จากการสรุปบทเรียนของทีมวิจัยถึงปัจจัย เงื่อนไขที่ทำให้เกิดการบูรณาการงานผู้สูงอายุของทุกหน่วยงาน พบว่า กระบวนการสำคัญที่จะทำให้งานสำเร็จได้นั้น จะต้องมีการประสานการทำงาน การแบ่งปันข้อมูล และการกำหนดยุทธศาสตร์ในการทำงานร่วมกันของทุกหน่วยงาน โดยมีเป้าหมายร่วมกันแค่ดำเนินงานภายใต้ภารกิจของแต่ละหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย และร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดร่วมกัน จะทำให้ทุกหน่วยงานเกิดการเรียนรู้การทำงานข้ามกันและได้ผลงานร่วมกัน ในส่วนของรูปแบบกิจกรรมที่สร้างคุณค่าให้กับผู้สูงอายุนั้นจะต้องมีการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้สูงอายุ สร้างการเรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมต้องสนุกสนาน เฮฮา ผู้สูงอายุได้มาพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน และสิ่งสำคัญ คือ ทำให้กลุ่มผู้สูงอายุเข้มแข็ง สามารถคิด และวางแผนกิจกรรมตามความต้องการของตนเอง โดยมีหน่วยงานคอยให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมตรงตามความต้องการและแต่ละช่วงวัยของผู้สูงอายุ

5.2 บทเรียนการวิจัย

5.2.1 กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการทำงานวิจัย

ทีมวิจัย

ทีมวิจัยประกอบด้วย ข้าราชการของหน่วยงานที่มีบทบาทในพื้นที่ คือ พัฒนาชุมชน การศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 59 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดและสำนักงานเกษตรจังหวัด

ทีมข้าราชการที่มีบทบาทในการพัฒนาตำบล แต่ส่วนมากเป็นบุคคลที่อยู่ในระดับจังหวัดไม่ได้ปฏิบัติการในพื้นที่ แต่จะมีผู้ทำหน้าที่ในระดับพื้นที่ เช่น กศน. กิ่งจะมีครู กศน. พัฒนาชุมชนก็จะมีพัฒนากรประจำตำบล เกษตรจะมีเกษตรตำบล เขตพื้นที่การศึกษาจะมีครูในโรงเรียนในตำบลที่ทำการวิจัย แต่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 59 ไม่มีบุคลากรสังกัดอยู่ในระดับพื้นที่แต่บุคลากรมาจากระดับจังหวัดเป็นผู้ลงปฏิบัติงานในพื้นที่เป็นแต่ละโครงการไป

ทีมวิจัยที่เป็นภาคประชาชนคือนางสาวอุษา เทียนทอง ในจังหวัดสมุทรสงครามมีบทบาทในการเป็นทีมวิทยากรกระบวนการให้การเรียนรู้การจัดทำแผนแม่บทชุมชน ให้กับแกนนำตำบลต่างๆ ในจังหวัด เป็นกลุ่มประชาคมคนรักแม่กลองที่มีกิจกรรมเชื่อมร้อยผู้คนให้เกิดการพูดคุยในเรื่องกิจกรรมสาธารณะของจังหวัดแต่มีอาชีพหลักคือรับราชการ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอยู่ที่เขตภาคกลาง จังหวัดราชบุรี

ผู้นำของตำบลที่ทำการศึกษ ได้แก่

- นางรมย์ณิชา น้อยประเสริฐ จากตำบลลาดใหญ่ เป็นตัวแทนกลุ่มสตรีของตำบลลาดใหญ่
- นายสำราญ อมรสันต์ จากตำบลจอมปลวก เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจอมปลวก
- นายอโนชา หลีสุวรรณ จากตำบลแควอ้อม เป็นกำนันตำบลแควอ้อม

ทีมวิจัยที่มาจากระดับตำบลนี้มีบทบาทประสานผู้คนในตำบลในการทำกิจกรรมร่วมกัน ทีมนักวิจัยมีความ

หลากหลายในบทบาทหน้าที่และประสบการณ์ได้มาดำเนินการร่วมกัน

จากประสบการณ์ ที่แตกต่างกันนี้จะป็นบทบาทเดิมก่อนเข้าร่วมทีมวิจัย หน่วยงานราชการที่เป็นทีมวิจัยจะรู้แค่เพียงบทบาทหน้าที่ที่หน่วยงานมีแผนงาน โครงการที่จะสนับสนุนระดับตำบล บางคนอาจจะลงพื้นที่ไปทำการติดตามผลร่วมด้วยบ้าง เช่น พัฒนาชุมชนที่ลงพื้นที่ไปประเมินการทำแผนแม่บทชุมชน ครูเขตพื้นที่บางพื้นที่ที่จัดการเรียนการสอนหรือช่วยกิจกรรมวันที่โรงเรียนจัดกิจกรรมหรือมีบทบาทในการฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ในระดับตำบล ทำหน้าที่ของคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ข้าราชการ กศน. ที่ฝึกอบรม ครู กศน. ในระดับตำบล ซึ่งทีมวิจัยนี้ก็จะยังไม่มีประสบการณ์ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมที่หลายๆ หน่วยงานมาดำเนินการร่วมกัน ระยะแรกๆ ของการดำเนินการจึงมีการประชุมทำความเข้าใจร่วมกันหลายครั้ง เป็นเรื่องของการเตรียมการทีมวิจัยการจัดทำแผนการวิจัย ซึ่งในขั้นตอนนั้นมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานของหน่วยงานในตำบล การแลกเปลี่ยนกระบวนการวิจัยในชุมชนที่ทีมวิจัยท้องถิ่น สกว. จังหวัด ได้นำมาให้เกิดแนวคิดแนวปฏิบัติร่วมกัน ทำให้หน่วยงานราชการมีความตั้งใจที่จะทำงานร่วมกันอย่างต้องการเห็นคำตอบว่าจะบูรณาการกันอย่างไรจะได้อะไรในระยะเวลาแรกๆของการเริ่มต้นโครงการ

สำหรับนักวิจัยที่เป็นภาคประชาชนที่เข้าเป็นทีมวิจัยที่เป็นชาวบ้านมาจากระดับพื้นที่ได้เข้าร่วมเป็นทีมวิจัยกับหน่วยงานราชการ ในเบื้องต้นยังมีความประหม่าว่าจะทำวิจัยกับข้าราชการได้อย่างไร แต่เมื่อได้มีการพูดคุยถึงกระบวนการ การชี้แจงของทีมที่เล็งนักวิจัยท้องถิ่น การจัดเวทีให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และจากบรรยากาศการทำงานของหน่วยราชการในทีมไม่ได้แสดงความมีอำนาจทางวิชาการเหนือชาวบ้าน แต่พร้อมรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านทำให้ทีมวิจัยจากภาคประชาชนมีความมั่นใจในตนเองที่จะเป็นทีมวิจัย มีการแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผนการปฏิบัติการร่วมกันอย่างมีความเป็นตัวของตัวเอง และต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงในระดับตำบลของตน

การเรียนรู้ที่ได้ก็คือ การสร้างบรรยากาศให้เกิดการมีส่วนร่วมของทีมวิจัยเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องดำเนินการตั้งแต่วันเริ่มต้นการวิจัยร่วมกัน การสร้างความรู้ความเข้าใจและปรับเปลี่ยนทัศนคติในการมองว่างานวิจัยเป็นเรื่องของนักวิชาการเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องดำเนินการเช่นเดียวกัน เช่นในการวิจัยครั้งนี้ ทีมวิจัยชาวบ้านที่เข้ามีส่วนร่วมงานวิจัยโดยไม่ได้อึดใจว่าเป็นเรื่องยากแต่ดำเนินการเพราะต้องการทราบคำตอบในกิจกรรมที่ต้องการศึกษาร่วมกันตั้งแต่การเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนสังคมแล้ว พบปัญหาจากชาวบ้านเองที่ว่าต้องเสียเวลากับการเข้าสอนของหน่วยงานราชการที่ลงพื้นที่

ชุมชน

ชุมชน 3 ตำบลที่ทำการศึกษามีความแตกต่างกัน ตำบลลาดใหญ่เป็นตำบลใหญ่มีหมู่บ้านมากถึง 12 หมู่บ้านเป็นตำบลที่ยังมีชีวิตแตกต่างกันหลายหมู่บ้าน คือ กลุ่มหมู่บ้านที่เป็นเขตเมืองเป็นหมู่บ้านจัดสรรเป็นเขตที่ตั้งของหน่วยงานราชการในตำบล ในบางหมู่บ้านทำอาชีพทำนาเกลือ ทำอาชีพทำน้ำตาลมะพร้าว ทำการเกษตร การมีส่วนร่วมของคนในตำบลทำได้ยาก การทำงานแบบบูรณาการของหน่วยงานราชการก็ยากเช่นเดียวกัน

ตำบลแควอ้อมเป็นตำบลขนาดกลางมี 8 หมู่บ้าน มีอาชีพการเกษตร สวนลิ้นจี่ สวนส้มโอ จึงรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่างๆ กันยากเพราะเกี่ยวกับอาชีพที่ต้องดูแลบำรุงรักษาและประชากรส่วนมากมีอายุถึงขั้นผู้สูงอายุ 50 ปีขึ้นไปมากกว่ากลุ่มอื่น การทำเวทีให้เกิดการรวมกลุ่มของผู้คนทำได้ยาก ที่มีกลุ่มอยู่เดิมก็มักไม่ค่อยมีกิจกรรมที่ทำด้วยกัน จึงเป็นตำบลที่ถนัดต้องการจะดำเนินการให้เกิดการรวมกลุ่มทำกิจกรรมผู้สูงอายุร่วมกัน โดยให้มีหน่วยงานภายนอกเข้าไปผลักดันให้เกิดการตื่นตัวของคนในตำบล เพราะหน่วยงานราชการในตำบลก็ต่างคนต่างทำงานตามหน้าที่ของคนที่ได้มีแผนจากหน่วยงานระดับจังหวัด

ตำบลจอมปลวกเป็นตำบลขนาดเล็กมี 6 หมู่บ้าน แต่มีความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มทำกิจกรรมของคนในตำบล ที่มีภาพความเข้มแข็งของกลุ่มอย่างเป็นรูปธรรมเช่น การก่อเกิดกลุ่มสวัสดิการออมวันละบาท ที่รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มได้รวดเร็วและเดินหน้าได้อย่างรวดเร็ว สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุที่มีกิจกรรมดำเนินการร่วมกันเป็นรูปธรรม เป็นกลุ่มตัวอย่างของจังหวัดที่มีผู้นำกลุ่มผู้สูงอายุที่มีวิสัยทัศน์ในการสร้างกิจกรรมของกลุ่มให้มีสีสัน สมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุมาจากทุกหมู่บ้านและตำบลข้างเคียงเข้ามาเป็นสมาชิกร่วมด้วย ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจว่าตำบลมีกลุ่มผู้สูงอายุ การมีส่วนร่วมของ อบต. อบค. ก็มีการจัดสรรงบประมาณให้กลุ่มผู้สูงอายุอยู่ในแผนของ อบต. เป็นประจำทุกปี แต่หน่วยงานราชการในตำบลก็ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนากลุ่มผู้สูงอายุโดยตรง ยกเว้นหน่วยงานสาธารณสุข แต่หน่วยงานราชการอาจมีกิจกรรมที่มีผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมด้วยได้เช่นการรวมกลุ่มอบรมอาชีพ ที่ กศน. จัด การเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนแม่บทชุมชนของพัฒนาชุมชน การอบรมทำปุ๋ย เพาะเห็ด การเกษตรเพราะผู้สูงอายุมีสมาชิกที่มีบทบาทในส่วนต่างๆ ในชุมชนมากกว่ากลุ่มอื่น

การเรียนรู้ที่ได้จากการวิจัย ทำให้ได้เห็นว่าหน่วยงานราชการไม่เกิดการบูรณาการ ไม่เกิดการวางแผนการทำงานร่วมกัน คือ การกำหนดกิจกรรม เป้าหมายและงบประมาณมาจากระดับส่วนกลางมากระดับจังหวัดจังหวัดก็มุ่งผลงานของแต่ละหน่วยงานตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในมาตรฐานผลงานที่กำหนดไว้แล้ว

หน่วยงานร่วมวิจัย

หน่วยงานที่เข้าร่วมเป็นทีมวิจัยกระบวนการเรียนรู้ที่หน่วยงานได้จากการวิจัยจะยังไม่มียุทธวิธีอะไรมากนัก เพราะการดำเนินการที่ปฏิบัติร่วมกันของนักวิจัยนั้นยังไม่ได้รายงานผลให้หน่วยงานต้นสังกัดได้ทราบ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ผลงานของหน่วยงานที่ได้จากตำบลพื้นที่ ประกอบกับหน่วยงานต้นสังกัดของทีมวิจัยก็ไม่ได้ติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ของทีมวิจัยอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะดำเนินการเพียงลำพังหน่วยงานหนึ่งงานใดไม่ได้ต้องมาจากการคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกัน ดังนั้นผลงานที่ได้ศึกษาในพื้นที่ทีมวิจัยจะต้องมีการนำเสนอหน่วยงานต้นสังกัด และควรมีการจัดประชุมพิจารณาข้อมูลและวางแผนการบูรณาการร่วมกัน ซึ่งที่สังเกตเห็นว่าการบูรณาการยังไม่เกิดเพราะทีมวิจัยที่มาจากกระทรวงเคียวก็นับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดและศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 59 มีกิจกรรมและเป้าหมายในพื้นที่ไม่ต่างกันแต่ก็มีสภาพต่างคนต่างทำ แม้แต่ในพื้นที่ตำบลวิจัยร่วมกันก็ยังไม่มีการนำข้อมูลแผนมาคุยกัน มาบูรณาการร่วมกัน ซึ่งเป็นงานที่ทีมวิจัยต้องมีข้อมูลการดำเนินงานแล้วนำเสนอหน่วยงานต้นสังกัดการวิจัยต่อไป

นอกจากนี้ยังมีบทเรียนสำคัญในมุมมองของ ดร.อุษา เทียนทอง หัวหน้าโครงการวิจัยที่มีต่อการบูรณาการหน่วยงานในการทำงานด้วยกันคือ เรื่องแรกเรื่องการจัดการเวลาของทีมวิจัยที่ต่างคนต่างมีงานประจำของตนเอง การนัดหมายการวิจัยร่วมกันจึงมีปัญหาตรงที่เวลาว่างที่จะประชุมวางแผนการลงปฏิบัติการ การสรุปผลงานที่ไม่ค่อยตรงกัน ทำให้ไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

เรื่องที่สองคือ บุคลากรที่หน่วยงานส่งมาเป็นทีมวิจัยก็มีการย้ายออกไปทำงานที่จังหวัดอื่นบ้าง ลาออกจากราชการบ้าง หรือบางคนก็ขอลาออกจากการเป็นทีมงานวิจัยเพราะมีงานรับผิดชอบมากขึ้น หน่วยงานของทีมวิจัยที่ได้ส่งบุคลากรมาแทนแต่ความเข้มข้นในการเป็นทีมที่เริ่มวางแผนมาด้วยกันปฏิบัติการด้วยกันมาตั้งแต่เริ่ม โครงการจะมีน้อยลงและต้องมีการเริ่มต้นเรียนรู้ใหม่และบุคคลที่มาร่วมงานใหม่ก็มีงานอื่นที่รับผิดชอบมากขึ้นเพราะต้องทำงานแทนบุคคลที่ลาออกหรือย้ายออกไปด้วย การทำงานวิจัยร่วมกันนี้จึงเหมือนเป็นงานที่ให้มีความสำคัญในลำดับน้อยๆ เพราะไม่ใช่งานตามแผนหลักของหน่วยงาน

เรื่องทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ในลักษณะบูรณาการนั้นเป็นไปได้ เพราะต่างคนต่างก็ต้องทำงานตามแผนของหน่วยงานตนเองก่อนเพราะระบบงบประมาณของต้นสังกัดแต่ละหน่วยงาน

ยังไม่บูรณาการกัน ผู้ปฏิบัติงานจึงต้องให้ความสำคัญในการรับผิดชอบของหน่วยงานตนเองเป็นหลักทำให้การลงปฏิบัติงานร่วมกัน ทำหน้าที่เก็บข้อมูลร่วมกัน การใช้ข้อมูลร่วมกันยังไม่สมบูรณ์

เรื่องที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือ ในเรื่องการบูรณาการนั้นต้องทำเป็นระบบต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ปรับเปลี่ยนโครงสร้างการทำงาน ปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการร่วมกัน แต่การวิจัยครั้งนี้หน่วยงานที่ตัดสินใจร่วมทำโครงการวิจัยร่วมกันมีผู้แทนของหน่วยงานเข้าร่วมการวิจัย มีการทำความเข้าใจในกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมร่วมกัน แต่เบื้องหลังของผู้แทนหน่วยงานนั้นๆ ที่ต้องมีการปฏิบัติงานในพื้นที่ตามบทบาทของหน่วยงาน ไม่ได้มีการทำความเข้าใจเรื่องนี้ด้วยกัน ผู้แทนที่มาร่วมการวิจัยอาจไม่สามารถนำหลักการ กระบวนการไปจัดการให้เกิดการปรับแผนการปฏิบัติงานในพื้นที่ร่วมกันได้ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิดในการทำงาน ในพื้นที่ร่วมกัน ของบุคลากรต้นสังกัดหน่วยงานเข้าร่วมจึงไม่มีการจัดการให้เกิดขึ้น ผู้แทนของหน่วยงานจึงมีลักษณะคล้ายๆ ทำงานร่วมกับทีมวิจัยจากหน่วยงานอื่นๆ ตามลำพังและเป็นงานสร้างการบูรณาการให้กับตำบลพื้นที่ศึกษาร่วมกัน

การมีส่วนร่วมทีมงานการวิจัยครั้งนี้จึงมีบทเรียนร่วมกันในการทำงานศึกษาข้อมูลสถานการณ์ภายในภายนอกของกลุ่มผู้สูงอายุ 3 ตำบล เรียนรู้การจัดการเวทีศึกษาข้อมูลร่วมกัน ศึกษาการสร้างการบูรณาการการพัฒนาของผู้สูงอายุร่วมกัน ซึ่งเมื่อมีการศึกษาข้อมูลการทำงานร่วมกันของกลุ่มผู้สูงอายุแล้ววิเคราะห์ห้วงองค์กรที่มีส่วนร่วมย้อนกลับไปถึงหน่วยงานทำให้เห็นความสำคัญของหน่วยงานที่จะเสริมให้กลุ่มผู้สูงอายุเข้มแข็งขึ้น ขั้นตอนต่อไปคือการพิจารณาบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ที่จะมาเติมให้กับงานผู้สูงอายุแล้ววางแผนร่วมกันแต่องานวิจัยครั้งนี้ยังไม่ถึงขั้นการย้อนกลับไปวางแผนของหน่วยงานร่วมกัน

5.2.2 ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการทำงานวิจัย

ความเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคล (ทีมวิจัย)

ทีมวิจัยที่เป็นภาคประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการมีส่วนร่วมการเอาใจใส่ให้ความสำคัญกับการทำงานวิจัย 1 คนที่เด่นชัด คือ นายอโนชา หลีสุวรรณ กำนันตำบลแควอ้อม ที่เข้ามามีส่วนร่วมการทำเวทีด้วยทุกครั้ง การเข้าใจกระบวนการสามารถให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นในการถอดบทเรียนได้ มีการเปลี่ยนแปลงตนเองอีกท่านหนึ่ง คือคุณธรมย์ จิรา น้อยประเสริฐ ได้เรียนรู้การทำบทบาทหน้าที่เป็นผู้ทำบัญชีของกลุ่มและการประสานงาน แต่ต่อมาได้ทำงานกับสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนจึงไม่เข้าร่วมกับทีมวิจัยทำให้ตัวแทนทีมวิจัยในตำบลลาดใหญ่ขาดไปและได้เชิญนายนคร เข้าร่วมกระบวนการแทนซึ่งในครั้งแรกที่เข้ามาก็ให้ความสนใจในการทำงานและเข้าร่วมเวทีการเรียนรู้ทุกพื้นที่ ทำให้เกิดการพัฒนาความคิดในเรื่องการดำเนินงานกลุ่มผู้สูงอายุที่ตำบลลาดใหญ่ที่ยังมีจุดอ่อนเมื่อเปรียบเทียบกับตำบลจอมปลวกและมีการประสานงานให้เกิดการทำเวทีที่ลาดใหญ่ครั้งที่ 1

นายสำรวย อมรสันต์ ทีมวิจัยตำบลจอมปลวกในระยะแรกให้ความสำคัญกับการเป็นทีมงานมาร่วมประชุมร่วมวางแผนร่วมเตรียมการจนได้แผนการดำเนินการร่วมกัน แต่ในขั้นตอนการทำเวทีเก็บข้อมูลระดับพื้นที่ติดภารกิจของตำบลทุกครั้งจึงไม่ได้เข้าร่วมด้วย ทีมวิจัยได้เชิญประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลจอมปลวกเข้าร่วมเป็นทีมวิจัยด้วย แต่เมื่อนายสำรวย อมรสันต์ ไม่ติดภารกิจหรือรู้แผนล่วงหน้าแล้วเข้าร่วมทีมเวทีเก็บข้อมูลด้วยก็จะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงความคิดเรื่องการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในเรื่องการทำแผนของตำบล การสนับสนุนกิจกรรมของผู้สูงอายุ การแสดงออกถึงการต้องการเห็นกลุ่มผู้สูงอายุของตำบลลาดใหญ่ ตำบลแควอ้อม มีกลุ่มผู้สูงอายุที่เข้มแข็งในระยะหลังของการวิจัยได้เข้าร่วมเวทีการเรียนรู้มากยิ่งขึ้นให้เวลา และทำหน้าที่ประสานคนในตำบลให้เข้าร่วมประชุมที่ตำบลจอมปลวกในเวทีต่างๆ

ทีมงานหน่วยงาน ในระยะแรกทีมวิจัยจากพัฒนาชุมชน นางสาวอรจิรา ชมพูทอง ให้ความสนใจในการเรียนรู้ การวิจัยแบบมีส่วนร่วมจัดสรรเวลาให้สามารถลงพื้นที่ร่วมเวทีเก็บข้อมูลการประชุมร่วมกันของทีมวิจัยเพราะต้องการ เรียนรู้การทำงานในพื้นที่ แต่ไม่นานก็ย้ายไปปฏิบัติราชการที่อื่น หน่วยงานพัฒนาชุมชนมอบหมายให้มีบุคลากรมาร่วม ทีมด้วย ซึ่งก็ให้ความสนใจและเข้าร่วมเวทีการเก็บข้อมูลในพื้นที่ที่ตำบลลาดใหญ่ ตำบลจอมปลวกและการประชุมของ ทีมวิจัย

ทีมวิจัยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในปีแรกเข้าร่วมเป็นทีมวิจัย 3 คน เป็นทีมที่ทำหน้าที่ เลขานุการของโครงการวิจัย และในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการทำให้ทีมวิจัยจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์ได้เรียนรู้การทำเวทีในพื้นที่การเก็บข้อมูลการบันทึกข้อมูล การจัดการเรื่องการเงิน การประสานทีมวิจัย ประชุมร่วมกัน แต่ในปี 2554 ทีมวิจัยจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเกษียณอายุราชการ ก่อนกำหนด 1 คน ย้ายไปปฏิบัติราชการจังหวัดอื่น 1 คน จึงเหลือทีมอีก 1 คน แต่มีภาระงานของหน่วยงานมาก มี ข้าราชการมาร่วมเป็นทีมวิจัย 1 คน เป็นข้าราชการที่ย้ายมาใหม่จึงทำให้ช่วงระยะเวลาเปลี่ยนทีมต้องมีการสร้างการเรียนรู้ ร่วมกันแต่นักวิจัยก็ได้พัฒนาตนเองจนมีความเข้าใจในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ในส่วนของศูนย์ พัฒนาสังคมหน่วยที่ 59 ระยะแรกมีทีมวิจัยเข้าร่วมด้วย 3 คน เข้ามามีส่วนร่วมต่อเนื่อง 2 คน ทีมวิจัย 1 คน ขอลาออก จากทีมวิจัยผู้เข้าร่วมเวทีได้เรียนรู้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมการทำงานร่วมกันได้เรียนรู้การจัดเวทีในพื้นที่ ทำ หน้าที่การเป็นผู้ช่วยในเวทีการเรียนรู้ทำให้เกิดการทำงานเป็นทีม

หน่วยงานจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีภาระกิจงานในหน้าที่งานของเขตพื้นที่มาก เข้าร่วมเวทีได้ไม่ทุก เวที แต่บางเวทีส่งบุคลากรมาร่วมด้วยได้มาเรียนรู้กระบวนการทำงานร่วมกันของทีมวิจัย การได้ร่วมเสนอความคิดเห็น การสรุปความคิดร่วมกันเกิดความพึงพอใจในกระบวนการทำงานร่วมกัน แต่ก็เข้าร่วมเวทีได้เพียง 2 ครั้งก็ติดภาระงาน ของเขตพื้นที่ไม่สามารถเข้าร่วมได้ ในช่วงเวลาของทีมวิจัยที่เข้าร่วมได้เสนอความคิดเห็นจากประสบการณ์ทำให้เกิดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกระบวนการวิจัย การมีบทบาทช่วยเหลือทีมวิจัยในเรื่องการสร้างเครื่องมือการประเมินผล ทำให้ทีม วิจัยมีบทบาทหน้าที่ตามความถนัดตามความสามารถหน่วยงานเขตพื้นที่การศึกษาเข้าร่วมประชุมร่วมวางแผนในช่วง ของการเตรียมการลงพื้นที่เก็บข้อมูลและร่วมเวทีเก็บข้อมูลที่ตำบลลาดใหญ่เพียงตำบลเดียว หลังจากนั้นไม่ได้เข้าร่วม เรียนรู้กระบวนการวิจัยเลย จึงจะต้องมีการทบทวนทำความเข้าใจในการทำหน้าที่เป็นทีมวิจัยต่อไป ซึ่งก็ทำให้ได้ บทเรียนในการทำงานเป็นทีมของหน่วยงานราชการที่มีกิจกรรมในพื้นที่เดียวกัน

ความเปลี่ยนแปลงของทีมวิจัย

การเปลี่ยนแปลงของทีมวิจัยในด้านการมีส่วนร่วมไม่มีพัฒนาการของการทำงานที่ดีขึ้น เพราะในระยะแรกจะ เข้าร่วมประชุมวางแผนกันเกือบครบทุกคน แต่เมื่อจัดเวทีเรียนรู้ข้อมูลชุมชน กลับไม่ได้รับการเข้ามามีส่วนร่วมจาก หน่วยงาน กศน. และเขตพื้นที่การศึกษา เพียงเพราะมีงานในหน้าที่และมีงานเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ ทีมวิจัยที่ร่วม ดำเนินงานเป็นประจำทุกครั้ง คือ ทีมวิจัยจากพื้นที่ คร. อุษา เทียนทอง ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 59 และสำนักงาน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

ความเปลี่ยนแปลงของชุมชน

ชุมชนลาดใหญ่เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการที่แต่ละกลุ่มเคยดำเนินการเฉพาะกลุ่มของตน แต่เมื่อมีเวทีเรียนรู้ ในตำบล นำแกนนำของแต่ละกลุ่มได้มาพบกันได้มาแลกเปลี่ยนกิจกรรมที่ดำเนินการ การได้รับฟังข้อมูลกิจกรรมของ ตำบลจอมปลวก การรับฟังข้อมูลจากทีมวิจัยทำให้เกิดความต้องการ ให้กลุ่มเกิดการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมให้หลากหลายมี ระบบการจัดการที่ดีมีผู้นำที่วางแผนเขียนโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ ที่จะให้กลุ่มมี กิจกรรมอย่างต่อเนื่องได้เสนอความต้องการให้มีการประชุมกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอยู่ในตำบลร่วมกันเพื่อร่วมกันแสดงความ

คิดเห็นว่าจะตั้งชมรมผู้สูงอายุระดับตำบลขึ้นเป็นศูนย์รวมกิจกรรมของตำบลมีสมาชิกมาจากทุกหมู่บ้านทุกกลุ่มที่มีอยู่ แต่กลุ่มนี้เกิดขึ้นแล้วก็ดำเนินการต่อไป ชมรมระดับตำบลจะมีการประชุมร่วมกันทุกเดือนมีกิจกรรมร่วมกันอาจมีการจัดตั้งกองทุนของชมรมมีการกำหนดระเบียบข้อปฏิบัติของชมรม

5.2.3 กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างทีมวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนงานวิจัย

ทีมวิจัย (ตัวบุคคล)

บุคคลที่เป็นทีมวิจัยที่ร่วมทีมกันเป็นประจำคือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 59 สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ทีมวิจัย 3 ตำบล จะมีการทำงานร่วมกันตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติการในเวที เมื่อจบเวทีจะมีการถอดบทเรียนร่วมกันทุกครั้ง การทำงานของทีมนี้สามารถทำหน้าที่เป็นวิทยากรให้การเรียนรู้แทนกันได้ เช่น อาจารย์ คร.อุษา เทียนทอง มักจะทำหน้าที่เป็นวิทยากรกระบวนการจะตั้งประเด็นให้บุคคลในทีมได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ เช่น ทีมวิจัยจากตำบลจอมปลวกจะเป็นวิทยากรให้ การเรียนรู้ในเรื่องการทำงานของกลุ่มผู้สูงอายุ การหาแหล่งงบประมาณ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดทำหน้าที่บันทึกการประชุม ประสานเชิญบุคคลตามเป้าหมายเข้าร่วมประชุมเป็นการสร้างทีมงานที่ไม่ได้มาจากการสั่งการของหน่วยงานต้นสังกัดแต่มาจากกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ทำให้ทีมงานที่ทำงานร่วมกันเป็นลักษณะการมีอิสระในการคิดวางแผน การปรับแผน การนัดหมาย

ชุมชน

ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 3 ตำบล โดยมีทีมวิจัยระดับตำบลทำหน้าที่ในพื้นที่คือ ทีมวิจัยตำบลลาดใหญ่ใช้วิธีการสร้างทีมของคนที่มาจากกลุ่มผู้สูงอายุที่ตนเองดำเนินการอยู่มาร่วมเป็นทีมไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับตำบลอื่นๆ แล้วกลับมาถ่ายทอดยังกลุ่มของคนและมีส่วนร่วมกับทีมวิจัยช่วยบันทึกการพูดคุยในเวทีร่วมวางแผนการปฏิบัติงานในพื้นที่ การประสานคนในตำบล การนำเสนอข้อมูลในตำบลของคน

ตำบลแควอ้อมแกนนำของตำบลเข้ามามีส่วนร่วมกับท่าน ซึ่งเป็ทีมวิจัยในการวางแผนการจัดเวที การเลือกสถานที่ การคิดค้ออาหาร การเชิญคนในตำบลเข้าร่วมประชุม ในกระบวนการเวทีผู้เข้าร่วมเวทีที่มาจากชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการจัดเวทีครั้งต่อไปมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการการจัดกิจกรรมในตำบล การเปลี่ยนแปลงในกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนมีมากขึ้นจากเดิม

ตำบลจอมปลวกมีภาพการมีส่วนร่วมของคนในกลุ่มผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข นายก อบต. ประธานชมรมผู้สูงอายุที่มีการทำกิจกรรมด้วยกันอย่างต่อเนื่องสังเกตได้จาก อบต. มีแผนการสนับสนุนชมรมผู้สูงอายุทุกปีต่อเนื่องกัน และเมื่อตำบลต้องจัดเวทีจะมีความพร้อมเพียงในการดำเนินงาน มีการทำตามหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบทุกเวทีที่ดำเนินการทั้งสถานที่ เวที อาหารว่าง อาหารกลางวัน หรือบางทีจัดคอนเสิร์ตก็มีอาหารเย็น และมีสมาชิกเข้าร่วมการแสดงความคิดเห็นให้ข้อมูลทุกเวที และผู้นำชุมชนเริ่มมีความไว้วางใจทีมวิจัยพูดคุยวางแผนการจัดเวทีร่วมกับทีม เช่น ตำบลลาดใหญ่ได้ปรึกษาการทำงานกับทีมวิจัยอย่างต่อเนื่อง

หน่วยงาน

ยังขาดการมีส่วนร่วม แต่ก็อนุญาตให้บุคคลกรในสังกัดมาเข้าร่วมการวิจัย นอกจากบางหน่วยงานไม่เข้าร่วมเวทีเพราะภาระหน้าที่ในงานต้นสังกัด มากกว่าที่หัวหน้าจะไม่อนุญาต

5.3 ปัญหาการวิจัย

1. เวลาของทีมวิจัย มักว่างตรงกันได้ยาก เพราะยังทำงานหลักของหน่วยงานอยู่และบางครั้งกำหนดการร่วมกันแล้ว แต่ปรากฏว่ามีงานด่วนงานสำคัญเข้ามาจึงต้องเลื่อนการนัดหมายออกไป ในกรณีบางเวทีดำเนินการแทน

ไม่ได้แค่บางเวทีที่มีผู้ดำเนินการแทนได้ เช่นเวทีที่ตำบลลาดใหญ่ครั้งที่ 2 ประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลจอมปลวกไม่สามารถแลกเปลี่ยนได้ก็มีตัวแทนจากชมรมมาแลกเปลี่ยน

2. เวลาของคนในชุมชน บางครั้งเมื่อนัดหมายแล้วปรากฏว่าคนในชุมชนมีงานในชุมชนมาก ก็ไม่สามารถเข้าร่วมเวทีเก็บข้อมูลได้ เช่น การจัดเวทีที่ลาดใหญ่ครั้งที่ 1 กลุ่มเป้าหมายบางกลุ่มไม่สามารถเข้าร่วมเวทีได้เพราะติดการไปทัศนศึกษากับ อบต. ทำให้ข้อมูลบางส่วนไม่ได้จากเวทีการเก็บข้อมูลหรือผู้นำทางกลุ่มไม่ได้เรียนรู้จากตำบลตัวอย่าง

3. การมีส่วนร่วมของทีมวิจัย ในเรื่องกระบวนการการลงพื้นที่เก็บข้อมูล จะขาดทีมวิจัยหลายคนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมด้วย ถึงแม้จะมีหนังสือเชิญก็ไม่แจ้งให้ทราบว่าจะไปได้หรือไม่ หรือมีสาเหตุใด ทำให้ทีมวิจัยไม่ได้เรียนรู้ร่วมกัน วางแผนกิจกรรม ถอดบทเรียนร่วมกัน และทีมวิจัยบางคนยังไม่เข้าใจการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จึงคิดว่าไม่ได้อะไรจากการมาร่วมเวที

4. ปัญหาสำคัญอยู่ที่การเปลี่ยนตัวของคนที่มาทำงาน เป็นปัญหาสำคัญมาก คนที่มารับงานแทนคนเก่าก็มาทำงานโดยขาดความเข้าใจ สุดท้ายปัญหาสำคัญที่สุดอยู่ที่ คน แต่ในระดับชุมชนพร้อมจะก้าวหน้าแต่พอทีมงานขาดการบูรณาการ ขาดการลงพื้นที่ ชุมชนจึงซบเซา ไม่สามารถขับเคลื่อนงานต่อไปได้

5.4 ข้อเสนอแนะต่อชุมชน นโยบาย และการวิจัยในอนาคต

ทีมวิจัย (ตัวบุคคล)

ตัวบุคคลทีมวิจัยที่จะทำหน้าที่วิทยากรกระบวนการยังไม่ค่อยมั่นใจในการทำหน้าที่ ต้องมีการพัฒนาการเป็นวิทยากรกระบวนการให้ทีมวิจัยได้เรียนรู้และปฏิบัติการ ถ้าได้ปฏิบัติการบ่อยๆ ก็จะเกิดทักษะในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะทีมวิจัยที่อยู่ในตำบล ซึ่งการฝึกอบรมอาจมีผลทำให้ผู้นำระดับตำบลได้ให้บทบาทกับสมาชิกในกลุ่มในการทำหน้าที่วิทยากรกระบวนการในเวทีได้

ทีมวิจัยยังต้องฝึกการจับประเด็น การบันทึกข้อมูลอย่างรวดเร็ว เพื่อสะท้อนข้อมูลการพูดคุยให้คนในชุมชนที่เข้าร่วมได้รับฟังพร้อมๆ กัน

ชุมชน

ชุมชนที่มาร่วมเพราะเริ่มเห็นประโยชน์จากการมีกลุ่มผู้สูงอายุ แต่ประโยชน์ที่ได้นี้ไม่ได้พูดถึงเรื่องการรับเงินเบี้ยยังชีพ การรับของแจก แต่จะพูดถึงการทำกิจกรรมกลุ่มผู้สูงอายุที่มาร่วมกันเป็นประจำ ที่มาจากการมีเวทีให้ความคิดในเรื่องคุณค่าของผู้สูงอายุในชุมชน การเห็นตัวอย่างชมรมที่มีการมีส่วนร่วมแล้วชมรมเข้มแข็งอย่างไรจึงต้องการจะเป็นเช่นนั้นบ้าง

ชุมชนตำบลแควอ้อม การเข้าร่วมกระบวนการครั้งแรกได้ฟังตัวอย่างจากตำบลจอมปลวกรู้สึกว่าการมีกลุ่มผู้สูงอายุของตนเองจะมีอิสระในการคิดกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุที่แควอ้อม การสนับสนุนของ อบต. ก็สนับสนุนให้กับคนในตำบลโดยตรง การจัดเวทีพูดคุยเช่นนี้เป็นการเปิดกระบวนการคิดให้กับคนในเวทีที่มาร่วม ควรมีการฝึกให้ผู้นำของชุมชนมีความสามารถในการจัดเวทีชาวบ้านที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างที่ได้รับฟังซึ่งกันและกัน จะทำให้คนในชุมชนได้มีทักษะในการคิดมากขึ้น

ตำบลจอมปลวกมีกระบวนการทำงานร่วมกัน ซึ่งผลที่เกิดขึ้นปัจจัยสำคัญมาจากประธานชมรมที่เป็นนักคตินักปฏิบัติ แต่ถ้าจัดให้มีกระบวนการคิด การตัดสินใจร่วมกันของกรรมการเพิ่มมากขึ้น ที่ตำบลจอมปลวกจะมีการสร้างผู้นำจากกระบวนการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นอย่างมีคุณภาพ

หน่วยงาน

ยังขาดความสนใจในกระบวนการที่ทีมวิจัยดำเนินการ แต่ให้การสนับสนุนในเชิงการอนุญาตให้นักวิชาการเข้าร่วมเป็นทีมวิจัย ในการปฏิบัติร่วมกันถ้าไม่มีเรื่องด่วนก็จะอนุญาตให้มาร่วมศึกษาวิจัยได้ สาเหตุที่หน่วยงานยังไม่ให้ความสนใจมากนักน่าจะมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการขาดข้อมูลการดำเนินงานในพื้นที่ของทีมวิจัยเพราะไม่ได้มีการนำเสนอข้อมูลการดำเนินงานแต่ละเวทีให้หน่วยงานได้รับทราบเป็นระยะๆ ซึ่งทีมวิจัยต้องปรับปรุงแก้ไขแม้กระทั่งเรื่องที่บุคลากรในหน่วยงานไม่ออกมาร่วมปฏิบัติงานในเวทีต่างๆ ร่วมกันก็ควรได้มีการสอบถามและขอให้แสดงเจตจำนงในการเป็นทีมวิจัยต่อเนื่องหรือไม่เพื่อให้หน่วยงานได้พัฒนา จึงควรสร้างความเข้าใจทีมงานของแต่ละหน่วยงานที่มีการโยกย้ายให้เข้าใจและเห็นความสำคัญมาเข้าร่วมงานอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการทำงานกับหน่วยงานต่างๆ ในอนาคต ต้องมีการพูดคุยและประชุมกันให้มากกว่านี้ ต้องมีการประชุมตั้งแต่ในระดับผู้บริหารหน่วยงาน งบประมาณ และวางเป้าหมายยุทธศาสตร์ต่างๆ ร่วมกัน เพื่อที่จะสามารถทำงานร่วมกันได้ รวมทั้งแต่ละหน่วยงานต้องสร้างทีมงานสำรองไว้เพื่อให้สามารถทำงานทดแทนอย่างเข้าใจงานกันได้ต่อเนื่อง งานบูรณาการจึงจะเกิดขึ้นได้

ทีมพี่เลี้ยง

ทีมพี่เลี้ยงให้ความเอาใจใส่การทำงาน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการการวางแผนการดำเนินงานสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัยท้องถิ่น ให้ความเข้าใจในการจัดทำเอกสารหลักฐานการทำงาน การเงิน การทำบัญชี การเข้าร่วมชี้แจงกระบวนการวิจัยในพื้นที่ ทำให้คนในชุมชนเข้าใจเรื่องวิจัยว่าเป็นเรื่องที่ชาวบ้านก็ทำได้ไม่ใช่เรื่องเฉพาะของนักวิชาการเท่านั้น การมีพี่เลี้ยงช่วยลงพื้นที่ในเวทีทำให้คณะทีมวิจัยมีความรู้สึกมีเพื่อนในการทำงาน มีที่ปรึกษาไม่โดดเดี่ยวในการทำงาน แต่ปัญหา คือ เวลาในการทำงานของนักวิจัยที่ไม่ค่อยจะว่างตรงกันและเวลาก็ยังไม่ตรงกับเวลาของชุมชน จึงต้องมีการวางแผนล่วงหน้าร่วมกันแล้วพยายามหลีกเลี่ยงการนัดหมายที่จะมาตรงกับวันนัดหมาย ซึ่งในระยะหลังเริ่มดำเนินการ ได้ต่อเนื่องตามแผนที่กำหนดโดยมีทีมพี่เลี้ยงลงพื้นที่ร่วมด้วย นับว่าการทำงานร่วมกับพี่เลี้ยงในลักษณะนี้ดีมาก ให้อิสระในการทำงาน ไม่ได้มากำหนดว่าต้องทำอะไร ไม่บังคับ ถึงเวลาก็เข้ามาช่วยเหลือ ถ้ามีเงื่อนไขต่างๆ มาก ก็อาจทำให้กดดันและทำให้ไม่เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน การทำงานร่วมกันแบบนี้ ทำให้เกิดความรับผิดชอบ หากมีหน่วยงานเข้ามาเป็นพี่เลี้ยงมาให้คำปรึกษาและมาร่วมแลกเปลี่ยนกันเป็นสิ่งที่ดี จึงควรส่งเสริมให้ทีมวิจัยที่มาจากหน่วยงานต่างๆ มีจิตมุ่งมั่นมาเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเหมือนอย่างชาวบ้าน จะช่วยสร้างแรงบันดาลใจระหว่างหน่วยงานกับชาวบ้านในทางที่ดีต่อไป

ภาคผนวก

โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม มี
ภาคผนวก ดังนี้

- ก. สรุปรายงานการประชุม
- ข. ภาพกิจกรรมของโครงการ

ก. สรุปรายงานการประชุม

สรุปรายงานการประชุมที่มววิจัย

โครงการ “การสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม”

วันที่ 15 ตุลาคม 2552 เวลา 15.00 – 16.45 น.

ณ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสงคราม

ผู้เข้าประชุม

1. นางสาวอุษา	เทียบทอง	หัวหน้าโครงการ
2. นางสาวอรจิรา	ชมพู่ทอง	ทีมวิจัย
3. นายเจริญศักดิ์	เกียรติสกุลเดชา	ทีมวิจัย
4. นางสาวจอมเทียน	พวงคอก	ทีมวิจัย
5. นางสาวสุติมา	เพ็ญพุ่ม	ทีมวิจัย
6. นายธนภูมิ	สุขเกษม	ทีมวิจัย
7. นายชัยฉัตร	แมนเมฆ	ทีมวิจัย
8. นายอโนชา	หิสุวรรณ	ทีมวิจัย
9. นางสาวกนกพร	บรรจงแสง	ทีมวิจัย
10. นางรมย์ธีรา	น้อยประเสริฐ	ทีมวิจัย
11. นายชินนวัฒน์	มณีศรีขำ	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
12. นายบงการณ	แก้วชุม	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
13. นายเอกชัย	อังกาบ	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม

เริ่มประชุม เวลา 15.00 น.

ประเด็นการประชุม

1. การชี้แจงการดำเนินโครงการ

นายชินนวัฒน์ มณีศรีขำ ผู้ประสานงานศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามได้กล่าวชี้แจงว่า โครงการ “การสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้อนุมัติงบประมาณในวงเงิน 197,850 บาท (หนึ่งแสนเก้าหมื่นเจ็ดพันแปดร้อยห้าสิบบาท) ให้ดำเนินการในช่วงเวลาดังแต่วันที่ 1 กันยายน 2552 เป็นเวลา 20 เดือนแต่ขณะนี้ได้ล่วงเลยเวลาไปประมาณเดือนเศษ จึงต้องวางแผนดำเนินการให้ไปตามแผนที่กำหนด อย่างไรก็ตามสามารถขยายเวลาได้อีก 6 เดือนหากมีความจำเป็น

โครงการนี้ได้เสนอขอรับการสนับสนุนจาก สกว. เป็นเงินประมาณ 300,000 บาท แต่ สกว. พิจารณาว่างบประมาณในส่วนจัดกิจกรรมกับผู้สูงอายุซึ่งมาจากหน่วยงานภาคี จึงได้อนุมัติงบประมาณ 197,850 บาท ดังกล่าวข้างต้นของพื้นที่เป้าหมาย / ดำเนินงาน ได้แก่

1. ตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมืองสมุทรสงคราม
2. ตำบลแควอ้อม อำเภออัมพวา
3. ตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที

ในการนี้ได้ปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์และประเด็นคำถามบ้างเล็กน้อย และ โอนเงินงวดที่ 1 ให้แล้วเป็นเงิน 79,100 บาท ส่วนงวดที่ 2 จำนวน 89,750 บาท และงวดที่ 3 จำนวน 29,000 บาท จะโอนให้เมื่อมีการรายงานผลการเป็นงวดๆ ไป

-ด้านการบริหารการเงินการบัญชี เน้นความสะดวกของนักวิจัย โดยกำหนดข้อปฏิบัติ ดังนี้

- กำหนดให้ส่งเอกสารงวดที่ 5 ของเดือน (เอกสารแนบท้าย)
- การเบิกเงินจากบัญชีแต่หากเกินกว่า 1,000 บาท ให้ใช้ใบสำคัญรับเงินตามแบบที่ สกว. กำหนด (เอกสารแนบท้าย) พร้อมขอสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนจากผู้ขาย

-การประชุมหรือจัดทำเวที ในสำคัญการเบิกจ่าย ให้มี

- รายชื่อ /ลายมือชื่อ ผู้เข้าร่วมประชุม / จัดทำเวที
- รายงานการประชุม หรือ เนื้อหาสรุปจากการทำเวที

ในที่นี้ที่ประชุมกำหนดให้นางรมย์ธิดา น้อยประเสริฐ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ ด้านการเงินและบัญชีโครงการฯ ในเบื้องต้น

2.ข้อพิจารณา

-โครงการวิจัยมุ่งหวังที่จะศึกษาวิธีการ การจัดกิจกรรมของภาคี การพิจารณาการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการบูรณาการและรูปแบบกิจกรรมและกิจกรรมทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขซึ่งอาจพบวิธีการที่ทำให้เกิดผลสำเร็จหรือพบข้อที่เป็นปัญหาอุปสรรคที่ทำให้ไม่เกิดผลสำเร็จก็ได้ (ไม่ได้มุ่งหวังผลสำเร็จที่ผู้สูงอายุจะต้องมีความสุข) ความสำคัญที่อยู่ในข้อค้นพบ

-ทุกวันเสาร์สุดท้ายของเดือน ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม กำหนดจัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนความรู้นักวิจัยจากโครงการต่างๆ จึงขอเชิญชวนนักวิจัยเข้าร่วมในเวทีนี้ด้วยในเดือนตุลาคมนี้ กำหนดจัดประชุมวันที่ 24 ตุลาคม 2552 ณ อบต.แหลมใหญ่ อำเภอเมืองสมุทรสงคราม

3. นัดหมาย

กำหนดการประชุมครั้งต่อไป ในวันที่ 30 ตุลาคม เวลา 13.00 น. ห้องประชุมสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสงคราม โดยขอให้มารับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน เวลา 12.00 น. ก่อนประชุมต่อไป

ปิดการประชุม เวลา 16.45 น.

นายเจริญศักดิ์ เกียรติสกุลเดชา
นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ
ผู้บันทึกรายงานการประชุม

สรุปรายงานการประชุมทีมวิจัย
โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม
วันที่ 30 ตุลาคม 2552 เวลา 12.00 – 16.00 น.
ณ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสงคราม

ผู้เข้าประชุม

1. นางอุษา	เทียนทอง	หัวหน้าโครงการ
2. นายเจริญศักดิ์	เกียรติสกุลเดชา	ทีมวิจัย
3. นางสาวจอมเทียน	พวงคอก	ทีมวิจัย
4. นางสาวชุติมา	เพ็ญพุ่ม	ทีมวิจัย
5. นายธนภูมิ	สุขเกษม	ทีมวิจัย
6. นายอุทิศ	ปฐมสกุลชัย	ทีมวิจัย
7. นายอโนชา	หลีสวรรณ	ทีมวิจัย
8. นางสาวแก้วใจ	จิเจริญ	ทีมวิจัย
9. นายพนม	ศรีกำเนิด	ทีมวิจัย
10. นายชิษณุวัฒน์	มณีศรีขำ	ผู้ประสาน ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
11. นายบงการณ	แก้วชุม	ผู้ประสาน ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
12. นายเอกชัย	อังกาบ	ผู้ประสาน ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
13. นางสาวสุรินทร์	ภู่นาค	ผู้ประสาน ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม

เริ่มประชุม เวลา 12.00 น.

ประเด็นการประชุม

1. การชี้แจงการดำเนินงานวิจัย นายชิษณุวัฒน์ มณีศรีขำ ผู้ประสาน ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม ได้กล่าวชี้แจงว่า
 - คณะทีมวิจัยสามารถเพิ่มสมาชิกในทีมวิจัยได้ หากทำให้งานวิจัยเกิดประสิทธิภาพและเกิดความสมบูรณ์มากขึ้น โดยสามารถทำหน้าที่แข่งไปยังกองทุนสนับสนุนการวิจัย
 - การดำเนินงานวิจัยควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง เกิดความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการทำงาน
 - การดำเนินงานวิจัยจะทำให้เกิดความรู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาคีต่างๆ
2. การสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในการดำเนินการวิจัย โครงการ “การสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม” ดังนี้

คณะทีมวิจัยได้ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อหัวข้อ “การสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม ” ดังนี้

 - เป็นการเรียนรู้การทำงานร่วมกันของหน่วยงาน และการหาวิธีการทำงานร่วมกันในเรื่องผู้สูงอายุ
 - เป็นการค้นหากิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ และกิจกรรมที่ทำให้ผู้สูงอายุมีความสุข
 - เป็นการเรียนรู้การทำงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และเรียนรู้กิจกรรมของผู้สูงอายุ

- เป็นการเรียนรู้การสร้างสังคมร่วมกันในหลายๆวัย
- เป็นการค้นหาการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ให้มีจุดศูนย์กลางการทำงานเดียวกันหากต้องดำเนินการในพื้นที่เป้าหมายเหมือนกัน

เป้าหมายของการดำเนินการวิจัย

1. ผู้สูงอายุสามารถบอกได้ว่าต้องการอะไร
2. คนในชุมชนขับเคลื่อนกิจกรรมผู้สูงอายุได้
3. พื้นที่เป้าหมายสามารถจัดทำปฏิทินกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุได้
4. กิจกรรมทำให้ผู้สูงอายุมีศักยภาพ
5. แผนการดำเนินการจัดทำเวทีเรียนรู้และสร้างความเข้าใจให้กับแกนนำตำบล

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

- สอบถามความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุว่าต้องการอะไร
- สถานการณ์ผู้สูงอายุในตำบล
- ชี้แจงแกนนำในเรื่องที่จะวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย : แกนนำในตำบล องค์การบริหารส่วน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัคร โรงเรียน สถานีนอนามัย ประธานชมรมผู้สูงอายุ วัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม กศน.

สถานที่ : ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลลาดใหญ่ วันที่ 5 พฤศจิกายน 2552 เวลา 13.00 น.

วิธีการ

1. จัดเตรียมสถานที่ประชุมโดยจัดโต๊ะเก้าอี้ในรูปแบบตัวยู
2. จัดเตรียมอาหารว่างและเครื่องดื่มสำหรับผู้เข้าร่วมประชุมและทีมงานวิจัย
3. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ประกอบการประชุม
4. ติดต่อประสานงานกับบุคคลต่างๆ ที่เชิญเข้าร่วมประชุม
5. ชี้แจงวัตถุประสงค์การดำเนินงานให้ผู้เข้าร่วมการประชุมได้รับทราบ
6. กำหนดประเด็นสำคัญให้ผู้ร่วมเข้าประชุมได้ระดมและแสดงความคิดเห็น
7. สรุปและตอบข้อซักถาม
8. ถอดบทเรียน “ การจัดเวทีการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจให้กับแกนนำตำบล ”

งบประมาณดำเนินการ : เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ประกอบการประชุม ,ค่าใช้จ่ายในการจัดซื้ออาหารว่างและเครื่องดื่มและค่าพาหนะเดินทางสำหรับทีมวิจัย

ปิดประชุม เวลา 16.00 น.

นางสาวจอมเทียน พวงคอก
นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
ผู้บันทึกรายงานการประชุม

สรุปรายงานการประชุม
โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม
วันที่ 5 พฤศจิกายน 2552
ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

กิจกรรมที่ 1 - กิจกรรมแนะนำตัวของผู้เข้าร่วมประชุม

กิจกรรมที่ 2 - แบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม เพื่อทำกิจกรรม

ประเด็นที่ 1 ถ้าพูดถึงผู้สูงอายุคิดถึงอะไร

- พ่อ แม่
- คนแก่
- สุขภาพความเป็นอยู่
- เบี้ยยังชีพ
- ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป
- สุขภาพจิตใจ
- บ้านพักคนชรา
- ท่านจะเจ็บไข้ได้ป่วยหรือเปล่า
- ท่านมีลูกหลานดูแลไหม
- ท่านมีเงินใช้ไหม
- ท่านมีชมรมสมาชิกอะไรบ้าง
- พาผู้สูงอายุไปพักผ่อน
- สวัสดิการ
- อบค. ดูแล

ประเด็นที่ 2 ขณะนี้ชมรมมีกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุอะไรบ้าง หน่วยงานไหนจัด

- ส่งเสริมกิจกรรมผู้สูงอายุ
- ส่งเสริมชมรมผู้สูงอายุในหมู่บ้าน
- สนับสนุนงบประมาณ
- แจกถุงยังชีพ / เครื่องอุปโภคบริโภค
- ดูแลความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ
- ตรวจสุขภาพ / เชื่อมบ้านผู้สูงอายุทุกเดือน
- ส่งเสริมการดูแลสุขภาพ
- ศึกษาดูงาน / ทักษะศึกษา
- สนับสนุนช่วยเหลือผู้สูงอายุที่พิการ
- ส่งผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานอื่นๆ รวมทั้งกิจกรรมประเพณีพื้นบ้าน
- จัดวิทยากรให้ความรู้
- จัดการแข่งขันกีฬาเชื่อมความสัมพันธ์ของผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน
- จัดงานวันผู้สูงอายุในวันสงกรานต์

- จัดกิจกรรมผู้สูงอายุในวันปีใหม่
- จัดกิจกรรมร้องเพลง สวดมนต์
- กิจกรรมที่ชักชวนผู้สูงอายุเข้าร่วมชมรม

สรุป

- การสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนผู้สูงอายุมีการทำงานร่วมกัน

- ผู้นำชุมชนคิดกิจกรรมร่วมกัน
- จะนำไปสู่ความสุข ได้อย่างไร (ยั่งยืน)
- นำไปสู่กิจกรรมผู้สูงอายุที่ชมรมจัดขึ้น (มีหน่วยงานไหน กิจกรรมอะไร)
- ส่วนใหญ่มีกิจกรรมของตำบลขนาดใหญ่
- มีข้อจำกัดในเรื่อง งบประมาณ ผู้สูงอายุมากขึ้น
- ผู้สูงอายุมีความสุขได้ต้องมีลูกหลานดูแล
- นายก ผู้ใหญ่บ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการที่จะจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วม
- คนในตำบลสามารถ วางแผน ตั้งเป้าหมาย บูรณาการได้
- พัฒนาอาชีพ พัฒนาระบบให้ยั่งยืนโดยใช้ภูมิปัญญา

แกนนำตำบลขนาดใหญ่

1.นายเจริญ	จังหวัด	
2.นายสมทรง	คูลาทอง	หมู่ที่ 10
3.นายสายหยุด	ศักดิ์สิทธิ์	หมู่ที่ 10
4.นายสนม	แก่นพรัตน์	หมู่ที่ 10
5.นางสายสุนีย์	สงวนสิงห์	หมู่ที่ 1
6.นายนคร	นาคสมบัติ	หมู่ที่ 8
7.นายมนู	แสงคำ	หมู่ที่ 10
8.นางเพลินจันทร์	สว่างศรี	หมู่ที่ 7
9.นางกัญญา	รุ่งโรจน์	
10.นางพวงพร	ชงสุวรรณ	
11.ผู้ใหญ่จิราพร	จันทร์คง	หมู่ที่ 4
12.ผ.ช.พรชนก	เสถียรพิทักษ์	หมู่ที่ 4
13.ผู้ช่วยแพร	สวนสำราญ	หมู่ที่ 3
14.ผ.ช.ทิพย์มาศ	โสมทัศน์	หมู่ที่ 3
15.นางอุบล	จันทร์คง	หมู่ที่ 11
16.นายสัมพันธ์	เก่งราย	
17.นางมณฑนา	หลักัด	
18.นางมาลี	สังข์ทอง	
19.นางอนงค์	ทั้งภรณ์	
20.นางมาลี	พวงทอง	

21.นางสมพิศ	เจตรสว่าง
22.นายสด	นุชน้อย
23.นายพนม	ศรีกำเนิด

นางสาวอุษา เทียนทอง
ผู้บันทึกรายงานการประชุม

สรุปรายงานการประชุม
โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม
วันที่ 30 พฤศจิกายน 2552
ณ องค์การบริหารส่วนตำบลแคแอม อำเภอดำรงวิทยารุจิรา จังหวัดสมุทรสงคราม

กิจกรรมที่ 1 – กิจกรรมแนะนำตัวของผู้ร่วมประชุม

ประเด็นที่ 1 ถ้าพูดถึงผู้สูงอายุคิดถึงอะไรบ้าง

- สุขภาพแข็งแรง
- พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย
- ความแก่
- ความเป็นอยู่ อนาคต
- พระ
- ความตาย
- ความเจ็บไข้
- ความจน
- เบี้ยยังชีพ
- ผู้ดูแล
- การเก็บออม
- ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้
- ความสุข
- หลักประกันสุขภาพ

ประเด็นหลักที่นึกถึงมากที่สุด ก็คือ สุขภาพ ความมั่นคงในชีวิต หลักประกันสุขภาพ

กิจกรรมที่ 2

- แบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน กลุ่ม อบต. กลุ่ม อสม. ในประเด็น “มีหน่วยงานไหนบ้างที่มีโครงการมาสนับสนุนให้เกิดกิจกรรม” สรุปได้ดังนี้

หน่วยงาน	กิจกรรม
อบจ.	- งานวันสงกรานต์ - งานวันปีใหม่ - แจกเครื่องอุปโภค
อบต.	- สนับสนุนเบี้ยยังชีพ - ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร - กิจกรรมวันสำคัญ
สาธารณสุข	- จัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ - ตรวจสุขภาพ

	- คัดกรองสุขภาพ - สนับสนุนอุปกรณ์
อสม.	- ดูแลสุขภาพ
เกษตร	- ให้ความรู้การทำปุ๋ย
กศน.	- ฝึกสอนอาชีพ
พช.	- จัดตั้งกลุ่มอาชีพ
สสว.	- สนับสนุนงบประมาณกิจกรรม - คูงาน
พมจ.	- เบี้ยยังชีพผู้ด้อยโอกาส
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	- จัดทำแผน - ดูแลสุขภาพ
รัฐบาล	- เบี้ยยังชีพ
สส.	- พาผู้สูงอายุไปทัศนศึกษา
องค์กรเอกชน	- สนับสนุนงบประมาณ - อุปกรณ์

รายชื่อแกนนำตำบลแควอ้อม

1. นายเจริญศรี	จะระนะรัมย์	หมู่ 5
2. นางสาวสมหมาย	บุญประเสริฐ	หมู่ 5
3. นายชัยวัช	จันบุญมี	หมู่ 4
4. นายหิรัญ	เกิดปัญญา	หมู่ 7
5. นายวิรัช	สิงห์ทอง	หมู่ 7
6. นางสาวจิรพรรณ	เรืองเดช	หมู่ 8
7. นางสุรีย์	จุ่มมณี	หมู่ 6
8. นางสาวอุพา	บ้านแก้ว	หมู่ 4
9. นายชูชาติ	จามรโชติ	หมู่ 7
10. นางน้อย	พรหมดำรง	หมู่ 6
11. นางอรพินธ์	กลิ่นบุญมี	หมู่ 1
12. นางสาวผ่องน้อย	จันทร์สนิท	หมู่ 3

นางสาวอุษา เทียนทอง
ผู้บันทึกรายงานการประชุม

สรุปรายงานการประชุม
โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม
วันที่ 20 พฤษภาคม 2553
ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

- ขวัญ

- 35 ตำบลไม่มีลูกหลานอาศัยอยู่ด้วย
- เด็กๆ ในครอบครัวส่วนใหญ่ชอบคุยกับปู่ผู้สูงอายุ
- มีการพาลูกหลานมาทำบุญที่วัด
- มีกิจกรรมครอบครัวคุณธรรม มาปฏิบัติธรรม เข้าค่ายคุณธรรม ประจวบเด็กก็มีคุณธรรม
- มี อสม. 8 คน

- สิ่งที่ผู้สูงอายุเป็นห่วงลูกหลาน

- อยากให้เขาเป็นคนดี
- อยากให้เขามีอนาคต
- กลัวลูกหลานจะเจอเพื่อนไม่ดี
- ห่วงการศึกษาของลูกหลาน
- ห่วงการใช้ชีวิต ความเป็นอยู่
- กลัวลูกหลานคิดยาเสพติด

- ผู้สูงอายุจะช่วยลูกหลานอย่างไร

- สอนลูกหลานให้ทำสิ่งดีๆ ดูตัวอย่างดี
- เตือนสติลูกหลาน
- แทรกธรรมะ คุณธรรมกับลูกหลานตั้งแต่เล็กๆ

- หน่วยงานที่เข้ามาดำเนินกิจกรรม

- อสม.	- ตรวจสอบสุขภาพ
	- เชื่อมผู้สูงอายุ (การดูแล การเอาของไปเยี่ยม)
- กศน.	- ฝึกอาชีพ เช่น ทำขนม

- ตัวแทนตำบลจอมปลวก

1. คุณอังคณา
2. คุณชัย
3. คุณประไพศรี
4. คุณสาคร
5. คุณประเสริฐ
6. คุณวิภาพรรณ

7. คุณบุญช่วย
8. คุณอารมณ
9. คุณอ้วนเย็น
10. คุณวิชัย
11. คุณสุมลทา

นางสาวอุษา เทียนทอง
ผู้บันทึกรายงานการประชุม

สรุปรายงานการประชุมทีมวิจัย
โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม
วันที่ 22 พฤศจิกายน 2553 เวลา 14.00 – 15.30 น.
ณ สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสงคราม

เริ่มประชุม เวลา 14.00 น.

นางสาวอุษา เทียนทอง ทำหน้าที่ประธานการประชุม

วาระที่ 1 เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

- ทบทวนถึงวัตถุประสงค์ พื้นที่ดำเนินการ ประเด็นการศึกษา ที่มาของโครงการ “การสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงาน”

วาระที่ 2 เรื่องรับรองรายงานการประชุม

- ไม่มี

วาระที่ 3 เรื่องเพื่อพิจารณา

- ศึกษา และทบทวนกิจกรรมที่ได้ดำเนินการไปแล้วทั้ง 3 ตำบล ตำบลละ 1 ครั้ง

ประธาน - ในการดำเนินการ โครงการวิจัย “การสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม” จะดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในปีงบประมาณ พ.ศ.2554 ซึ่งในปีที่ผ่านมา ทางทีมคณะวิจัยได้ดำเนินการจัดเวทีในพื้นที่ที่ได้เลือกดำเนินการ คือ ตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมืองสมุทรสงคราม ตำบลแควอ้อม อำเภอบางคนที ซึ่งในแต่ละเวทีการได้ให้ความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุ พร้อมรับฟังความคิดเห็นของผู้สูงอายุ สอบถามปัญหา สิ่งที่คุณสูงอายุต้องการ และมีหน่วยงานใดบ้างที่ได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือบ้าง พร้อมทั้งในตำบลนั้นมีกิจกรรมอะไรที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุบ้าง พร้อมทั้งได้แกนนำของแต่ละตำบลในการขับเคลื่อน ซึ่ง ตำบลลาดใหญ่ ได้แกนนำจำนวน 23 คน ตำบลแควอ้อม ได้แกนนำจำนวน 12 คน ตำบลจอมปลวกได้แกนนำจำนวน 11 คน ซึ่งแกนนำทั้งหมดที่ได้มานั้น จะเชิญมาประชุมคณะกรรมการเพื่อสรุปประกาศแผนต่อไป

คุณโณษา - อยากให้หน่วยงานที่อยู่ในทีมวิจัย นำแผนปฏิบัติงานมาคุยกันว่ากิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุอะไรบ้าง

คุณแก้วใจ - ให้แต่ละหน่วยงานนำปฏิทินการดำเนินงานของแต่ละหน่วยมาคุยกัน แล้วดูกันว่ากลุ่มผู้สูงอายุต้องการอะไรบ้าง

ประธาน - ต้องการพัฒนาผู้สูงอายุ ทุกหน่วยต้องร่วมมือกัน โดยมีข้อมูลจาก 3 ตำบล แล้ววางแผนดำเนินการว่าแต่ละหน่วยจะทำอย่างไรกับพื้นที่

ประธาน - สำหรับขั้นตอนที่จะดำเนินการจากนี้ คือ ทำเครื่องมือ ทดสอบเครื่องมือ Workshop การเก็บข้อมูล เก็บข้อมูล Workshop การวิเคราะห์ข้อมูล ออกแบบกิจกรรม จัดกิจกรรมตามแผน (บูรณาการ) ถอดบทเรียน สรุปงาน เสนอผลงาน ซึ่งแบ่งแผน ดังนี้

1. เตรียมทำแผนการฝึกอบรมเวทีสรุปประกาศแผนนำผู้สูงอายุ 3 ตำบล ในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2553
2. สรุปประกาศคณะกรรมการทำแผน ทั้ง 3 ตำบล ในวันที่ 14 ธันวาคม 2553
3. Workshop ทำเครื่องมือ เลือกคนเก็บข้อมูล ในวันที่ 6 มกราคม 2554

4. ทดสอบเครื่องมือ ช่วงปลายเดือนมกราคม 2554
5. วิธีการเก็บข้อมูล ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม 2554
6. วิเคราะห์ข้อมูล ในช่วงเดือนมีนาคม 2554
7. ออกแบบการจัดกิจกรรม ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2554
8. ถอดบทเรียน ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2554
9. รายงานผลงานวิจัย ในช่วงเดือนสิงหาคม 2554
10. คำเนินการเสร็จสิ้น ในช่วงเดือนกันยายน 2554

วาระที่ 4 เรื่องอื่นๆ

- เรื่องบัญชี กระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุ จ.สส. ตามที่ได้เปิดบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารกรุงไทย สาขาสมุทรสงคราม ชื่อบัญชี กระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุ จ.สส โดยมีชื่อผู้มีอำนาจลงนามเบิกเงิน หรือเซ็นสั่งจ่าย 3 คน คือ

1. นางสาวอุษา เทียนทอง
2. นายเจริญศักดิ์ เกียรติสกุลเดชา
3. นางสาวจอมเทียน พวงคอก

เนื่องจากนายเจริญศักดิ์ เกียรติสกุลเดชา ได้เกษียณอายุราชการก่อนกำหนด และนางสาวจอมเทียน พวงคอก ได้ย้ายสถานที่ปฏิบัติราชการใหม่ ดังนั้นที่ประชุมคณะทำงานโครงการวิจัย “การสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม” จึงมีมติให้ผู้มีรายชื่อดังกล่าวไปนี้มีอำนาจลงนามเบิกเงิน หรือเซ็นสั่งจ่ายแทน ดังนี้

1. นางสาวอุษา เทียนทอง
2. นางรมย์ธิดา น้อยประเสริฐ
3. นายอโนชา หลีสวรรณ์

ปิดประชุมเวลา 15.30 น.

นายเกรียงศักดิ์ ตันธนภัทรพงศ์ ผู้บันทึกการประชุม
นางสาวณัฐมน พงศ์พัฒน์ ผู้ตรวจรายงานการประชุม

สรุปรายงานการประชุม

โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม

วันที่ 14 ธันวาคม 2553

ณ ห้องประชุมศูนย์วัฒนธรรมอำเภอเมืองสมุทรสงคราม อ.เมืองฯ จ.สมุทรสงคราม

ผู้เข้าร่วม

1. นางสาวสุนีย์	สงวนสิงห์	ชุมชนตำบลลาดใหญ่
2. นางสาวภัทรา	กรุดกำเนิด	ชุมชนตำบลลาดใหญ่
3. นายชูชาติ	เที่ยงตรง	ชุมชนตำบลลาดใหญ่
4. นางสาวใจ	ชุ่มชื่น	ชุมชนตำบลลาดใหญ่
5. นางทิพย์มาศ	โสมศักดิ์	ชุมชนตำบลลาดใหญ่
6. นางสาวสุรินทร์	ภู่นาค	ชุมชนตำบลลาดใหญ่
7. นายสนม	แก้วนพรัตน์	ชุมชนตำบลลาดใหญ่
8. นางน้อม	พรหมดำรง	ชุมชนตำบลแคอ้อม
9. นางกัญญา	พร้อมมูล	ชุมชนตำบลแคอ้อม
10. นางถวิล	พัฒน์	ชุมชนตำบลแคอ้อม
11. นายเพชร	โคเหมือน	ชุมชนตำบลแคอ้อม
12. นางสาววล	ชำนาญ	ชุมชนตำบลแคอ้อม
13. นางพะยอม	จันทร์พึงสุข	ชุมชนตำบลแคอ้อม
14. นางนิรภา	ศิษฐ์	ชุมชนตำบลแคอ้อม
15. นางสาวโกสม	นันทาราม	ชุมชนตำบลแคอ้อม
16. นางอุไร	ดวงรัตน์	ชุมชนตำบลแคอ้อม
17. นายณรงค์	นิสัยสม	ชุมชนตำบลจอมปลวก
18. นางมลิ	ช่อลำไย	ชุมชนตำบลจอมปลวก
19. นางสาวาราย	น้อยอำแพง	ชุมชนตำบลจอมปลวก
20. นางอัม	รอดประจักษ์	ชุมชนตำบลจอมปลวก
21. นางบุญช่วย	จันทะณี	ชุมชนตำบลจอมปลวก
22. นางวิไล	สัตย์เชื้อ	ชุมชนตำบลจอมปลวก
23. นายประเสริฐ	นาคะ	ชุมชนตำบลจอมปลวก
24. นางระเบียบ	รักษาราม	ชุมชนตำบลจอมปลวก
25. นางจุติ	ทิมทิมอ่อน	ชุมชนตำบลจอมปลวก
26. นางประคอง	อังกา	ชุมชนตำบลจอมปลวก
27. นางทองม้วน	นิสัยสม	ชุมชนตำบลจอมปลวก
28. นางบุญช่วย	ศรีนวลนัค	ชุมชนตำบลจอมปลวก
29. นายพุดทศน์	หมั่นประดิษฐ์	ชุมชนตำบลจอมปลวก
30. นางสาวเวิน	หล้าพนธ์	ชุมชนตำบลจอมปลวก
31. นายจรูญ	จิตรักษา	ชุมชนตำบลจอมปลวก

32. นายสะอาด	ทิมแก้ว	ชุมชนตำบลจอมปลวก
33. นางสาว	บุญจันทร์	ชุมชนตำบลจอมปลวก
34. นางสาวศุภิสรา	เจียมจรรยา	ชุมชนตำบลจอมปลวก
35. นางสาว	บุญจันทร์	ชุมชนตำบลจอมปลวก
36. นางเพิ่ม	นาคะ	ชุมชนตำบลจอมปลวก
37. นางอุไร	จิตรึกษา	ชุมชนตำบลจอมปลวก
38. นางเรือง	อมรสันต์	ชุมชนตำบลจอมปลวก
39. นางสาวสุติมา	เพ็ญฟู	ทิมวิชัย
40. นายชัยฉัตร	แมนเมฆ	ทิมวิชัย
41. นางสาววราภรณ์	ศิริพะกิตต์	ทิมวิชัย
42. นายวีระพงษ์	อ่างทอง	ทิมวิชัย
43. นายวิเชียร	ชะโลธร	ทิมวิชัย
44. นายอโนชา	หิสุวรรณ	ทิมวิชัย
45. นายเกรียงศักดิ์	สันชนภัทรพงศ์	ทิมวิชัย
46. นายธัญ	พันภัย	ทิมวิชัย
47. นางสาวอุษา	เทียนทอง	ทิมวิชัย
48. นางรมย์ชีรา	น้อยประเสริฐ	ทิมวิชัย
49. นายวิกรม	เสือดี	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม

สรุปประเด็นการพูดคุย

การพูดคุยในเวทีเพื่อเก็บข้อมูลจากผู้เข้าเวทีในระดับตำบลเป็นการเก็บข้อมูลสถานการณ์การดำเนินงานของกลุ่มผู้สูงอายุ การมีหน่วยงานราชการปฏิบัติการสนับสนุนกลุ่มผู้สูงอายุมีสภาพการดำเนินการที่เป็นการบูรณาการกันบ้างหรือไม่ อย่างไร ผลการดำเนินการที่ทิมวิชัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทยและจังหวัด แนวโน้มประชากรกลุ่มวัยต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลศึกษาข้อมูลผู้สูงอายุ การเตรียมตัวกลุ่มผู้สูงอายุให้มีกิจกรรมเพื่อการพึ่งพาตนเอง การเป็นคลังสมองของตำบล การช่วยเหลือผู้ไม่สามารถดูแลตนเองได้ ทิมนักวิจัยได้ศึกษาถึงนโยบายของรัฐบาล ของกระทรวงต่างๆ ความสำคัญกับการทำงานแบบมีส่วนร่วมการบูรณาการการทำงานด้วยกัน ซึ่งเป็นนโยบายของจังหวัดสมุทรสงครามด้วยเช่นกันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีการมอบนโยบายเรื่องการทำงานแบบบูรณาการเพื่อเป็นข้อมูลวางกรอบในการดำเนินงาน และสร้างเครื่องมือเพื่อการเก็บข้อมูลจากเวทีได้มีการนัดหมายทิมนักวิจัยเพื่อจัดทำประเด็นการเก็บข้อมูลจากเวทีผลที่ได้คือประเด็นพูดคุย

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
- กิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้ดำเนินการ
- หน่วยงานที่มีกิจกรรมสนับสนุนกลุ่มผู้สูงอายุในตำบล ลักษณะการดำเนินงานของหน่วยงานเหล่านั้น
- ผู้เป็นแกนนำกลุ่มผู้สูงอายุในตำบล
- ความต้องการการดำเนินงานของกลุ่มผู้สูงอายุและการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ

บทเรียนที่ได้

1. การได้ศึกษาเอกสารความรู้ต่างๆ แล้วนำมาพูดคุยกันในเวทีการสร้างเครื่องมือเป็นการสร้างการเรียนรู้ให้กับทีมนักวิจัยได้เรียนรู้ไปด้วยกันอย่างเป็นกัลยามิตร โดยไม่รู้สึกลำบากถึงความสัมพันธ์แน่นอานาจของผู้มีความรู้ที่ใครเหนือใคร

2. กระบวนการพูดคุยกันของทีมวิจัย ซึ่งประเด็นที่ต้องการได้ทั้งข้อมูลจากเวทีที่เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดเวทีของแต่ละหน่วยงานเคยจัด แต่ได้มีการปรับความรู้พื้นฐานนั้นมาเป็นข้อสรุปร่วมกันและทำให้เกิดการเรียนรู้ถึงวิธีการเก็บข้อมูลที่สามารถเก็บจากการจัดเวทีประชาคมโดยการเตรียมประเด็นไว้ให้ชัดเจน มีกระบวนการนำเสนอประเด็นให้คนในเวทีร่วมกันคิดการจัดเก็บข้อมูลความคิดของผู้ให้ข้อมูลในเวทีซึ่งการมีคนหลายคนในเวทีได้รับฟังความคิดก็จะช่วยกันขัดเกลาข้อมูลให้สมบูรณ์ เป็นการตรวจทานความถูกต้องของข้อมูลจากเวทีไปด้วย

3. การประชุมปรึกษาหารือกันทำให้ทีมนักวิจัยที่มาจากพื้นที่มีความกว้างที่จะเสนอความคิดเห็นที่แตกต่างต่างจากหน่วยงานราชการที่เดิมชาวบ้านจะรู้สึกว่าการราชการ คือ ผู้รู้มากกว่า แต่ปัญหาที่พบคือจะมีทีมวิจัยที่มาร่วมประชุมกันเป็นประจำทุกครั้งนั้น ไม่ครบทีม ที่ขาดมากที่สุดคือทีมนักวิจัยจาก กชน. โดยให้เหตุผลที่ไม่มาร่วม คือ ติดงานในหน้าที่ ซึ่งเป็นข้อมูลสำหรับการศึกษาเรื่องการบูรณาการต่อไป

นางสาวอุษา เทียนทอง
ผู้บันทึกรายงานการประชุม

สรุปรายงานการประชุมทีมวิจัย
โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม
วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2554
ณ ห้องประชุมศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน

ผู้เข้าร่วม

1. นางสาวอุษา	เทียนทอง
2. นายอโนชา	หลี่สุวรรณ
3. นายนคร	นาถสมบัติ
4. นางอังคณา	นุมนัก
5. น.อ.ทวี	เชื้อชาติ
6. นางสาววราภรณ์	ศิริพานิตติ
7. นายกิตติศักดิ์	รัตน
8. นายเกรียงศักดิ์	สันธนาภรพพงศ์
9. นายชินวุฒน์	มณีศรีจำ
10. นางสาวชมพูนุช	ชุติชูเดช
11. นายทรงกรด	จิระเสถียร
12. นายชัยฉัตร	เม้นเมฆ
13. นางสาวสุติมา	เพื่องฟู

สรุปประเด็นการพูดคุย

เป็นการพูดคุยของทีมวิจัยเพื่อประมวลการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 3 ครั้ง สรุปได้ดังนี้

- การเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2552 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลลาดใหญ่ เวลา 13.00 น. ผลการดำเนินงาน มีผู้เข้าร่วมเวทีประชาคมหลากหลายกลุ่มตามที่ได้เชิญมาและเข้าร่วมกับกระบวนการที่ได้เตรียมไว้ ตั้งแต่กิจกรรมการแนะนำตัวผู้เข้าร่วมเวที ทีมงานวิจัย การนำเสนอข้อมูลผู้สูงอายุให้คนในเวทีเกิดความตระหนักในการเตรียมเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุมีการแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมเวทีในการให้ข้อมูล เกี่ยวกับกิจกรรมผู้สูงอายุ ข้อมูลที่ได้จากเวทีพบว่าหน่วยงานให้การสนับสนุนกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หน่วยพัฒนาที่ 59 ที่ให้งบประมาณมาให้กลุ่มดำเนินการ อบต. ให้การสนับสนุนในการพาไปศึกษาดูงานช่วยเหลือผู้พิการ แจกถุงยังชีพ เครื่องอุปโภคบริโภค ในการประชุมผู้สูงอายุของกลุ่มซึ่งที่ตำบลลาดใหญ่แบ่งกลุ่มผู้สูงอายุเป็นหลายกลุ่ม ตามเขตการดูแลของสถานีอนามัย ซึ่งวันประชุมจะมีการตรวจสอบสุขภาพ กิจกรรมออกกำลังกาย มีกิจกรรมออกเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ ที่ประชุมได้เสนอความต้องการการพัฒนาผู้สูงอายุให้มีกิจกรรมมากขึ้น ให้มีสมาชิกเพิ่มมากขึ้น และสุดท้ายผู้เข้าร่วมเวทีได้เสนอชื่อผู้เป็นแกนนำของตำบลที่จะขับเคลื่อนกิจกรรมผู้สูงอายุของตำบลร่วมกันต่อไป

- ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2552 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลแคอ้อม ผลการดำเนินงาน มีผู้เข้าร่วมเวทีจากตำบลแคอ้อมประกอบด้วย ผู้สูงอายุ มีผู้นำตำบล คือ ผู้ใหญ่บ้าน อบต. อสม. และทีมวิจัย หลังจากแนะนำตัวกันแล้ว ได้ชี้แจงวัตถุประสงค์แล้วแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมเวทีตามบทบาทหน้าที่ คือ กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่ม อสม. และกลุ่ม อบต. นำเสนอข้อมูล กิจกรรมของผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ

พบว่า มีหน่วยงานคือ อบจ. สาธารณสุข กศน. พัฒนาชุมชน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อบต. ให้การสนับสนุนในลักษณะต่างๆ หน่วยงานต่างดำเนินการและมักเป็นกิจกรรมให้วัตถุประสงค์ของ งบประมาณในการจัดงานต่างๆ เช่น อบต. สนองนโยบายรัฐบาลในเรื่องการจ่ายเบี้ยยังชีพ ให้งบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุที่โรงพยาบาลอัมพา ซึ่งโรงพยาบาลอัมพารวมกลุ่มผู้สูงอายุระดับอำเภอซึ่งมาจากหลายตำบล กลุ่มหรือชมรมผู้สูงอายุเฉพาะของตำบลแควอ้อมยังไม่มี แต่ผู้สูงอายุมารวมเป็นกลุ่มเดียวกับตำบลอื่นๆ ของโรงพยาบาล ซึ่งเมื่อถึงวันประชุมก็มีการตรวจสุขภาพ การออกกำลังกาย การกินอาหาร อบจ. ก็จะแจกเครื่องอุปโภคบริโภค แจกเสื้อ เกษตร และ กศน. ให้การสนับสนุนลักษณะการฝึกอาชีพ พมจ. จัดเบี้ยยังชีพผู้ด้อยโอกาสและบางปี สส. ให้การสนับสนุนการไปทัศนศึกษาของผู้สูงอายุ องค์การเอกชนนำเครื่องอุปโภคบริโภคมาแจก ลักษณะเป็นการให้มากกว่าการสร้างกระบวนการคิดให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมที่ยั่งยืน และได้ให้มีการเสนอชื่อผู้นำตำบลแควอ้อมที่จะมาร่วมกันคิดกิจกรรมผู้สูงอายุของตำบลร่วมกันต่อไป ตัวแทนมาจากทุกหมู่บ้านยกเว้นหมู่ที่ 2

บทเรียนที่ได้

1. การทำงานร่วมกันของทีมวิจัย ได้ผลตามเป้าหมายเพราะได้มีการประชุมวางแผนร่วมกันมาก่อนและจากบทเรียนที่จัดเวทีที่ตำบลลาดใหญ่มาแล้ว มีการถอดบทเรียนพบจุดอ่อน นำมาปรับปรุงกระบวนการเช่นนี้สร้างการเรียนรู้ให้กับทีมวิจัยที่มาจากตัวแทนของ 3 ตำบลด้วย
 2. การได้ข้อมูลการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ในเรื่องผู้สูงอายุ พบว่า ต่างคนต่างทำตามวัตถุประสงค์และนโยบายของหน่วยงาน เช่น การเมืองมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สูงอายุได้สิ่งของเพื่อบริการผู้สูงอายุ เป็นการสร้างฐานเสียงตามการเมืองต่อไป หน่วยงานราชการก็มีบทบาทในการจัดกิจกรรมตามแผนของตนตามงบประมาณตามระยะเวลาที่ต้องดำเนินการ และก็ไม่ได้อัดกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้สูงอายุ แต่เนื่องจากในหมู่บ้านตำบลนี้มีผู้สูงอายุมากกว่ากลุ่มอื่น ผู้สูงอายุจึงมาร่วมกิจกรรมได้มากกว่ากลุ่มอื่นแต่ยังไม่ได้นำความรู้ไปปฏิบัติต่อ และกลุ่มผู้สูงอายุก็จะพึงพอใจกับการได้รับสิ่งของหรืองบประมาณมากกว่าการพัฒนาความรู้พัฒนาอาชีพ เพราะไม่มีเวลา หลายคนมีอาชีพทำสวนต้องดูแลการทำสวน
 3. ทีมนักวิจัยที่เข้าร่วมโดยตลอดจะมีพัฒนาการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีความสนใจในกระบวนการร่วมกัน แต่มีทีมนักวิจัยที่ไม่มาร่วม โดยมีเหตุผลว่าคิดงาน ซึ่งสะท้อนถึงการงานแบบบูรณาการร่วมกัน ที่คาดหว่งนั้น ถึงแม้จากการวางแผนร่วมกันนั้น ยังไม่เกิดขึ้นกับผู้เป็นนักวิจัยเอง เพราะการทำงานแบบบูรณาการต้องเกิดจากการรู้จักการวางแผนการทำงานของตนเองก่อน
 4. กระบวนการวันนี้แตกต่างจากวันที่จัดที่ตำบลลาดใหญ่ ในการแบ่งกลุ่มแต่ก็ได้ข้อมูลที่ชัดเจนตามกลุ่มของผู้มีบทบาทหน้าที่ ซึ่งดูความสนใจผู้เข้าเวทีแล้วจัดได้ว่าให้ความสนใจต่อกระบวนการแต่คิดที่เวลาเมื่อถึงเวลาเย็นจะเริ่มมีการะ เช่น ไปรับลูกหลาน ไปเตรียมอาหาร ไปทำสวน ทำให้ต้องรีบจัดเก็บข้อมูลจากระบวนการ แต่การดำเนินงานเวทีนี้ขาดนักวิจัยจากตำบลจอมปลวก จึงยังไม่ได้ค้นหามาจะจัดการเก็บข้อมูลจากเวทีที่จอมปลวกเมื่อใด
- ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2552 เวลา 10.00 น. ซึ่งเป็นวันที่มีการประชุมผู้สูงอายุของตำบล เริ่มจากการชวนพูดคุยถึงเรื่องผู้สูงอายุที่ตำบลจอมปลวกดำเนินงาน ซึ่งมีกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการร่วมกันและมีหน่วยงานเข้าร่วมดำเนินการและให้การสนับสนุน ซึ่งจะคล้ายกับที่ตำบลลาดใหญ่และแควอ้อมแต่ละหน่วยงานก็เข้ามาดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ของตน โดยไม่มีการวางแผนร่วมกันมาก่อน โดยทุกหน่วยงานก็มีเป้าหมายในผลงานของตน ที่เกิดจากผู้รับบริการในตำบลจอมปลวก แต่สำหรับกิจกรรมผู้สูงอายุนั้น ที่ตำบลจอมปลวกมีการจัดตั้งชมรมที่เข้มแข็งมีประธานชมรมที่เป็นแกนนำในตำบลคิดและพัฒนาชมรมจากบทบาทของชมรมเองจนเกิดกิจกรรมหลายประการ โดยได้รับงบประมาณจาก อบต. จากพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยประธานชมรมจะเป็นผู้เขียนโครงการเสนอ

งบประมาณจากแหล่งสนับสนุนเพื่อมาดำเนินการและได้รับการสนับสนุนในเรื่องกิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาพจาก สาธารณสุขตำบลส่วนหน่วยงานอื่นๆ ก็มีบทบาทตามหน่วยงาน เป็นแต่เพียงอาจมีกลุ่มผู้สูงอายุเข้าไปร่วมกิจกรรมด้วย เช่น กศน. เกษตร พัฒนาชุมชน

บทเรียนที่ได้

1. ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ทำร่วมเวทีเดียวกันกับพัฒนาสังคมหน่วยที่ 59 ซึ่งเชิญกลุ่มผู้สูงอายุมาร่วมเวที จำนวนมาก แต่ทีมวิจัยไม่ได้ประสานแผนการทำงานร่วมกับหน่วยที่ 59 ในเรื่องการจัดสถานที่ การจัดบรรยากาศในเวที การเตรียมการแบ่งกลุ่มพูดคุยจึงยากในการดำเนินการ ทำให้ต้องใช้วิทยากรกระบวนการเป็นผู้ตั้งประเด็น คนในเวที คอบจึงไม่ค่อยได้ข้อมูลเหมือนเช่น 2 เวทีที่ผ่านมา แต่จะมีแกนนำประธานชมรม น.อ.ทรี เป็นผู้ให้ข้อมูลภาพรวมของกลุ่มเป็นส่วนมาก แต่ก็ได้มีการมีส่วนร่วมรับฟังข้อมูลจากประธานชมรมเป็นผู้นำเสนอ เป็นการสร้างการเรียนรู้กิจกรรมของกลุ่มให้กับสมาชิกรับทราบไปพร้อมๆ กันด้วย

2. จากการตั้งประเด็นให้ร่วมคิดถึงความสัมพันธ์ของผู้สูงอายุกับลูกหลานในชุมชน จะพบว่าผู้สูงอายุให้ความสนใจในประเด็นนี้ เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวของผู้สูงอายุที่เป็นห่วงลูกหลานในครอบครัวของคนและครอบครัวคนที่รู้จัก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาสังคมเป็นปัญหาที่คนในชุมชน ได้เห็นและเกิดความกังวลที่เห็นปัญหานั้น

3. คำถามเกี่ยวกับหน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมได้ข้อมูลไปต่างจาก 2 ตำบลที่ผ่านมาแล้ว สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ นั้น ดำเนินการตามภารกิจของตนเองโดยมีพื้นที่เดียวกัน ขาดการบูรณาการกันและขาด การวางแผนร่วมกันกับแกนนำในชุมชน

4. ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ มีประเด็นที่ต้องการทราบถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มผู้สูงอายุที่ยั่งยืน จึงมีคำถามถึงสถานการณ์ผู้สูงอายุพบว่าความคิดเห็นนั้นมาจากความคิดเห็นที่ตรงไปตรงมาว่าผู้สูงอายุมักจะเป็น คนขยัน มีจิตใจร่าเริง ชอบทำบุญใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ชอบมาประชุมกับกลุ่มผู้สูงอายุ เพราะได้คุยกันมีกิจกรรมทำ ร่วมกันและสามารถได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นว่าต้องการกิจกรรมอะไรบ้าง ซึ่งกิจกรรมเช่นนี้ตำบลจอมปลวกมีความแตกต่างจาก 2 ตำบล เพราะมีกิจกรรมผู้สูงอายุของตำบลเป็นกลุ่มเดียวรวมสมาชิกมาจากทุกหมู่บ้านจึงเกิดกิจกรรม ได้หลากหลาย

5. การทำงานของทีมวิจัย การเตรียมตัวครั้งนี้ยังไม่ค่อยดีนัก ขาดการวางแผนผู้ร่วมทีมในการทำหน้าที่เป็น วิทยากรกระบวนการ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากสถานที่และกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีแผนดำเนินการเฉพาะวันนี้อยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตามก็ได้ข้อมูลสภาพของกลุ่มผู้สูงอายุของจอมปลวกที่จะนำไปวางแผนจัดกิจกรรมให้เกิดการบูรณาการกัน ได้ต่อไป

หลังจากที่ทีมวิจัยได้มีการสรุปข้อมูลและนำมาวางแผนเพื่อลงจัดเวทีใน 3 พื้นที่ ต่อไป

นางสาวอุษา เทียนทอง
ผู้บันทึกรายงานการประชุม

สรุปรายงานการประชุมตำบลแควอ้อม
โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม
วันที่ 31 มีนาคม 2554 เวลา 9.00-16.30 น.

ณ บ้านสะงามรีสอร์ท อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ผู้เข้าร่วม

1. นางสาวอุษา	เทียนทอง
2. นางสุรีย์	เรืองคะชา
3. นางสาวโกสุม	นัมสำราญ
4. นางสาวกลอยใจ	เครือเทศ
5. นางสาวพรทิพย์	บุญรอดน้อย
6. นางสาวสายหยุด	กรุดสวัสดิ์
7. นางทิพย์มาส	โสมหัตถ์
8. นายนคร	นาคสมบัติ
9. นางฉวี	พัฒโน
10. นางวาสนา	สุขประเสริฐ
11. นางปติดา	นุชเกษมพานาท
12. นางสาวอรัชร	ศรีคค
13. นางน้อย	พรหมดำรง
14. นางพะยอม	จันทร์พึงสุข
15. นางสาวจิรพรรณ	เรืองเดช
16. นางสาวกฤติยา	พระแก้ว
17. นางอรพินท์	กลิ่นบุญมี
18. นางสาวทองเปลว	เนียมพิบูลย์
19. นางศรีนวล	แสงวิสูตร
20. น.อ.ทวี	เชื้อชุนา
21. นายทั้ง	จุสกุล
22. นางสาวพัฒน์	เลิศประกอบ
23. นางกัญญา	พร้อมมูล
24. นางสาวอุรวี	บัวโรย
25. นางสาวมาลีพรรณ	แก้วละเอียด
26. นางสาวชุติมา	เฟื่องฟุ้ง

สรุปประเด็นการพูดคุย

เป็นการประชุมแลกเปลี่ยนกิจกรรมผู้สูงอายุของตำบลจอมปลวก ตำบลลาดใหญ่ และตำบลแควอ้อม และวางแผนการสร้างการมีส่วนร่วมจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุของตำบลแควอ้อม โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย คณะทีมวิจัย

ตัวแทนกลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุตำบลจอมปลวก ตำบลแควอ้อม ตัวแทนผู้สูงอายุและแกนนำกลุ่มต่างๆ ตำบลแควอ้อม และหน่วยงานราชการในพื้นที่ ผลการดำเนินงานพบว่า ประชาชนชมรมผู้สูงอายุตำบลจอมปลวกได้พูดคุยถึงการดำเนินงานกิจกรรมผู้สูงอายุของตำบลจอมปลวก ที่ทำให้ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง ผู้สูงอายุในตำบลชอบที่จะมาพบกันในวันประชุมประจำเดือน การได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก อบต. ต่อกิจกรรมผู้สูงอายุตลอดจนองค์กรต่างๆ เช่น สสส. เพราะเป็นกลุ่มของตำบลมีแผนการดำเนินการของตำบล ตำบลลาดใหญ่ก็ได้นำเสนอกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการดำเนินการ ตัวแทนผู้สูงอายุของตำบลแควอ้อมแลกเปลี่ยนการทำกิจกรรมที่โรงพยาบาล แต่เมื่อได้ฟังตำบลจอมปลวกดำเนินการเริ่มมีความคิดว่าทำไมที่แควอ้อมจึงไม่มีการตั้งกลุ่มผู้สูงอายุเป็นของตำบลเองบ้าง

ที่ประชุมของตำบลในวันนี้จึงเสนอให้กำนันตำบลแควอ้อม ซึ่งเป็นทีมวิจัยด้วยได้จัดประชุมกันอีกครั้งโดยเชิญผู้ใหญ่บ้านตัวแทนกลุ่มต่างๆ หน่วยงานราชการในตำบลมาร่วมประชุมกันอีกครั้งเพื่อตัดสินใจว่าจะตั้งเป็นกลุ่มผู้สูงอายุตำบลแควอ้อมนั้น ดีหรือไม่ ถ้าจะตั้ง จะตั้งกันอย่างไรสมาชิกชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลอัมพวาก็ยังคงเป็นอยู่เหมือนเดิมเป็นแต่เพียงเพิ่มกลุ่มผู้สูงอายุของตำบลขึ้นอีก 1 กลุ่ม และได้มีการวางแผนการจัดประชุมครั้งต่อไป กำหนดเป็นวันที่ 30 พฤษภาคม 2554 ณ ศาลาวัดเกาะเทพศักดิ์ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีการแบ่งหน้าที่การเชิญคนเข้าร่วมประชุมและเสนอให้มีการประชุมสภาองค์กรชุมชนตำบลไปในวันนั้นด้วย เพื่อให้กรรมการสภาฯ ได้เข้าร่วมประชุมวันที่ 30 พฤษภาคม 2554 และจะเชื่อมโยงบูรณาการกลุ่มต่างๆ ในบทบาทของสภาฯ และขับเคลื่อนกลุ่มผู้สูงอายุไปพร้อมๆ กัน สำหรับการเตรียมการประเด็นการพูดคุยในวันที่ 30 พฤษภาคม 2554 นั้นให้มีการประชุมทีมวิจัยอีกครั้งหนึ่งก่อนมีการประชุม

นางสาวอุษา เทียนทอง
ผู้บันทึกรายงานการประชุม

สรุปรายงานการประชุมตำบลจอมปลวก
โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม
วันที่ 7 เมษายน 2554
ณ ตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ผู้เข้าร่วม

1. นางสาวอุษา เทียนทอง	17. นางพุดทศน์ หมั่นประดิษฐ์
2. นางสาวธรรณ บุญลอย	18. นางชูจิต ทับทิมอ่อน
3. นางสุนทร ธนิกกุล	19. นายอ้วนเย็น สิมะพันธ์
4. นางอุไร เชื้อชูชาติ	20. นายประเสริฐ นาคะ
5. นางวรรณา ชื่นชมภู	21. นายเรือง อมรสันต์
6. นายสาคร บุญจันทร์	22. นางบุญช่วย ศรีนวนันต์
7. นายสุภาพ ลัดดาวัลย์	23. นางเรณู ม่วงสวย
8. นายวิชัย ไสร์ดชาทร	24. นายประพันธ์ แก้วมุกดา
9. นางบุญรัตน์ อรรถสุทธกุล	25. นายสุชล สุขเกษม
10. นางสาวศุภิสรา เข็มจรรยา	26. นายอัญชลี โสมทนต์
11. นางชูศรี พรหมณ์แก้ว	27. นายนคร นาคสมบัติ
12. นางมลธิ ช่อคำไย	28. นายอโนชา หลีสุวรรณ
13. นางสาวราญ น้อยกำแพง	29. นอ.ทวี เชื้อชูชาติ
14. นางเพิ่ม นาคะ	30. นางสาวมาลีพรรณ แก้วละเอียด
15. นางประหยัด ศรีทองอ่อน	31. นายวิกรม เสือดี
16. นางประยูร ยังวัฒนา	32. นายชินวัฒน์ มณีศรีจำ

วัตถุประสงค์

1. ได้แผนการดูแลผู้สูงอายุ ต.จอมปลวก
2. ได้แผนการดำเนินงานต่อเนื่อง ให้เป็นไปตามแผนย้อนหลังที่ผ่านมา

ตำบลจอมปลวกมีการตั้ง อาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุ หมู่บ้านละ 5 คน แบ่งกันดูแลคนละ 2 หมู่บ้าน โดยผู้ดูแลจะมีแบบฟอร์มบันทึกการทำงานรายงานให้สถานีอนามัย

การวิเคราะห์กิจกรรมที่จอมปลวก

ข้อมูลสภาพผู้สูงอายุ	ความรู้ที่ได้/ต้องการ	กิจกรรมที่กำหนดการ	จำนวนครั้งที่ปฏิบัติ	ผลที่เกิดขึ้น
ผู้พิการ เดินไม่ได้ ที่มีอายุมากกว่า 80 ปี	ได้ความรู้การดูแลจากการที่สถานีอนามัยจัดอบรมให้ โดยผู้สูงอายุหางบประมาณสามารถวัด ถึง การ ดูแล	การดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน มีการตัดเล็บ นวด พุงให้เย็น สระผม แนะนำการกินอาหาร ยา ชวนคุย และแนะนำการดูแล	เริ่มแล้ว 3 เดือน งบประมาณจะหมด ใน 1 ปี การดูแล 2 สัปดาห์/ครั้ง	ผู้สูงอายุดีใจหายเหงา

	ผู้สูงอายุได้ 35 คน โดยมีอุปกรณ์การ ดูแลในกระเป๋าแจก	ให้ กับ คน ใน ครอบครัว		
--	--	---------------------------	--	--

การสนับสนุนกิจกรรมผู้สูงอายุในตำบล

อบต. มีแผนสนับสนุนในแผนปรับปรุงของ อบต. แล้วในแต่ละปีที่ผ่านมา เช่น การจัดข้าวสารอาหารแห้งให้
ชมรมผู้สูงอายุ ประธานชมรมได้เรียนโดยการของบประมาณจาก สสส. ในปี 2553 ได้รับงบประมาณมา
ดำเนินการ

- จัดอบรมผู้สูงอายุครั้งที่ 1
- จัดกระเป๋าพร้อมอุปกรณ์ในการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน
- จัดของฝากของเยี่ยม
- เบี้ยเลี้ยงอาสาสมัคร อาสาสมัครนำเสื้อและชื่อของไปเยี่ยมผู้สูงอายุแทน

การสนับสนุนงบประมาณของ สสส. นั้นในปีแรกจะจัดสรรให้ สามารถนำมาสร้างกิจกรรมที่จะทำให้
ดำเนินการด้วยตนเองได้ ในปีต่อไปจะให้งบประมาณในลักษณะค้ำชดเชยกิจการเดิมที่ทำไว้โดยหวังจะให้ชมรมมีการค
ชดเชยในปีที่ 2 จะได้รับงบประมาณจาก สสส. 2 หมื่นกว่าบาท โดยมีแนวคิดให้ชมรมผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกันระดับ
อปท.

สภาพปัญหาการสนับสนุนจากหน่วยงาน

1. อบต. มอบภาระให้ชมรมผู้สูงอายุ
2. อบต. ไม่เชิญหน่วยงานราชการเข้าร่วมประชาคม (อบต.เชิญทางเสียงตามสาย)
3. การเขียนโครงการขอรับการสนับสนุนจากโครงการสาธารณสุขประโยชน์ เช่น ประเด็น (จาก พมจ.) เช่น
พื้นที่บางครั้ง อบต. ก็ขอ ทางชมรมผู้สูงอายุก็ขอ ไม่ได้ประสานงานกัน

แนวคิดวิธีการแก้ไข

1. ท้องถิ่น ชมรม อนามัย ใจมารวมกัน คุยกัน ทำแผนและวัดกิจกรรมร่วมกัน
2. ในการประชุมสภาทวิเชิญชมรมผู้สูงอายุ และผู้นำต่างๆในตำบลเข้าร่วมรับฟังการประชุมด้วย
3. ควรจัดให้มีกิจกรรมพาลูกหลานเข้าวัด สวดมนต์ไหว้พระ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

การจัดกิจกรรมในโครงการวิจัยเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม

1. ควรมีการจัดทำแผนการดำเนินการร่วมกัน โดยจัดให้มีเวทีชาวบ้านร่วมวางแผน

กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมประชุม

1. เชิญผู้นำหมู่บ้านๆ ละ 5 คน(มีผู้ใหญ่บ้าน)
2. เชิญหน่วยงานราชการ ในตำบลเข้าร่วมประชุมด้วย คือ ผอ.รร. กศน. พัฒนาชุมชน อนามัย เกษตร และ
กรรมการผู้สูงอายุหมู่บ้านละ 2 คน รวม 20 คน

เป้าหมายที่จะได้รับจากการประชุม

1. กำหนดทิศทางการดำเนินงานร่วมกัน ของตำบล จอมปลวก ในประเด็น
 - การดูแล
 - เศรษฐกิจ

-ภูมิปัญญา

-สังคม

-ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม

2. ได้โครงการที่จะดำเนินการร่วมกัน

วิธีการเชิญกลุ่มเป้าหมาย

1. เชิญหน่วยงานราชการ ในตำบล พบจ.จะจัดทำหนังสือถึงหัวหน้า ผอ. หน่วยงานนั้นๆ เช่น มีหนังสือเชิญ ผอ.กศน.ขอเชิญครู กศน. เข้าร่วมประชุมด้วยกัน
2. กรรมการชมรม ประธานชมรมเป็นผู้เชิญ
3. เชิญกรรมการการวิจัย พบจ.เชิญผู้ใหญ่

ตารางกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ สถานีนอนามัยตำบลจอมปลวก ปีงบประมาณ 2554

ทุกวันพฤหัสบดีที่ 3 ของทุกเดือน

วัน เดือน ปี	กิจกรรม/ความรู้	วิทยากร
21 ตุลาคม 2553	บทความธรรมะ การออกกำลังกาย	โดยเจ้าหน้าที่อนามัย
18 พฤศจิกายน 2553	บทความธรรมะ ความรู้เรื่องกฎหมาย	ปลัด อบต.จอมปลวก
16 ธันวาคม 2553	บทความธรรมะ การออกกำลังกาย	โดยเจ้าหน้าที่อนามัย
20 มกราคม 2554	บทความธรรมะ การออกกำลังกาย (ไทชิ) จัดงานวันปีใหม่ การแสดงต่างๆ การจับสลากของขวัญ	โดยคณะกรรมการและผู้ดูแลผู้สูงอายุ
17 กุมภาพันธ์ 2554	บทความธรรมะ การออกกำลังกาย (โยคะ) สิทธิการคุ้มครองผู้บริโภค	โดยทีมวิทยากรจากศูนย์ประสานงานด้านคุ้มครองฯ
17 มีนาคม 2554	บทความธรรมะ,การออกกำลังกาย (แบบตาราง 9 ช่อง) โรคกรดไหลย้อน	โดยทีมวิทยากร โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ จ.ราชบุรี
9 เมษายน 2554	จัดงานสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทยในตำบลผู้สูงอายุแห่งชาติ (วันสงกรานต์)	ประธานและคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ ต.จอมปลวก
19 พฤษภาคม 54	บทความธรรมะ การออกกำลังกาย กองบุญสั่งจะเงินออมวันละบาท (ถ่ายภาพบำบัดด้วยตนเอง)	โดยทีมกายภาพบำบัดจากโรงพยาบาลดำเนินสะดวก
16 มิถุนายน 2554	บทความธรรมะ,การออกกำลังกาย(ไทชิ) สุขภาพอนามัยกับสิ่งแวดล้อม	โดยทีม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ส.ส.
18 กรกฎาคม 2554	บทความธรรมะ การออกกำลังกาย(โยคะ) ยุงลาย มหันตภัยใกล้ตัว (โรคไข้เลือดออก)	โดยเจ้าหน้าที่อนามัยตำบลจอมปลวก
18 สิงหาคม 2554	บทความธรรมะ กิจกรรมในวันแม่ การใช้ยาและปัจจัยเสี่ยงจากการบริโภค	โดยเภสัชกรภาณุ โชค ทองยัง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
15 กันยายน 2554	บทความธรรมะ การออกกำลังกาย (โยคะ) การตรวจสุขภาพผู้สูงอายุประจำปี 2554	โดยทีมเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลแม่กลอง 2

นางสาวอุษา เทียนทอง
ผู้บันทึกรายงานการประชุม

สรุปรายงานการประชุมตำบลลาดใหญ่
โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม
วันที่ 28 เมษายน 2554
ณ ห้องประชุมศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดสมุทรสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นางสาวอุษา เทียนทอง	17. นางพลัว ประสิทธิ์เวช
2. นางประนอม ถนอมชาติ	18. นางพิมพ์พรณ สีสด
3. นางอรพินธ์ อุโฆษจันทร์	19. น.อ.บำเพ็ญ เจริญรัตน์
4. นายเสกขม โลหะวรรณ	20. นายบัญญัติ ประสิทธิ์เวช
5. นางกลอยใจ เจริญธรรม	21. นายคมศักดิ์ ประสิทธิ์เวช
6. นางสาวมาลินี เลยสวัสดิ์	22. นายอโนชา หลีสุวรรณ
7. นางลำลอง สังข์ทอง	23. นายวิกรม เสือดี
8. นางยุพิน พวงมาลัย	24. น.อ.ทวี เชื้อชูชาติ
9. นางสุภัทรา กรุดกำเนิด	25. นางสาวอัญชลี โสมศักดิ์
10. นางสุนีย์ สงวนสิงห์	26. นางปริญญพร สุขสว่าง
11. นางกุลธิลา ร่วมรัก	27. นายบงการณ แก้วขุน
12. นายสด มุขน้อย	28. นายนคร นาคสมบัติ
13. นายบุญมี สิทธิ	29. นายสุทธิลักษณ์ โคกทอง
14. นางสาวขวัญใจ สว่างศรี	30. นายสำรวย อมรสันต์
15. นางสาวประเทือง น่วมนาค	31. นางสาวมาลีพรรณ แก้วละเอียด
16. เด็กหญิงปทุมวดี สุขพลอย	

สรุปประเด็นการพูดคุย

เป็นการประชุมเพื่อทบทวนข้อมูลกิจกรรมผู้สูงอายุของตำบลลาดใหญ่ และร่วมกันวางแผนจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุตำบลลาดใหญ่ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นายกและสมาชิก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มต่างๆ ในตำบล และหน่วยงานราชการในพื้นที่ ผลการดำเนินงานพบว่า กลุ่มเป้าหมายที่เชิญมาครั้งนี้ มีภารกิจต้องช่วยกัน เพราะนายก อบต. ได้มีกิจกรรมศึกษาดูงานที่จังหวัดกาญจนบุรี ในวันที่ 28 เมษายน 2554 นี้ ผู้ที่ไปดูงานเป็นกลุ่มเป้าหมายในการประชุมครั้งนี้ จึงทำให้มีกลุ่มเป้าหมายไม่ครบตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีตัวแทนกลุ่มผู้สูงอายุหลายกลุ่มที่มำกัน ผู้ใหญ่บ้าน มาร่วมประชุม จากกระบวนการประชุมมีการทบทวนข้อมูลกิจกรรมผู้สูงอายุที่มีอยู่ในตำบลลาดใหญ่ และได้ข้อมูลเพื่อเติมมากขึ้นจากการที่เคยเก็บข้อมูลครั้งแรก รายละเอียดในบันทึกการประชุมและที่ประชุมได้รับฟัง ตำบลจอมปลวก เล่าถึงกิจกรรมผู้สูงอายุที่จอกปลวกดำเนินการอย่างเป็นเอกภาพ มีการทำกิจกรรมร่วมกันหลากหลายตลอดมา 2 - 3 ปี ค่อนข้างจนกลุ่มเข้มแข็ง เป็นการกระตุ้นให้ตำบลลาดใหญ่มีวิสัยทัศน์ในเรื่องผู้สูงอายุมากขึ้น มีความต้องการเห็นความเข้มแข็งของกลุ่มผู้สูงอายุที่ตำบล ที่ประชุมเสนอให้ทีมวิจัย อาจารย์อุษา เทียนทอง ได้พูดคุยนัดหมายกับ นายก อบต. เชิญสมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุ กรรมการกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มต่างๆ ของตำบลมาร่วมประชุมกัน

อีกครั้งเพื่อวางแผนว่าจะเชื่อมร้อยกลุ่มผู้สูงอายุในตำบลลาดใหญ่กันอย่างไร จะตั้งกลุ่มผู้สูงอายุรวมของตำบลหรือไม่ ถ้าจะดำเนินการจะดำเนินการกันอย่างไร

นางสาวอุษา เทียนทอง
ผู้บันทึกรายงานการประชุม

สรุปรายงานการประชุมตำบลจอมปลวก
โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม
วันที่ 9 พฤษภาคม 2554
ณ ศาลาสร้างสุข ตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

สรุปประเด็นการพูดคุย

เป็นการพูดคุยเพื่อการได้แผนการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ ของหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ร่วมกับชมรมผู้สูงอายุตำบลจอมปลวก จึงต้องมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานมาร่วมประชุมแต่ผู้เข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานต่างๆ ก็ยังคงมากันยังไม่พร้อมเพียงเช่นเดิม จึงได้มีการพูดคุยปัญหาความต้องการในเรื่องเดิมที่เคยคุยกันมาแต่หาแนวทางการวางแผนจัดกิจกรรมผู้สูงอายุแบบบูรณาการ โดยเฉพาะแผนที่ อบต. จะได้บรรจุในแผนพัฒนาควรได้มาจากการประชุมร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ ที่ประชุมเสนอให้ อบต. จัดประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชน ชมรมผู้สูงอายุ หน่วยงานราชการในพื้นที่ ประชุมสภาฯ ควรเชิญผู้สูงอายุและกลุ่มต่างๆ ในตำบลเข้าร่วมรับฟังด้วย และกิจกรรมที่น่าจะดำเนินการร่วมกันได้ เช่น กิจกรรมพาลูกหลานเข้าวัน สวดมนต์ไหว้พระ เป็นต้น ที่ประชุมเสนอให้มีการประชุมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันอีกครั้ง โดยวางแผนการเชิญผู้เข้าร่วมประชุมใหม่ โดยเชิญ ผู้ใหญ่บ้าน และตัวแทนจากทุกหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 5 คน ผอ.โรงเรียน กรรมการผู้สูงอายุ หมู่ละ 2 คน หน่วยงานภาครัฐมี กศน. พัฒนาชุมชน โรงพยาบาลชุมชน และเกษตร เพื่อกำหนดทิศทางการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันของตำบลจอมปลวก

นอกจากนี้ยังมีการทบทวนบทบาทหน้าที่สภาองค์กรชุมชนตำบล และคณะกรรมการสภาฯ อย่างบูรณาการระหว่าง คณะกรรมการสภาฯ คณะกรรมการผู้สูงอายุ ตัวแทนหน่วยงานราชการในพื้นที่ และคณะทวิวิชัย ผลการดำเนินงานพบว่า การประสานสภาองค์กรชุมชนตำบลจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นทวิวิชัยด้วยได้ทำหน้าที่วิทยากรกระบวนการ ทบทวนความสำคัญของสภาองค์กรชุมชนตำบล บทบาทหน้าที่ของสภาฯ จนผู้เข้าร่วมประชุมมีความตื่นตัวในการสร้างทีมกระบวนการสภาฯ ให้เข้มแข็งขึ้น มีการเลือกคณะกรรมการขึ้นใหม่ที่มีความตั้งใจเต็มใจจะทำงานเพื่อชุมชน จึงได้มีการเสนอชื่อบุคคลที่เหมาะสมที่จะเปลี่ยนแปลงจากคนที่ไม่พร้อมในเวทีครั้งนี้ หลังจากนั้นได้นำเสนอกระบวนการจัดทำแผนชุมชนที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน จากหน่วยงานต่างๆ ที่จะเข้าร่วมในกระบวนการจัดทำแผน และแผนของตำบลจะสามารถเชื่อมโยงกับแผนของ อบต. และมีแผนกิจกรรมที่ผู้สูงอายุจะมีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เพราะมาจากแผนร่วมของตำบล

นางสาวอุษา เทียนทอง
ผู้บันทึกรายงานการประชุม

สรุปรายงานการประชุมตำบลแควอ้อม
โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม
วันที่ 30 พฤษภาคม 2554
ณ ศาลาวัดเกาะเทพศักดิ์ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดสมุทรสงคราม

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นางสาวอุษา	เทียนทอง	31. นางสาวลำยอง	ชื่นชม
2. นางมาลี	ทองมา	32. นางสาวข้าเลื่อง	แย้มเล็กน้อย
3. นายสาธิต	เชื้ออินทร์	33. นางสาวพรทิพย์	บุญรอดน้อย
4. นายมณฑล	ชื่นชม	34. นางสาวสายหยุด	กรุดสวัสดิ์
5. นายไสว	นุชประเสริฐ	35. นางรวงนาถ	วรรณะ
6. นายสินทรา	ป้านแก้ว	36. นายผวน	คำผ่อง
7. นางสาววย	กลิ่นจิว	37. นางสมบุรณ์	สิทธิมงคล
8. นางกัญญา	พร้อมพล	38. นางสุธีรา	ควรรศิริ
9. นางฉวีวรรณ	ศรีภา	39. นางสมใจ	ศิริรัตน์
10. นางทิพย์มาส	โสมทนต์	40. นางสาวแฉล้ม	บุญนาถจร
11. นางอริษา	แหลมหลวง	41. นางมะลิ	กันเกตุ
12. นางละเอียด	ปลื้มสุข	42. นางพะยอม	จันทร์พึงสุข
13. นางสุรีย์	ปลื้มสุข	43. นายสมบุรณ์	พรหมคำอิงค์
14. นางสินวล	ชำนาญ	44. นางเพียว	โคเหมือน
15. นางกัลยาณี	นุชบก	45. นายอิน	เข้มล่า
16. นางอุพา	ป้านแก้ว	46. นางทองเปลว	นิยมพิบูลย์
17. นางศรีนวล	แสงวิสูตร	47. นางสมศรี	วิบูลย์นิต
18. นางสะอาด	ถังรัตน์	48. นางทิม	บัวกรด
19. นางจำปี	นวลสุคนธ์	49. นางเพ็ญ	รัศมี
20. นายทั้ง	จุสกุล	50. นางสาวโกสม	น้อมสำราญ
21. นางฉวี	พัฒโน	51. นางอ่อนศรี	เนติพัฒน์
22. นางกาญจนา	สมชายัง	52. นางเหลียง	คำผ่อง
23. นางภิรมย์	ป้านแก้ว	53. นางน้อย	พรหมคำรัง
24. นางสุรีย์	เรืองคะชา	54. นางสาวจิรพรรณ	เรืองเดช
25. นางสมปอง	พวงสมบุรณ์	55. นางสาวอริษพร	ศรีคค
26. นางละเมียด	ป้านจันทร์	56. นายสุพจน์	น้อยเจริญ
27. นายบุญสม	ชื่นชม	57. นางสาวภัทรวรรณ	อรุณรัตน์
28. นางอุไร	กลิ่นง	58. นางสาวพัฒน์	เกิดประกอบ
29. นางอรพินทร	เล่าราย	59. นายสัมพันธ์	จันทร์สนิท
30. นางบุญรอด	บริคุท	60. นายอุดม	เปี่ยมสกุล

61. นางสาวบุญยั้ง	เรืองคะชา	72. นายวีระพงษ์	อ่างทอง
62. นางสุนีย์	พุทธสุนทร	73. นายนคร	นาคสมบัติ
63. นางประทุม	นาคะมะนัง	74. นอ.ทวี	เชื้อชาติ
64. นางเฉลย	จงกลรอด	75. นายอโนชา	หลิสุวรรณ
65. นางชื่น	จงกลรอด	76. นางเดือนใจ	จันทร์
66. นางวาสนา	สุขประเสริฐ	77. นายอภิชาติ	ประเทศ
67. นายสุเทพ	ประเสริฐลักษณ์	78. นางประเสริฐ	เฮงประเสริฐ
68. นางกลอยใจ	เครือเทศ	79. นางสมหมาย	เกิดประกอบ
69. นางสาวพูลทรัพย์	อ่วมใจบุญ	80. นางชมพูนุท	แย้มสรวล
70. นางสาวราภรณ์	ศิริพานิ	81. นายวิรัช	ศรีอัมพร
71. นางสาวสุติมา	เพื่องฟู	82. นายวิกรม	เสือดี

สรุปประเด็นการพูดคุย

เป็นการประชุมเพื่อนำเสนอกิจกรรมผู้สูงอายุของตำบลจอมปลวกให้ผู้เข้าร่วมประชุมตำบลแควอ้อมได้เรียนรู้เป็นตัวอย่างในการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ ประโยชน์จากการมีชมรมผู้สูงอายุของตำบล และทบทวนบทบาทสภาองค์กรชุมชนตำบล เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมประสานการจัดกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุให้เกิดการบูรณาการ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมได้แก่ ทีมวิจัย ผู้นำตำบล (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. กลุ่มต่างๆ) คณะกรรมการสภาองค์กรชุมชนตำบล ผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยราชการในพื้นที่ประกอบด้วยพัฒนาชุมชนตำบล กสน. ตำบล เกษตร สาธารณสุข

ผลการดำเนินงานพบว่า

1) ที่ประชุมมีมติจะจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุของตำบลแควอ้อมขึ้นอีก 1 กลุ่ม โดยการเป็นสมาชิกและการร่วมกิจกรรมผู้สูงอายุกับชมรมผู้สูงอายุที่โรงพยาบาลอัมพวา ยังคงเป็นไปเหมือนเดิม แต่การตกลงการตั้งครั้งนี้ต้องมีการประชุมต่อไปถึงการจัดทำระเบียบกติกาของกลุ่มร่วมกัน การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ การคัดสรรการเลือกคณะกรรมการ การประชาสัมพันธ์หาสมาชิก และการคิดกิจกรรมในวันประชุมผู้สูงอายุซึ่งอาจจะพาคณะกรรมการที่เลือกกันขึ้นมาแล้วไปเรียนรู้กับกลุ่มผู้สูงอายุที่ตำบลจอมปลวกบ้าง

2) การทบทวนบทบาทสภาองค์กรชุมชน ทำให้กรรมการสภาฯ มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ การจะดำเนินการจัดทำแผนเชื่อมร้อยกลุ่มต่างๆ ในตำบล เพื่อทบทวนบทบาทหน้าที่ของกลุ่มต่างๆ และการเชื่อมร้อยการดำเนินงานของกลุ่มผู้สูงอายุที่จะเริ่มจัดตั้งขึ้นนี้ให้เป็นการบูรณาการกิจกรรมในตำบลร่วมกัน

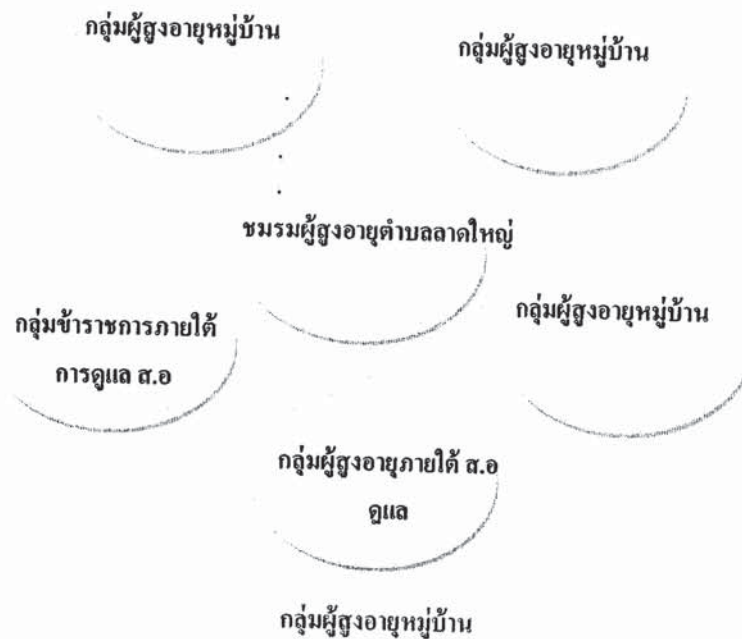
นางสาวอุษา เทียนทอง
ผู้บันทึกรายงานการประชุม

สรุปรายงานการประชุมตำบลลาดใหญ่
โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกิจกรรมผู้สูงอายุของภาคีหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม
วันที่ 17 มิถุนายน 2554

ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

สรุปประเด็นการพูดคุย

เป็นการประชุมเพื่อสอบถามความคิดเห็นการจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุตำบลลาดใหญ่ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ นายก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 12 หมู่บ้าน สอบต. 24 คน อสม. 12 คน ตัวแทนชมรมผู้สูงอายุ 12 คน และทีมงานวิจัย ผลการดำเนินงานพบว่า จากความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม บางคนเสนอความคิดว่าควรมีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุตำบลขึ้น อบต. ตั้งงบประมาณไว้สำหรับสนับสนุนกลุ่มผู้สูงอายุเป็นภาพรวมตำบล โดยกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านต่างๆ ที่เคยดำเนินการอยู่ก็ดำเนินการต่อไป แต่มีศูนย์รวมอยู่ที่ชมรมผู้สูงอายุตำบลที่จะสร้างความเป็นเครือข่ายกันในตำบล สนับสนุนช่วยเหลือกัน ให้กลุ่มผู้สูงอายุแต่ละกลุ่มเข้มแข็งต่อไป

ที่มาของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุตำบลลาดใหญ่ บางจาก สมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านหรือกลุ่มผู้สูงอายุที่สถานีอนามัยดูแล และตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารจัดการ ได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูล ระบบข้อมูล สมาชิกผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมของชมรม และการจัดทำกองทุนของชมรม เมื่อดำเนินการจัดตั้งแล้ว 6 เดือน จะสามารถจดทะเบียนเป็นกลุ่มสาธารณะประโยชน์ได้ซึ่งจะมีช่องทางรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ ได้กว้างขวางขึ้น ที่ประชุมตกลงเห็นด้วยให้มีการเสนอคณะกรรมการประกอบด้วย นายก กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านละ 1 คน แพทย์ประจำตำบล อสม. หมู่บ้านละ 1 คน สอบต. 24 คน ประชาชนหรือตัวแทนกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านละ 1 คน ประธานหรือตัวแทนกลุ่มผู้สูงอายุสถานีอนามัยละ 1 คน และเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย 3 คน นายกจะนัดประชุมคณะกรรมการที่เสนอมาวันนี้ พร้อมกับอีกครั้งเพื่อเลือกประธาน รองประธาน เลขานุการ หรือ

ตำแหน่งอื่นๆ ตามที่เห็นสมควรพร้อมมีการวางแผนจัดกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุที่ต้องขอความรู้ความเข้าใจและ
ประสบการณ์จากเจ้าหน้าที่อนามัย สำหรับการประชุมครั้งนี้พบว่ามีความต้องการในเรื่องการมีส่วนร่วมและการบูร
ณาการของกลุ่มองค์กรต่างๆ ในตำบล

นางสาวอุษา เทียนทอง
ผู้บันทึกรายงานการประชุม

ข. ภาพกิจกรรมของโครงการ

การประชุมทีมวิจัย

เวทีสร้างความเข้าใจ

เวทีเก็บรวบรวมข้อมูล

เวทีจัดหมวดหมู่ / เก็บรวบรวม